

11a

Przyjacielski

21 pokłon naprzod.

Mili przyjaciele!

Pytaliście

24 nas o prawo takimi

słowy: Gdy mężczyzna

pojmie żonę a swej

27 żenie wianuje na

swem jidącym jimieniu

sto grzywien

11b

mniej albo więcej

3 Dalej jeszczeście nas
pytali: Acz to jidące
jimienie za to nie stało

Możeli opiekalnik
jimienie tych to dzieci,
9 aczby ony

Dalej jeszczeście nas
12 pytali, kto ma ranne
ludzi oględać

Dalej pytaliście: Mająli
gościom podrożnym
18 albo mieszczanom, albo
jinym ludziom gorący
sąd osadzić

Dalej, gdyby mieszczanin
albo gość żałował
24 o rolę albo o jinie
stojące jimienie

Dalej, gdyby mieszczanin
albo gość *żałował*
30 o rany albo o głowę

11c

Pytaliście nas o prawo:

- 3 Jeden mąż
pojął żonę w stadło
małżeńskie a ta żona miała
6 oóczyznę
- 9 Dalej, gdy dobry
człowiek, což mu sprawnie
nietu przygany, podejmie
12 się ludskie r<z>eczy
- Dalej, możeli pospolny
15 poseł przed prawem
ludzkie rzeczy oprawiać
czyli nie może
- Dalej, jeden człowiek
21 miał swe zarobione
jimienie, role etc.
- 24 Dalej, jedna niewiasta
przed gajonym sądem
swe jimienie i swą
27 rzecz wzdała i ustawiła,
i to zapisano, iż uczyniła
swego brata
30 opiekalnika

11d

Dalej, gdyby mąż<cz>yzna
3 wyleganiec, co nie
z stadła małżeńskiego,
6 pojął żonę z stadła
małżeńskiego

Dalej, gdyby jeden
człowiek z stara dawna
12 przyszedł w naszą ziemię
a nań gdy mówią, iżby
był wyleganiec

Dalej, gdy mąż
pojął żonę, co z nią
21 pirwej przebywał,
niżli ją w małżeństwo
pojął

27 Gdyby który człowiek
zatwierdzone w naszym
prawie rok i dzień
30 o głowę, o rany
albo oczkoli

12a

Gdyby wyleganiec
3 pojął w małżeństwo
wyleganicę

6 Gdy wyleganiec pojmie
wyleganicę a
ci to mają dzieci, a
9 ty dzieci mają
jine dzieci

Dalej, mogli
wylegańcy i bezprawni
15 ludzie dać albo sprzedać
swe jimienie jinemu
państwu

Dalej, gdy państwu
21 przymarło ktore jimienie

24 Dalej, gdy
mąż bydlilby z swą
poczesną żoną w małżeństwie
27 a ten mąż spalby
z jiną

12b

Dalej, mogli wyleganiec
i jego dzieci siedzieć
3 w ławicy albo w
ktorem jinem urzędzie

Dalej, gdy kto kogo
zabił albo ranił, a to
9 by samosiodmo doświadczo, *doświadczo*,
iż on to uczynił

Pytaliście nas o prawo:
Jeden poczesny człowiek,
15 nasz mieszczanin,
umarł a zostawił po sobie
swą dziewczkę i
18 brata rodzzonego

21 Pytaliście nas dalej:
Gdyby jednemu
wydano prawo, co by
24 go nie lubił a nie
chce mieć za prawo

27 Pytaliście nas o winy,
co z prawa przydzie
wojtowi [co wojto]

3 Dalej pytaliście nas
o wszelkie winy i o zapłatę
za każdą r<z>ecz

Teżście nas pytali
o zapłatę za chromotę

Gdy człowieka ukrawią,
co nie jest zaręczony
12 ny a [nie] jest pełnego prawa,
temu

Pytaliście nas: Gdyby
mieszczanin, co częstokroć
radźcą był

Pytaliście nas: Mali
21 kupny albo dziedziczny
wojt ku prawu przysięc

Dalej, gdy wybiorą
radźce, mająli też wojtowi
27 przysięgnąć?
Ktorzy są

12d

Dalej, gdyby człowiek
3 był radźcą i przysiągł
a jego przyjacielowi
jaka rzecz przyszła

Dalej, gdyby się radźca
albo przysiężnik ku
9 dworu przylubował

12 Pytaliście nas: Gdyby
który rzekł przed
dziedzickim o radźcach

Pytaliście nas: Gdyby
18 by radźca albo jiny
mieszczanin, co by ji
przyzwano w radę tajemną

Dalej, star<z>y radźce,
co przed nami jeden
24 rok radźcy byli, owinili
przed prawem

27 Dalej pytaliście nas:
Siano wzięto na
jednej łące a o to
30 owiniono jednego

3 Dalej pytaliście nas
o prawo tako: Gdyby starzy
radźce owinili kogo,
izby był krzywoprzysięzca

9 Pytaliście nas o prawo
tymi słowy: Cso
jest za prawo, kto
12 bierze lichwę

Pytaliście nas o prawo
15 tymi słowy: Naleziono
fałszerza z fałszywymi
pieniędzmi

Pytaliście nas o prawo
21 tymi słowy: Jeden
człowiek dał się na
miłość miastu

Pytaliście nas
27 o prawo tymi słowy:
Ten człowiek, co się dał

13b

na miłość miastu i radcam

3 Dalej pytaliście nas
Gdy[by] rada z pospolstwem
ustawi wilkierz,
6 to radźce

Dalej pytaliście
9 nas o prawo: Hannusz
opawski a Hannusz
sukienik żalowali
12 sie i przed sąd pozwali,
i żalowali na
mieszczanina z Opawy, iż
15 jim nie zapłacił sto
grzywien

Dalej pytaliście nas
o ortel, co ji w wyrzeczeniu
21 wyrzekł wasz
przysiężnik

Dalej, jedna mężatka
ożałowała swego
27 męża, iż ją porzuciwszy
pojął sobie jiną
żonę

- Od starego dawnego
obyczają w naszym mieście
3 radźce roczni<e> wybierali
przysiężniki
- 6 Dalej, z starego dawnego
obyczają naszy
wojtowie albo sędzie
- Gdyby radźce jęli
12 przysiężni<ka>, co by rzecz
mowił jinych przysiężni<kow>
- 15 Pytaliście: Jeden
człowiek rzekł: Zapowiedziałem
jeden koń z
18 pospolnym posłem
- Dalej, jeden człowiek,
21 rzecznik naszego miasta,
przyganił pospolnemu
posłowi rzekąc: Nie
24 jesteś tako dobry jako ja
- 27 Pytaliście: Piotr
żałował się na Mikołaja
na swego sługę,
30 iż jemu dał swe pieniądze

13d

Pytaliście nas o prawo:
Żałuje się Piotr
3 na Andrzeja, iż ji chce
wygnać z domu przed czasem

Dalej, gdy człowiek by
ożalowan o głowę albo
9 o śmiertelne rany

Pytaliście o prawo:
Ktora rzecz ma być
15 gorąca zwana a kako ją
mają poznać

Dalej, przestąpili kto
21 przeciwko radźcam
albo przeciwko uchwale
miesckiej

27 Dalej, będzieli kto
wybran radźcą albo
przysiężnikiem i postawion
30 a będzieli ten
uznaczon

14a

Przestąpili kto
przeciwko radźcam albo
6 przeciwko uchwale miesckiej,
mogą radźce wziąć [ji]

Dalej, przestąpi kto
miescki wielkierz

Dalej, mieszczanin, co
15 siedzi w ulicy i przedawa
chleb albo cso jinne

Dalej, <gdy> starzy radźce
nowe wybierają, tedy
21 nowi przysiąc mają
przed starymi

Dalej, w<y>świecą-li kogo
z miasta z sześciami piędzy

Cokoli starzy radźce

14b

6 wyznawają, iż się przed nimi
stało, to nowi mają przyjąć

A też gdy radźce cso
wyznawają, nie trzeba
jim k temu przysiąc

Dalej też, ktorými
słowy siedząca rada wyznała,
12 iż zobowiązał czło<wiek>

Mieskiego mieszczanina,
co u *nas* siedzi w
18 mieskiem prawem, chociaj
on domu swego nie ma

Pytaliście też nas o
prawo: Dwie rodzeni<e>
24 siostrze jednego oćca *i*
jednej macierze przysze[j]

Dalej, możeli człowiek
za swego żywota swym

14c

dzieciom wybrać albo
postawić opiekaldnika

Dalej, przymrzeli dziecięciu
jimienie od swego
6 oćca a przyszłoli to
dziecię k swym latom

Dalej, mali ktora
niewiasta oćczyznę albo
12 macierzyznę a ta niewiasta
nie ma dzieci

Dalej, majali dzieci
jine dzieci, ci moga
dobrze swoję oćczyznę oddać

21 Dalej, mali mąż żonę
małżonkę i dziewkę s
niq, umrzeli mu żona
24 a dzieci zostaną u oćca etc.

Dalej, dzieci, co są od
27 jednego oćca i od jednej
macierze, umrzeli ktore

Ma-li człowiek
dzieci a jed<n>y wyposażył

14d

Też nie mają nikogo
3 zaręczyć wyżej, niżli
zacz stoi, to jest podług
jego zapłaty

Dalej, gorąca rzecz, cso
9 słusza w grodzkie prawo

Kto będzie wybran
12 przysiężnikiem, ten przy
tem zostanie, poko żyw

15 Mali kto kramną
komorę, dom, rolą czynszową

18 Mali kto kupną komorę,
cso ją kupił

Dalej, gdzie będzie
niewiasta darowana,
24 ile w miesckiem prawie,
ile nie w miesckiem
prawie od kogo

Zastanieli ktory
30 człowiek swe rzeczy u Żyda

15a

3 Kto drożej przeda
picie albo jedzenie

6 Kto ma którąkoli
rzecz albo jimienie, co
mu zastawiono w gajnem
9 sądzie

Dalej, może człowiek
12 swe rzeczy i jimienie
zastawić w dłudze

15 Każdy człowiek może
w gajnem sądzie
swą żalobę odpuścić, co się
18 poczęła w gajnem sądzie

21Gdy będzie ożałowan
ktory o rozboj albo pożegę

Dziedziczny wojt
ni może niżadnej zyskać
27 albo wziąć procz
gajonego sądu

Dadzali komu ku

15b

gajonemu sądu

3 Sąsiedzkie ludzi,
co nie słuszają ku
naszemu sądu, ty może

6 woj[o]t zaręczyć, aby
prawu stali

Woj[o]t nie może
nikogo upewnić, kto
12 żałuje na kogo, jimieniem,
co nie leży pod jego ręką

15 Co może być zwano
chromota albo ciężkie rany

Żałuje gość na
gościa z cudzej ziemi
21 przed prawem

24 Mali wasz księżę albo
pan na swego mieszczanina
żałobę, co słusza

27 k waszemu prawu

Kto da na targowlą

15c

albo na którąkoli kupią
boży pieniądz, słowie
3 zadatek, albo kto ji wieźmie

6 Jestli człowiek
dłużen a wydzie z miasta, słowie
iż <się> wiaruje tego prawa

Gdy człowiek wydzie
albo zbieży

Jedzieli człowiek na
15 kupią w cudze ziemie
a zostawi po sobie
doma jimienie

Pytaliście: Gdy wojt
albo przysiężnicy
21 siedzą ku prawu a sądu
nie gajili podług prawa

Pytaliście nas o prawo:
Dwa żaki służyły
27 przy dworze a jeden
drugiego darował z
dobrej wolej

Dalej pytaliście nas

15d

<o> jeden ortel, co ji
wyrzekł jeden przysiężnik

Pytaliście nas: Gdyby
6 kto kogo zabił w
miesckiem prawie

Majali goście albo
okoliczni sąsiedzi, pod
12 kimkoli siedzą, którzy
u *nas* prawa żądają,
naszym mieszczanom albo
15 gościom odpowiadać

Mogali *radźce* wybierać
18 przysiężniki a
mogali je przyniewolić

Możeli opiekalnik
przedać albo oddać
24 jimienie tych dzieci, co
sie jimi opieka

Jestli powinien
przysiężnik, co ku prawu
30 przysiągł, przyć tam

Majali okoliczna

16a

miasta albo wsi, targi, co
leżą w majdborskiem
3 prawie, łajane ortel<e>

6 Mogąli o proste rzeczy
przed wojtem bez ga-
jonego sądu na każdy
dzień załować i odpowiadać

12 Pytaliście nas o
prawo: Gdy wojt niezgodny
jest z pospolstwem

Możeli wojt wziąć
swe winy o takie
18 rzeczy albo jinne

21 *W*ieźmieli wojt
winę niesprawnie ot
<kogo>koli, co jest on przepadł

Co wojt ma
albo może a kako

Kiedy przysiężnicy
będą wybrani, kako
30 oni mają przysięgać

Ktorzy są albo

16b

mogą zwani być
naroztropniejszy

Pytaliście: Gdy
6 przyganiono ortelowi a gdy
miano żalobę i
odpowiedzenie pisać

Którymi słowy mają
ortel łajać? Kto chce
12 ortel łajać

Łajeli kto ortel a
15 ten ku prawu

Gdy ortel będzie łajan
a wezwano się na
18 wysze prawo

21 Pytaliście: Jedna
niewiasta z swym mężem
przyszła przed gajony sąd

Prosimy was, nauczcie
27 nas, co jest gierda,
niewiesckie rzeczy, co
słuszają na panie

Pytaliście nas: Hannusz

16c

[żałował] żałował na
panią Annę, iż jej dał
3 schować dziesięć grzywien

Pytaliście nas o prawo:
6 Pani Anna stała
przed gajonym sądem
z jej rzecznikiem

Pytali<ście> o prawo: Jan
Segel, jeden gość, z swym
12 rzecznikiem: Panie
wojcie, każcie paniej Annie

15 Dalej wasze
pytanie jest takie o prawo
<Kako> albo gdzie [i] sine
18 rany mają być zwany
albo śmiertelne

Dalej, gdyby kto
uczynił nagłą rzecz nad
24 sirotą albo nad gościem

27 Dalej, umarł jeden
człowiek i zostawił
po sobie sirotnego syna

Gdyby który człowiek

16d

miał wojtostwo dziedziczne
w mieście, w parafii

3 Gdyby [który] król
albo inny pan, albo
dziedziczny wojt miał
6 wojtostwo dziedziczne
w mieście

Pytaliście o prawo:
Jeden człowiek umarł,
12 ten był kupił sołtystwo,
co leży w majdburskim
parafii a z
15 tego służą królowi

18 Dalej, ta pani
mowi, iż ona przyniosła
k swemu mężowi
21 pieniądze

24 Wojtostwo albo
sołtystwo, co je
kupią w dziedzicstwo i co
27 z niego służą królowi

Pisalismsy wam,
30 iż człowiek może
[dać] dać dobyte swe
i jidące jimienie,

17a

komu chce [temu da]

3 Przyszedł jeden
człowiek przed gajony sąd
i wzdął drugiemu
6 człowiekowi swe jemie<nie>

9 Kiedy potrzebna po
ortel do wyszego prawa

Pytaliście: Możeli
mnich, ile tych, co nie
15 bierzają prze bog albo nie
żebrzą, ile tych, co żebrzą

18 Dalej pytaliście
nas o prawo, coż żesmy
wam pirwej pisali, aż
21 gorące rzeczy, co się

Dalej, jakoście też
24 nam pirwej pisali,
iż żadnego przysiężnika
mogą zsadzić

Wasze pytanie o
prawo: Jedna pani przyszła
30 przed gajony sąd

Wasze pytanie o prawo:
Jedna pani

17b

[przyszła iż] miała
dziedzictwo i niewieskie
3 rzeczy

6 Jeden człowiek miał
brata jednego od oćca
a nie od macierze, a od

Możeli człowiek zarobione
albo jine swe
12 odkazać albo dać po

15 Dalej, jeden
człowiek żałował po
umarłej ręce, iż

Pytaliście nas o prawo:
21 W gajnem sądzie
wzdał jeden człowiek

Pytaliście nas o
prawo: W gajnem sądzie
27 przywiedzeni są
jętcy, co są w
gorącej rzeczy

17c

Gdyby kto co
nieurzędnego uczynił, jako
3 zabił, ciężko uranił
albo co jinego takiego

6 Gdyby w wiązany
czas głowa zabita albo
cokoli jinego, ocz
9 by gorący sąd

12 Jeden człowiek
umarł, zostawił po
sobie dwoje dzieci i
15 żonę. Potem umarło jedno

18 Jeden człowiek
umarł i zostawił po
sobie swą żonę i dwoje
21 dzieci małych

24 Jako żenino jidące
jimienie człowiek
bierze albo może brać

Człowiek, co przysiągł
30 przed radźcami,
iż on prawie szosował

17d

Gdy zaprzane i
3 odprzysiężone ji<mienie>

6 Gdy komu z prawa
przysięę skażą o dług
albo o łajanie

12 Jako mają dokonać na
kogo krzywoprzy<się>stwa
albo co on za to ma

Umrzeli człowiek
a zostawi po sobie
18 rownorodne dzieci i
jimie<nie> idące i stojące

Jako wiele lat
ma mieć dziecię a
24 w których leciech
mogą je sędzić

Mogali dzieci<ę>
prawem przycisnąć,
30 aby swe dziedzictwo
przedał

18a

Jako mają dobywać
3 na kim dziedzictwa a
mająli z tego pirwej
długi zapłacić niżli wiano

Sołtys albo
wojt albo j[in]ego
9 słuźebnik ma przyć przed
to stojące jimienie

Możeli mąż dać z swego
15 jidącego [idącego]
jimienia swej żenie,
co chce, który nie jest
18 wojtow<skiego>

Gdyby skazane
24 przysięgi sie przygodziły
w wiązany czas czynić,
mająli tedy przysięc

30 Kiedyby gość gościewi
zakład w wy[a]z<n>anym
dłudze zastawił

3 Kiedy gościa albo
ktorego człowieka
wydadzą gościewi za

6 rękę albo jinemu, co
nie osiadł

9 Gdy dwa człowieki
albo więcej pospołu
mają

Gdy człowieka ożałują
15 o głowę albo o ciężkie
rany a ten
człowiek[a] postawi porękę

Mogli z[a] namity
21 świadczyć i przysięgać

Rownyli dział
24 mają wziąć dziewczyny
dzieci, bądź mężczyzna
bądź [nie]żeńczyzna

Mogąli wojt albo
przysiężnicy ortel
30 odwłóczyć albo odłożyć

18c

Gdy człowiek będzie
ożałowan o przysięgę,
3 o głowę albo o rany

Gdyby człowiek
6 oczkoli miał przysięgać
a nie wyrzeczy przysięgi

Gdyby człowiek, mąż
albo żona, nalezion
12 nie-w-małżeństwie, słowie

15 Gdy umrze człowiek,
bądź mężczyzna bądź żeńczyzna,
a ma po sobie

21 Będzieli mężczyzna
albo niewiasta owiniona,
słowie o miarę
24 jedzenia, picia albo o wagę

Kiedy mają picie
27 albo jedzenie [dobre]

Dalej, gdy radźce kogo
30 odsądzą czci

Kiedy krol albo
dziedziczny pan, albo
33 jinszy pan kogo przed
swymi

18d

Gdy człowiek będzie
3 osądzon na śmierć z
prawa a krolewska

Możeli człowiek
krolewski ortel łajać a
9 gdzie albo dokąd może

Kiedy człowiek przed
burgrabią albo przed
radcami podda sie
15 pod wysze prawo

18 Kiedyby w
naszem mieście człowiek
zaćwierdzon, słowie
21 poręką

24 Umrzeli niewiasta
a po niej niżadne
dziecię nie zostanie,
27 komu przydzie jej
jidące [jidące] jimienie

30 Gdyby człowiek
miał na kogo świadczny
list o dług z gajnego
33 sądu a ten człowiek
rzekłby tako

19a

Gdyby jeden człowiek[u]
3 drugiemu zastawił rolę
albo które st<oj>ące ji<mienie>

Gdy kto komu bierze
9 jego jimienie i jeszcze
k temu wiąże[j] o jigrę

12 Kiedy mają dwa między
sobą murowaną ścianę
a ta ściana każde<go>

18 Może-li miasto, słowie
radźce z pospolstwem,
uczynić wilkierz bez
21 wiedzenia pana swego

Gdy człowiek
24 cirpiął rok i dzień i daleko
więcej, aż woda
z rynny jęła ciec

Gdy człowiek ma
30 świadczyć bądź o
głowę, bądź o dług

33 Mogali radźce jinym
ludziem, *słowie* co są

19b

z jinego miasta albo

Pytaliście nas o prawo:

Jeden człowiek

6 umarł i zostawił po
sobie małe dzieci ssące
i drugie małe

Gdy kto od nas

przysiężników chce ku świadectwu

12 o wzdanie rolej

15 Jedna niewiasta

urodziła dziecię a to mieni

z ośmią jinych dobr<y>

Mogąli kogo przycisnąć

21 ku przysiędze,

kiedyby kto na kogo żałował

24 Dzieci mogą swą

oóczyznę albo przymarłe

jimienie równo m<iedzy>

Sąli ci to z jinych

30 stron albo ziem równo

bliszy przyrodzeni

19c

Sięgali kto po
odumarle[j] jimieni<e>, *ten*
3 ma to upewnić stojącym
jimieniem w temże
prawie

Jeden człowiek
przyszedł przed nas w gajny
9 sąd i zapowiedział

Pisaliście nam o
jeden ortel, co ji
przysiężnicy wyrzekli

15 Możli niewiasta *za*
zapłacony dług, słowie iż
ona mieni, aby zapłacon

Gdyby człowiek przyszedł
21 przed gajony sąd
z swą żoną a oddałby
tu swej żenie albo
24 swemu przyjacielowi

27 Mogali od dziesięci
grzywien, co pożyczają
na zakład, wziąć jedną
30 grzywnę do roku czynszu

Możli kto kupić ktorekoli
33 jimienie tako, iż
co je przedał[a] i zasię

19d

kupił[a] ono jimienie

Możeli kto [swe] dłużnika
swego ułapić i

6 przed wojta przywieść
procz posła albo [pro]
procz przykazania

Pytaliście nas o prawo:

12 Gdyby czego w *naszem*
w miesckiem prawie
nie naleziono, a ta rzecz

Gdyby komu
wydano albo poddano

18 z prawa jego dłużnika
za rękę a ten dłużnik
byłby tam

Mogali sprawnie ktorego
jęca, co siedzi

24 na śmierć, męczyć
korałoli męka, aby
więcej co wyznał

30 Jako wżdy mają
dobywać oćcowego
długu na sirocie

20a

Możeli zapowiedać tych
sirot jimienie

Możeli wyleganiec
6 i jego dzieci albo
bezprawny człowiek, słowie

Jako mają dobywać
długu na dziecięciu,
12 co ma dziedzicstwo

15 Możeli opiekaldnik
opiekanie opuścić dla
takiego nagabania

Pytaliście nas o prawo:
21 Jeden człowiek
przywiodł przed nas, przed

24 Żona jednego dobrego
człowieka krciła dziecko,
słowie kmotrą osta<ła>

Dalej pytaliście
nas o prawo o tęż
30 rzecz tako: U nas nie
jest obyczaj, aby wiano

33 Gdyby jeden człowiek
żałował na

20b

drugiego o głowę

Możeli gość albo jiny
człowiek, co nie może
6 mieć poręki a [ono]

9 Mogąli o bezprawne
rzeczy w wiązany czas
prawować a ortele

15 Możeli w wiązane czasy
prawować i zakłady
opowiedać albo ukazo<wać>

Kako a ktorými słowy
mają sąd gajić, aby
21 gajon podług majdbur<skiego>

24 Pytaliście: Kako wiele
przysiężnikow ma być
ku gajonemu sąd<owi>

Przyszedł jeden
30 człowiek do wojta, prosząc
posła na zapowiedanie
jimienia swego
33 dłużnika, co mu winowat

20c

Gdy człowiekowi jego
jimienie [zaprzedał] <zapowiedzą>

6 Gdyby człowieku
zapowiedziano jego
jimienie, gdyby doma nie

Gdyby kto komu drogę
12 z ostrą bronią zastąpił,
ktoż mieni niespra<wność>

Oddali człowiek
swe jimienie za swego
18 żywota, co je może
oddać tako, iż jim

Gdy człowiek żałuje
ze świadki a odpowiedacz
24 prosto odpowie<da>

Jakosmy was pirwej
27 pytali o to, gdy człowiek
zapowiedział człowieku
jimienie, co
30 by doma [miał]

Nie macie sie bać, bo
33 to słusza na wasz
urząd a nie jesteście

20d

3 Dalej pytaliście: Kiedy
słowie czas a kako
długo mają i muszą

6 przysięznicy wojtowi
ku prawu

Mali też gość z zakładem,
12 co mu zastawia
za wyznany dług, czekać
czternaście dni,
15 a gdyby mu

18 Gdyby radźce z przyzwolenim
pospolstwem
uczynili wielkierz

Nasz pisarz bierze
od każdego szepszelinga
24 jeden grosz a od listu
cztery

27 Gdy przysięznicy
za swe albo za
pospolne pieniądze

30 poślą po prawo

21a

Sirotny człowiek ciężko
uranion, tego

3 fòldrował wojt przez swego
rzecznika prze jego
sirocstwo [widząc ji]

9 Będzieli przysiężny
wojt od swego pana
winowan przed prawem

Dalej o tym rzeczniku
mowimy prawo:

15 Gdyż on to wyznał przed

18 Gdy wojt fòldruje
o głowę, ciężkie rany
albo o którąkoli bezprawą

21 rzecz sirotną, co
sie stało niewieście,
iż jej męża urażono

24 Gdy kogo owinią o
głowę, o ciężkie rany
albo oczkoli jinego

W naszym mieście
jeden przypowiedał

30 sie ku połu murowi
swego sąsiada

21b

Gdy człowiek z dowierzenia
3 dzieciom swoim
i żenie wybierze
z dobrej wolej opiekalnika
6 ktorego swego
przyrodzonego albo [zna]

Gdy mieszczanin albo
gość jimie sie u drugiego
12 mieszczanina konia

Pytaliście nas: Co
15 albo ktory uzytek mamy
albo mają mieć
przysiężnicy

Pytaliście też nas: Co albo
<kako wiele> przy<dzie> albo
21 mamy posłać za ortel

Mogali przysiężni<cy>
24 sobie mieć osobnego
pisarza procz radzkiego

27 Jeden człowiek sam
się obiesił, co z nim
mają uczynić ludzie

21c

Jeden człowiek zabił
swą żonę i przyniósł
3 rozgrzeszenie albo

Możeli wojt bez
6 gajonego sądu rok odłożyć
do zajutra, gdy sie

Gdyby człowiek zatwierdzon,
słowi<e> ku prawu

Najdzieli kto
swego zatwierzonego
15 człowieka albo niewiastę
a przywiedzie ji
przed prawo, [onego] c<o>

Niesprawna rzecz jest
rozmajata, przeto nie
21 mozem wam na wszytkę
prawa najć

Gdyby miała jedna
żeńczyzna drugiej
27 żeńczyźnie albo męzczyźnie
przysiąc po
umarłej ręce

Gdy kto żaluje na
33 niewiastę ze świadki o
jej[o] dług albo [same]

21d

Jeden człowiek
3 wianował swej żenie
ośmdziesiąt grzywien
na swem jidącym
6 jimieniu [i będącym]

Upominaliście nas
9 o ortel o koniu zapowiadaniu.
Cosmy wam
pisali, to znamy

Pytaliście nas o prawo:
Jedna pani przyszła
15 z swym mężem przed
gajny sąd i wzięła
go sobie opiekalnikiem,
18 i wzdała mu

21 Jeden człowiek stojąc
przed gajnym sądem
wzdał swej
24 żenie połowicę swego
jimienia dobrowol<nie>

27 Przydąc jeden człowiek
przed prawo
rzekł: Jam miał swojej
30 żony wszystko jidące
jimienie

22a

Jeden człowiek umarł
i postawił [po sobie]
3 swym dzieciom opiekownika.
Dziecię tego [opiekownika]
człowieka mo<wi>

Kiedy człowiek ma
doświadczyć samosiodm
9 albo samotrzeć, mali
wojt i przysięznicy
każdego świadka
12 osobno pytać o *to*, co

Gdyby widział radźca,
wojt, przysię<ż>nik,
18 pospolny poseł, miescki
sługa albo jiny,
co tego roku miastu
21 i prawu przysięgł

24 Pytaliście nas o prawo:
Jeden łajał ortel
i postawił rękojmią,
27 ażby położył
swe pieniądze po
wysze prawo, a nie
30 kładzie jich [pieniędzy]

22b

Dorota żalowała
swym rzecznikiem na
3 Barbarę rzekąc: Panie
wojcie, ja żałuję na
Barbarę o jeden dom,
6 co Dorocie

Przysiężnikow ortel
9 jest prawy albo
sprawiedliwy, a to [tako]

Pytaliście nas o prawo:
15 Jeden człowiek, gość,
przyszedł do miasta,
tego człowieka burgrabia
18 przez jego rzeczy odmianę

Pytaliście nas o prawo:
21 Jedna pani przyszła
przed wojta i żalowała
mu, iż czynszownik
24 zbieżał precz

Pytaliście nas: Jeden
człowiek przywiódł
30 drugiego w kłodę, a z kłody
przywiódł ji przed gaj<ny>

22c

Pytaliście nas o prawo
3 tako: Żałował jeden
człowiek na drugiego
o dług, co mu ji
6 winował

Jeden człowiek żałował
na drugiego, iż
12 mu winował na wymowiony[u]
dzień
nieprzewł<o>czny, a ten dzień
15 już minął. To tako
dłużnik wyznał

Jeden człowiek miał
jidące i stojące
21 jimienie i wianował
swej żenie sto grzywien
swego jidącego
24 jimienia

Jeden Żyd żałował
27 na krześcijana, iż
mu łajał, i wyznał, iż
nazwał ji kurwim synem

33 Jeden człowiek w

22d

naszem mieście nawadzon
panu lżywi<e>, tako aż
3 sie pan nań rozgniewał
i kazał ji jąć

6 Jeden człowiek w naszym
mieście upewnion,
słowie dano
9 mu mir przyć i odyć,
swe sprawić i przedać
wolno

15 Przy mnie
krotoszyńszczy pisali po
prawo do Lwowa tymi
18 słowy: Hannusz rolą
u Metw<o>chowej i
zadał jej dwie
21 grzywnie

Też przy mnie
24 krotoszyńszczy słali po
prawo: Grzegorz żałował
na ruskiego
27 popa rzekąc tako

- Pr<z>yjacielski
pokłon
- 6 naprzod. Mili
przyjaciele!
Pytaliście nas o
- 9 prawo takimi słowy:
Gdy mężczyzna pojmie
żonę a swej żenie
- 12 wianuje na swem jidącym
jimieniu sto grzy-
wien albo mniej lubo
- 15 więcej przez sądu, a ten
to mąż umrze i zostawi
po sobie długi i
- 18 dziatki, co lat nie mają,
i brata albo siostry
męża albo jinego
- 21 przyrodzonego przyjaciela,
albo opiekaldnika, a
tego umarłego żona
- 24 pojmie jinego męża,
ten mąż *od* swej żony
prawi od tego opiekalnika
- 27 jej wiano, což
jej wianował umarły
mąż i został jej [wiano]
- 30 winowaty. Opiekalnik
mowi: Wiem

- o tej zenie wienie i
tem to dłudze i to
3 wyznawam przed prawem,
jako sie rzecz w sobie
ma; ale ja nie wiem,
6 ma<m>li tę moc z prawa
dać jej to wiano z
jimienia tych to
9 dzieci, *gdyż* jej nie
wianowano przed prawem,
i też ty[ch] dzieci
12 ten ortyl mają, iże
bliszczy są k temu przyć
przysięgą jedną ręką,
15 iże jich ociec nic nie
wianował jich macierzy,
i też dzieci lat
18 nie mają jich o dziale
wyznawać albo
nie wyznawać. Acz już
21 ten opiekalik ma moc
i musi ot tych dzieci
to wiano dać z prawa?
24 Na to mowiemy
przysiężnicy z
Majdburku: Gdy opiekalik
27 z prawa obejmie się
dzieci, co lat nie mają,
30 tedy ma moc długi
földrować i dać [i]
zapłacić długi wszytkim
33 obyczajem, jako by

- mogły uczynić ty to
 dzieci, gdyby lata miały.
 3 Przeto opiekalknik
 ten może długi płacić,
 o których wie, z jimienia
 6 tych to dzieci, a
 o których nie wie, może
 się dać upominać
 9 albo o nie przysiąc z prawa.
 [Wielkrzu] <wiel> o
 tem dłudze opiekalknik a
 12 będzili upominan, musi
 ten dług płacić i
 tej niewieście wiano
 15 z jidącego jimienia,
 jestli go tako wiele,
 <wiel też>, iż je też
 18 tako wianował z prawa etc.

- Dalej jeszczeście
 nas pytali
 21 o prawo:
 Aczby to jidące jimienie
 za to nie stało,
 24 możeli opiekalknik jimienie
 tych to dzieci
 przedać, aczbykoli ony
 27 naprzeciw temu mowiły,
 i z tego wiano
 zapłacić i jine długi; a
 30 możeli też opiekadlnik
 dłużnikow umarłego
 prawem przycisnąć,
 33 aby przed prawem
 odpowiedali i długi

27a

zapłacili miasto dzieci,
których jest opieka<ldnikiem>;
3 a ma<ją>li miasto
dzieci opiekaldnikowi
przysięgać albo mogli sie to
6 wszystko przedłużyć aż tako długo,
iżby ty dzieci lata
miały, albo co jest z prawa?

9 Na to my przysiężnicy
z Majdburku
mowimy prawo:
12 Niest[li] potrzebizna a
nie ma[ją] dla wiana, co
<mąż> żenie na jidącym
15 jimieniu wianował,
opiekaldnik przedać
dzieciom jimienie
18 stojące. Jestli oćciec
tych dzieci został dłużen
pewnie długi, co
21 o nich wie opiekaldnik,
albo prawem bę-
dzie upominan, tegodla
24 nie sąli blizy
przyrodzeni po tych to
dzieciach, może przedać i
27 zapłacić; ale sąli blizy
przyjaciele, tedy nie
może stojące jimienie
30 przedać przez wolej
tych to dzieci, a tedy
ma ta rzecz przedłużona
33 być do lat tych

27b

to dzieci z prawa.

Dalejście nas
3 pytali, kto ranne
 ludzi ma oglądać. Sę-
 dziali, przysiężnicyli,
6 lekarz rannemu
 na wyznanie, sąli ra-
 ny ciężkie albo blisku
9 śmierci, albo nie?
 Na to my przysiężnicy
 s Majdburku
12 mowiemy prawo:
 Sędzia je oglądać
 ma, ty rany, i przed prawem
15 je zeznawać, [j]kaki
 były, ale w mieściech,
 gdzie są ranni lekarze,
18 tym to dają pod przysięgą
 szacowawszy [jakie
 były] przed prawem powieść,
21 jakie to rany były,
 i też sędzia może podług
 oglądania sędzić i
24 ortelu pytać podług prawa.

Pytaliście
nas: Majali
27 gościom podróżnym
 albo mieszczanom,
 albo jinym gościem, albo
30 jinym ludziami, co nie
 są winni ku położonemu
 prawu, gorący sąd

- osadzici, ile bądź[e]
w zapowiedany czas <...>
- 3 *My* przysiężnicy
s Majdburku mowiemy
na to prawo:
- 6 Podrożnym ludziem,
jako gościom, co są tako
daleko, acz k temu położonemu
- 9 sądu nie mogą
przyć, albo mieszczanom,
ktorzy są sie na daleką
- 12 drogę zgotowali,
tym mają gorący sąd
osadzić o dług albo o
- 15 jidące jimienie sędzić,
ile w zapowiedny
czas <...> <z> prawa.
- 18 Dalej pytaliście
nas: Gdyby mieszczanin
albo gość żałowałby
- 21 o rolę albo
o stojące jimienie etc.
Na to my przysiężnicy
- 24 s Majdburku
mowimy prawo:
Mieszczanin albo gość,
- 27 ktory rolę albo stojące
jimienie sędzią
albo wojtem zapowiedział,
- 30 albo przymarłe stojące
jimienie prawi,
ten musi to prawić
- 33 przed prawem, gdy sędzia
siędzie na dzień
położonego prawa.

Dalej pytaliście

nas o prawo:

3 Gdyby mieszczanin

albo gość żałowałby o

ran[n]y albo o głowę.

6 Na to my przysiężnicy

z Majdburku

mowimy

9 prawo: O głowę albo rany,

co nie z[t]astano za

gorąca, to ma<ją> dać do

12 zagajonego sądu położonego,

a tego to, co

mir złomił, prawym

ortelem naśladować, aby

15 ten ożałowany człowiek

mogł się wyprawić,

acz jest praw <z> prawa.

18 Pytaliście nas

o prawo tymi

słowy: [Gdyby] <jeden>

21 mąż pojął żonę w stadło

małżeńskie a ta

żona miała odczynę

24 i jidące jemienie,

a w tę jej odczynę

albo dom przyszedł k niej

27 ten mąż, a ten to dom

był drzewiany i zgorzał.

Tedy ten mąż przedał

30 tej *zenie* odczynę

swą, a wzięwszy

pieniądze ty i jine jej

33 jidące jimienie, i też

swoje pieniądze i
zmurował ten zgorzwały
3 dom. Ten to mąż
umarł i zostawił po
sobie dzieci z tą żoną
6 a ta niewiasta poszła
za jinego męża. Tedy
rzekły dzieci: To jidące
9 jimienie albo ty [ji]
pieniądze były naszego
oćca, gdy on tę pojał,
12 przeto my patrzimy z
prawa k temu domowi
albo ku pieniądzom, za
15 ktore nasz oćciec murował
ten dom. Niewiasta
rzekła: Ten dom jest
18 moja oćczyzna, na to ja
mam prawne listy,
a moj mnie mąż mogł
21 murować dobrze ten dom,
bo on mojej oćczyzny i
jidącego jimienia dobrze
24 tako <wiele> ode mnie
przyjął i obiecał mnie
ji za to zmurować, gdy
27 on me jimienie przedał.
Jestli k temu mu-
rowanemu domu niewiasta
30 bliska czyli ty to
dzieci, czyli <co jest>
prawo, a kto ji ma
33 wziąć albo osieść?
Na to my przysiężnicy
s Majdburku
36 mowimy prawo:

Możeli ta niewiasta
ukazać podług prawa,
3 iże ten dom jest jej
oóczyzna była, a ona
ten dom swemu umarłemu
6 mężowi niegdy spuściła,
tedy ona ten dom
murowany ma osiędnąć,
9 przeto iże ten mąż,
poko był żyw, sobie o
to murowanie nie utwardził
12 z prawa, podług prawa.

Dalej pytaliście
nas: Gdy
15 dobry człowiek, co mu
sprawnie nietu przygany,
podejmie się przed
18 prawem ludskie rzeczy
oprawia[ja]ć albo mowi[a]ć,
a za to bierze pieniądze
21 i przywiedzie rzecz
przed prawo prosto albo
świadki, co jest jego myto?
24 A *acz* co pirwej mowił
krotki czas albo długi
a już nie chce mowić <...>
27 Na to my przysiężnicy
s Majdburku
mowimy prawo: Podejmie-li
30 się dobry człowiek
rzec mowić *za* wy[ny]rzeczone
myto, to mają
33 jemu zapłacić, ale
czynili on to na miłość,

tedy ten, czyję rzecz mówił,
da mu, co jego wola;
3 a nie chcieli jinne rzeczy
mówić więcej, tedy wždy
i on i dzieci jego
6 zostaną przy swem pełnem
prawie, acz w jinym
niepoczes<n>ym sie nie przekonali
9 z prawa prawego.

Dalej pytaliście
nas: Możeli
12 pospolny poseł przed prawem
ludzkie rzeczy oprowiać
albo mówić tako, jako
15 jinszy rzecznik, abo<li
jim> zawadza jich urząd,
gdy oni mają ludzie przed
18 prawo pozwać albo
jimienie zapowiedać,
albo ludzką rzecz mówić,
21 a to wszystko nie mogą
rownno dokonać, a takóž
sie może stać zamieszkanie,
24 albo co jest z prawa?
Na to my przysiężnicy
mowimy prawo:
27 Pospolny poseł może
dobrze rzecznikiem być,
gdy sie ostrzeże, acz nie
30 zamieszka tego w rzeczy,
czego sie podjął, i też
nie zamieszka tego, co
33 słusza na jego urząd, ku
czemu on [sie przykazał]
<przysięgł>, i też nie zamieszka

tych to ludzi, których
sie rzeczy podjął, a
3 to jest z prawa prawego.

Dalej pytaliście
nas o prawo
6 tymi to słowy:
Jeden człowiek miał
swe zarobione jimienie,
9 role, domy i jinnie
jimienie idące, a
ten to zostawił po sobie
12 niedorosłą albo
co nie ma lat dziewczkę,
a ten sie jej podjął
15 opiekaldnikiem być, a
nie uczynił poczesną liczbę,
bo on nigdy na to
18 potrzebowan albo przyciężon,
a on opiekął
sie jimieniem tej to
21 dziewczki tako długo, aż
ją wydał za męża, za
ktorego ona chciała, a
24 on je mężu dał oczyzny
cz[ycz]ę<ś>ć albo *wszytko*
bez jej wolej i
27 wiedzenia. Ten mąż
umarł a ta żeńczyzna
poszła za drugiego męża.
30 Mogłli z prawem jej
opiekaldnik jej mężu
dać ooczyzną bez jej
33 wolej i wiedzenia, albo
mali tej żeńczyźnie

29a

wrocić odczynę jej, albo
jestli co prze<p>adł z prawa?

3 Na to my przysięgnicy
z Majdburku

mowimy prawo:

6 Niestli ten opiekaldnik
tej dziewce

uczynił liczbę, to jest

9 mężowi jej, tedy jeszcze
ma tę liczbę uczynić,

a cokoli on za nią

12 wydał mężowi jej, to
wsztyko ma pojąć w liczbę

i zostać, tegodła

15 iż ona swą dobrą wolą
za męża tego istego

szła, a to z prawa.

18 Pytaliście nas

o prawo tymi

słowy: Przyszła

21 jedna niewiasta przed
gajony sąd i jest swe

jmienie i swą rzecz

24 wzdała i ustanowiła,

i to zapisano, i uczyniła

swego brata opiekaldnika

27 ku dokonaniu

jej wzdaniu, jako

stoi zapisano od słowa

30 do słowa w p<rz>ysię<ż>nem
reistrze. A gdy już

ta niewiasta uczyniła

33 to danie, poszła

za mąż i umarła. Potem

przyszedł jej mąż przed
gajny sąd i pytał ortela
3 tymi słowy: Gdy-ciem
ja siedział z swą
żoną w jej jimieniu
6 pełnym prawem, mamli
swej żenie prawo odzierzeć
i dosięgnąć jidącego
9 jimienia i
niejidącego jej jimienia,
czyli-li co prawo? Tej
12 umarłej niewiasty
brat rzekł naprzeciw
temu: Pytam prawa,
15 mamli lepsze prawo k
temu jimieniu, gdyż
ona mnie przed gajnym
18 sądem z pełnym prawem
jej jimienie
wzdała pirwej, niżli jego
21 żoną została, a o to
sie bierzę do reistra
przysiężniczego. Co
24 z prawa jest między
tyma dwiema?
Na to my przysiężnicy
27 z Majdburku
mowiemy prawo:
Cokoli mąż jidącego
30 jimienia swej
żenie, poki była żywa,
k sobie wziął, miał i
33 dzierzał, to ma mieć
i dzierzeć, ale stojące
jimienie i jine niestojące,

ktore mąż nie dzierzał
za żywota żony swej, to
3 przydzie jej bratu z prawego
prawa, jako jemu sio-
stra wzdala i zapisała.

6 Dalej pytaliście
nas o
prawo tymi słowy: Gdyby
9 mężczyzna wyleganiec,
co nie z stadła
małżeńskiego sie narodził,
12 pojął żonę urodzoną
z stadła małżeńskiego
a ma jimienie krotko
15 albo długo, co zarobił
z swoją żoną, albo też
jimienie przymrze od jej
18 rodziny, a gdy ten mąż
umrze, przydzielili jej tego
co jimienia czyli nie
21 przydzie z prawa, albo
co prawo wierne ukaże?
Na to my przysiężnicy z Majdburku
24 mowimy prawo:
Co mąż z swą żoną
zarobił, to żenie po niem
27 zostanie; a wzdali jej też
co swego ile stojącego <ile
niestojącego> jimienia
30 przed gajonym sądem,
to też jej przydzie i
też to wszystko ma sobie
33 wziąć, co jej przymarło
od jej rodziny,

29d

a ku jinemu jimieniu
swego męża obronę
3 nie ma z prawa prawego.

Gdyby jeden
człowiek z sta-
6 ra dawna przyszedł w
naszą ziemię a nań by poszła
rzecz, by był wyleganiec,
9 a tego nie
odmówił albo sie temu
nie wywiodł, poko był
12 żyw, ani od niego nikt
odmówił, ten człowiek
ma jimienie i umrze,
15 kto ma jego <jimienie>
wziąć? Jego przyrodzeni
mowią: On jest dobrze
18 urodzon, to jest
z małżeństwa, a my
mowimy, iż nie jest z
21 małżeńskiego [u]rodu. Acz[y]
my to mamy dokazać,
czyli jego przyrodzeni,
24 co jego jimienie chcą
wziąć, dokazać mają,
aby był małżeń-
27 skiego rodu, czyli cso
prawo jest prawe?
Na to my przysięznicy
30 z Majdburku
mowimy prawo:
Nie jestli ktory człowiek,
33 co przyszedł do
waszej ziemi, dokonan,

30a

aby był wyleganiec,
coż jemu to wyma-
3 wiano, poko był żyw,
tedy mogą jego przyja-
ciele przyrodzeni
6 samosiodnymi niepodezrzanymi
przysięgą ukazać,
iż jest z małżeństwa
9 urodzon, acz chcą
jego jimienia dosiąć
albo wziąć prawem
12 prawym.

Gdy mąż pojmie
żonę, co
15 z nią pirwej
przebywał, niżli ją pojął,
a to jest jawno, a
18 mają z sobą dzieci, ten
mąż <i żona> obadwa umrą,
mogali jich dzieci
21 jemienie wziąć, czyli
co praw<o> jest [albo]?
Na to my przysężnicy
24z Majdburku
mowimy prawo:
Śpili mężczyzna z niewiastą
27 albo z dziewczką,
co prozna jest albo
sobiewolna, a potem ją
30 pojmie w małżeństwo,
dzieci, co sobie z sobą
mieli w małżeństwie,
33 ty obudwu wiezmą

30b

Jimienie po jich z sobą
śmierci, ale dzieci,
3 co z sobą mieli przed
małżeństwem, ci nie mogą
Jimienia mieć z prawa.

6 Gdyby jeden
człowiek
zatwierdzone w naszym prawie
9 rok i dzień o głowę
albo o rany, albo o
cokolwiek takiego, a w tym
12 czasie nie przyszedł ku
<o>prawie, mogli jego
żona albo przyrodzony
15 osieć albo sprzedać jego
stojące Jimienie, a
może[ż]li też on swe jidące
18 Jimienie w jine prawo
brać i wywieść, albo co
my prawo mamy k temu
21 podług prawego prawa?
Na to my przysiężnicy
z Majdburku
24 mowimy prawo: Tegodla
eż człowiek będzie
zatwierdzone ku prawu o
27 przerweczone rzeczy, a nie
mogą się panowie spraw-
nie podjąć tego Jimienia,
30 ale to ma jego
żona albo przyrodzony,
albo on, komu tego przyjaje,
33 osieć. I też swe
jidące Jimienie może

30c

wywieść i dać sobie
przywieść w jine prawo,
3 gdzie chce, ale stojące
jimienie, jako dziedzinę,
nie może wzdać, aliż
6 sam oczwiście będzie
podług prawa.

Gdyby wyleganie<c>
9 pojął w
małżeństwo wyleganie,
niewiastę albo dziewczkę,
12 a gdyby dzieci
pospołu mieli, mająli ty
dzieci ktore prawo ku
15 jimieniu swego oćca
albo macierze swojej
czyli nie mają, albo co
18 ony mogą mieć z prawa?
Na to my przysiężnicy
s Majdburku
21 mowimy prawo,
iż po takim oćcu nie może
na takie dzieci
24 dziedzictwo spaść ani jego,
to jest oćcow<o> jimienie,
ale tego oćca albo macierze
27 przyrodzeni są bliszszy
i mają to mieć jimienie,
a nie sąli <przyrodzeni>
30 dzieci, tedy sędzia bliszszy
jest z prawa k temu
to jimieniu [będą].

33 Gdy wyleganiec
pojmie

30d

wyleganiec a ci to mają
dzieci, a ty dzieci mają
3 jine dzieci, mogą
ty dzieci odzierać
swoję oćczyzną prawem
6 czyli nie, albo kako długo
to się zawlec ma
ku końcu podług prawa?
9 Na to my przysiężnicy
z Majdburku
mowimy prawo:
12 Ty to dzieci nie mogą
oćczyzny swej udzierać
z prawa, a to ma być
15 tako długo od dzieci do
dzieci, poko może być
dokazano, aż są wylegańcy
18 z prawa prawe[m]<go>.

Dalej pytaliście

nas o prawo:

21 Mogali wylega<ń>cy
i bezprawni ludzie dać
albo sprzedać swe jimienie
24 jinemu państwu
czyli nie mogą, albo
co jest prawo?
27 Na to my przysiężnicy
s Majdburku
mowimy prawo:
30 Wyleganiec albo
przezprawny człowiek,
albo dzieci jich mogą swe
33 jimienie dać <i> sprzedać.
Ale bezprawny

człowiek jest rozmajity.
Niektorym dzieją
3 jim bezprawni, iż jich
prawo nie jest jim tako
spełne, jako jinym
6 ludziom, a ci nie mogą
nikomu ku jego prawu
pomoc, to jest świadczyć
9 ani przysięgać, jako są
gędźce, piszczkowie,
łotrowie i łaziebnicy, i
12 wylegańcy albo którzy
złodziejstwa a rozboju
przed prawem nie zbyli
15 albo o jine ni<e>poczesne
przed prawem są doko-
nani, ci to mogą swe
18 jimienie dać i przedać.
Jini są bezpraw-
ni ludzie, którzy są w
21 prawie zapowiedziani,
ci mogą w jinem prawie
dać albo przedać
24 swe jimienie, [nie] tam
w tem to prawie, acz
jemu są pierz i sędzia
27 dadzą przymierze,
aby mógł tam przyć k
temu jimieniu. Niektorzy
30 ludzie są bezprawni, to
jest iż nie mają miru
ani czci, aż są osądzeni,
33 iż może cudzy jać[ce]
jich i jimać

31b

je, ci niezadnego
jimienia mogą dać ani
3 przedać z prawa prawego.

Dalej, gdy państwu
przymarło jimienie,
6 a oni by o tem nie wiedzieli,
zamilczyli <się>
państwo w rok i dzień czyli
9 nie mogli się zamilczeć,
czyli co jest prawo prawe?
Na to my przysiężnicy
12 s Majdburku
prawo mowimy:
Sędzia albo państwo na
15 swem przymarłem jimieniu
nie mogą się zamilczeć,
dojad to jimienie
18 nie jest wzdano przed
prawem, ale będzieli to
wzdanie poćwierdzono,
21 aż przeciwko temu w rok
i w dzień nikt nie odmowi,
tedy k temu sędzia
24 albo państwo nic nie mają
podług prawa.

Dalej, gdy mąż
27 bydlął z swoją
żoną poczesną w małżeństwie
a ten mąż spałby
30 z niewiastą jiną bez
małżeństwa, tako ażeby
to było jawno albo ażeby
zastano jawno, albo

ażby za to jawną pokutę
przyjmował, a jego
3 żona umrze, a ten mąż
pojmie onę niewiastę
w małżeństwo, co z
6 nią spał i przebywał
bez małżeństwa, a gdyby
mieli z sobą dzieci,
9 mogli ty dzieci wziąć
jich jimienie czyli
nie mogą, albo kto k
12 temu prawo ma?
Na to my przysięznicy
s Majdburku prawo mowimy:
15 Gdy ten mąż
pojął w małżeństwo swoje
mamkę, acz nikt
18 przeciwko <temu> nie
odmawiał, tedy ty dzieci,
co z sobą mieli potem,
21 jako się pojęli w
małżeństwo, są małżeńskie
dzieci a mogą wziąć
24 jimienie jich z prawego
prawa.

Dalej, możeli
27 wyleganiec i jego
dzieci siedzieć w
ławicy albo w ktorem urzędzie,
30 albo być w ktorem
rzemieśle albo w bractwie
jako małżeńscy ludzie
33 i dzieci, czyli nie
mogą, albo co oni za prawo

31d

mają, albo mogli
mieć podług prawego prawa?
3 Na to my przysięznicy
prawo mowimy
s Majdburku:
6 Wyleganiec ani jego
dzieci nie mają tego
wszego mieć, jako małżeński<e>
9 dzieci i ludzie
małżeńsz[ki]czy mają;
ale pojmieli wyleganiec
12 żonę z małżeńskiego rodu
a mają dzieci z sobą,
ty dzieci mogą wszystko
15 mieć jako dzieci,
co są z małżeństwa urodzony
podług prawego pra<wa>.

18 Dalej, gdy kto
kogo zabije
albo rani, a to by samosiodmo
21 doświadczo,ni,
iż on to uczynił,
mająli ji natymia,si
24 zatwierdzi[e]ć czyli nie
mają, czyli co o to jest
prawo z prawa?
27 Na to my przysięznicy
s Majdburku
mowimy prawo:
30 Nie mają ni na kogo
przysięc ani świadec,siwa
wziąć, ale będzie
33 ufacon w gorącej rzeczy.

[*Żalował*] żalowali na
kogo o rany albo o
3 mężobojstwo, tego mają
pozwać przed prawo
tedy za gorąca podług
6 prawa ku jego prawu
a prawować się z nim,
aby zasię odpowiedział.
9 Nie przydzielili
przed prawo za noc i za
dzień, tedy mogą ji
12 zatwierdzić z prawa prawego.

Pytaliście nas
o prawo tymi
15 słowy: Jeden
poczesny człowiek, nasz
mieszczanin, umarł a
18 zostawił <po sobie> swą
prawą dziewczkę i brata
rodzonego. To dwoje
21 przyszło przed nas w gajny
sąd i pytali nas, kto
z nich ma wziąć tego
24 umarłego zbroję i jego
jemu przykrojone
odzienie; a gdyby u tej
27 dziewczki były dzieci,
synowie, majali takie
dobre prawo ku
30 przerzeczonej zbroji i ku
odzieniu, abo brat tego
umarłego, czy co jest prawo?
33 Na to my przysiężnicy

s Majdburku mowimy
prawo: Tego umarłego
3 cz<ło>wieka zbroję, to jest
harnasz, jako jest kłobuczek,
pancerz, połplacie,
6 szczyt, tarczę, miecz, jego
lepszy koń osiodłany i
jego powszednie odzienie
9 ma wziąć brat
tego umarłego, a dzieci
tego umarłego dziewczki,
12 synowie, niżadne prawo
ku przereczonym rzeczam
mają podług prawa
15 prawe<go> [mają] etc.

Pytaliście nas:
Gdyby jednemu
18 wydano prawo,
co by nie lubił ani go
chce mieć za prawo a
21 rzecze: Panie wojcie, daj
mi na poradenie! A
przyszedwszy z poradenia
24 rzecze: Panie wojcie,
ja tego nie przymuję
za prawo a chcę to
27 strofować prawo podług
prawa. Mogę-li to [mie]
uczynić podług prawa?
30 Tedy jemu wydadzą:
Możesz. Tedy pyta dalej:
Mogęli tako stojąc strofować

ortela? Wydadzą mu: Możesz
stojąc a bacz dobrze ten
3 ortel, co ji łajesz, a rzeczy
tako: Ten ortel, co ji znalazł
przysiężnik, ten ja
6 łaję, a nie jest prawy,
a chcę prawy należć i
proszę ławice, abych mógł
9 lepszy ortel wyrzec i
proszę tego przysiężnika
wstać z ławice. Możeli
12 ten tako prawo łając
dokonać z prawa?
Na to my przysiężnicy
15 z Majdburku
mowimy prawo: Może
tako rzec: Panie wojcie,
18 gdyżem ja ten ortel z
prawa łajał, pytam, mogli
wnić w ławicę, jako
21 tu staję i chodzę. I też
gdy chce w ławicę, ma
rzec: Panie wojcie, z
24 odpuszczeniem, iż ja jidę
w ławicę, a racz pytać,
gd<z>ie ja ortel mam
27 należć. Też wyrzekną
przysiężnicy: Na tem
mieściu, gdzie znalazł
30 przysiężnik, ten co tobie
ortel wydał. Tedy dalej
ma rzec: Panie wojcie,
33 z odpuszczeniem, i[u]ż ja

siedę, a rzec: Tedy ja
<to> tako sobie wyrzekam
3 za prawo podług
Majdburku prawa.

Pytaliście nas
6 też o winy, co
z prawa przychodzą
wojtowi, jako wielkie
9 są winy.
Na to my przysiężnicy
z Krakowa
12 mowimy prawo:
Gdy wojt siedzi na[y]
gajnem sędzie albo
15 jindzie sędzie, [l]kto
jemu przepadnie, ten ma
jemu pokupić ośm
18 sz<e>lągow pospolnych
d<r>obnych jidących pieniędzy
a nic więcej. Ale
21 we trzech wi<e>lkich
sądziech, gdy bywają jeden
na świętego Jana
24 i Pawła dzień, drugi
osmy dzień po
świętem Macieju, trzeci
27 na dzień świętej
Agaty, gdy burgrabia
siedzi na sędzie a
30 tako długo, poki on
siedzi, jest wina
ośmdziesiąt szelągów
33 drobnych pieniędzy; ale
gdy wst[w]anie burgrabia,

tedy wina nie jest
więcsza, jedno ośm
3 szelągów pieniędzy
z prawa prawego.

Dalej pytaliście
6 nas o
wszelkie winy i o
zapłatę *za* każdą rzecz,
9 ile o rany, o głowę albo
oczkoli bądź[e] więcej.
Na to my przysięznicy
12 s Majdburku
mowimy
prawo: Napirwej o
15 głowę: Będzieli człowiek
zabit i prawem przejdą,
a nie jestli zaręczony
18 człowiek, tego zapłata
jest ośmnaście
funtow, a każdy funt
21 czyni dwadzieścia
szelągów[ych] pieniędzy, a
wojtowi ośm szelągów
24 pieniędzy jidących
podług prawa a nic więcej.

Teżeście nas
27 pytali o zapłatę za chromotę,
jako wielka ma być,
albo <co> jest prawo.
30 Na to my
przysięznicy z Krakowa
prawo mowimy:
33 Będzieli człowiek ciężko
uranion albo ochro mion,

jestli nie zaręczony
i z dokonałym prawem
3 swoim człowiek,
tego zapłata jest dziewięć
funtow a każdy
6 funt czyni dwadzieścia
szelągów, jako wiele
chromot <...>, a wojtowi
9 tylekroć ośm szelągów
pieniędzy jidących, a to
z prawa prawego macie.

12 Gdy człowieka
ukrwawią, co nie
jest zaręczony a jest
15 pełnego prawa, temu mają
za każdą krwawą ranę
<pokupić> trzydzieści
18 szelągów pieniędzy, a
wojtowi o każde *ukrwawie*<nie>
[rany] ośm
21 szelągów pieniędzy winy.
I też wiedzcie, iż
niemężatne żony, jako są
24 dziewczki i każda niewieska
twarz, które nie
są zaręczone, nic więcej
27 pokupu jimają,
jedno połowicę tego,
co imają niezaręczone
30 mężczyzny, *bądź to*
o głowę i o ciężkie i
krwawe rany <Z> prawa.

Pytaliście nas:

Mali kupny albo

3 dziedziczny wojt też

ku prawu przysiąc [al]?

Na to my prawo

6 mowimy: Każdy wojt, bądź

kupny, dziedziczny, ile

kto najął, ma ku prawu

9 tako przysiąc mowiąc:

Ja przysięgam Bogu

i memu panu

12 krolowi, i temu miastu,

iże chcę na mem sądzie

wierzen być, każde-

15 mu prawo czynić, tako

ubogiemu, jako bogatemu,

obronić wdowy i siroty,

18 gościowi jako sąsiadowi

rownno sędzić, a

nie chcę to odpuścić

21 ani dla łaski ani dla

żałości, ani samych moich

ust dla, ani żadne

24 rzeczy dla, tako daleko

jako mogę zna[j]ć w moich

pięci zmysłów. Tako

27 mi Bog pomoż i jego

wielki ostateczny

sąd, co na mię i na

30 wszytek świat chce

siedzieć i sędzić etc.

Dalej, gdy wybiorą

radźce, mająli też
wojtowi przysięgać?
3 Radźce, ktorzy są wybrani,
ci mają przysięgać
Bogu, naszemu panu
6 krolowi i temu, komu jest
ot krola polecono a
nie jest jim potrzebizna
9 wojtowi przysięgać, bo
to wszystko jest jedno.

Pytaliście
12 nas o prawo
takimi słowy:
Gdyby mieszczanin, co by
15 częstokroć radźcą był,
przysięgał ku prawu albo i też
pospolny mieszczanin, co
18 nigdy ku prawu przysięgał,
przysz<e>dł w wojtow
dom albo w jinego mieszczanina
21 i nalazłby tamo
dwa albo więcej
radziec, co by wtenczas
24 radźcami byli a
miesckie albo jine albo
jich albo pospolite
27 dobre jednali tamo
jiste przed książęciem
albo przed pany, a ten
30 człowiek nie znając
książęcia ani panow,
co są przysłani osobno
33 od krola prze mieskie

dobrze, ani radziec
wyrzekł[*y*]by niektore
3 ni<*e*>rządne sromotne słowa
łając, a słudz[*m*]y
jego, co za nim byli,
6 miecze i kordy wymowali
na radźce, potem
szedwszy z tego domu
9 poszedł w dom swego
przyjaciela a tam sie
zebrał z swojimi
12 przyjacielmi i z *obcymi*
ludźmi, ktorzy mogli
nabyć z[*a*] harnaszem i zbroją
15 naprzeciwko radźcam,
a ci wstąpili i
zebrali sie z swymi
18 towarzyszmi na wietnicę
i dali natemiast
wołać na wszyćkiem mieście,
21 kto by był krolowi
wierzen i radcam,
i pospolstwu miesckiemu,
24 aby ten każdy
przyszedł ku wietnicy i
posluszeństwo dzierzał.
27 Pytamy was, co ten człowiek
za wszytko i za każdego, co
za nim stał, ma cirpieć i
30 co jest przepadł z prawa.
Na to my
przysiężnicy s
33 Majdburku mowimy

prawo: Gdy radce są w
mieśkiej oprawie, który
3 by jich nie czestował
albo je wyzywał, albo
miecz albo kord, albo
6 jiną broń naprzeciwko jim
wymował, ten ma każdemu
radźcy pokupić
9 trzydzieści szelągów. A jini
radce owinięli ji, iż
jim to uczynił na sromotę,
12 wyzna-li sie, tedy
też każdemu radcy ma
pokupić XXX szelągów a
15 wojtowi po każdym
<pokupie> ośm szelągów
przepadł, a nie zna-li sie,
18 tedy może odbyć prawem, jako
prawo jest. A przykażali
radce pospolnie <przykazanie>
21 ku takiej rzeczy, aby
każdy przyszedł ku wietnicy,
ktokoli zamieszka, ten
24 przepadł miescki wielkierz,
to <jest> trzy słowieńskie
grzywny albo
27 sześć i trzydzieści
szelągów albo jako który
wielkierz od radziec
30 i lepszych mieszczan
radą i przyzwolenim jest
postawion i wywołan

jawno. Czyni-li też to ktore
zbranie z arnaszem i s
3 jiną bronią naprzeciwko
radźcam, ten też ma
pokupić mieścki wielkierz
6 podług przerweczonego
ustawienia z prawa.

Dalej, gdyby
9 człowiek był radźcą
i przysiągł, a jego
przyjacielowi by sie
12 niejaka rzecz albo przytacza
jemu przygodziła, a
ten radca by odstąpił
15 radziec i prawa, ku
ktoremu przysiągł, a przystąpił
z bronią, bronną ręką,
18 ku swemu przyjacielowi
i przyzywając
jinych naprzeciwko
21 prawu, ku ktoremu przysiągł,
co ten za to ma
cirpieć albo co jest
24 przepadł z prawa?
Na to my przysiężnicy
s Majdburku
27 mowimy prawo [to]:
Gdyby przysiężny radźca
[a] był s jnymi radźcami
30 na wietnicy
a gdyby sie takie zbie-
żenie przygodziło, a ten
33 radźca odstąpiwszy ra-

dziec przystąpiłby ku
swemu przyrodzonemu
3 naprzeciwko radźcam
i prawu, ten to ma
pokupić podług mieskiego
6 wielkrzu i też stra-
cił radziecki stolec a
niest go więcej dostojen
9 podług prawa prawego.

Dalej pytali-
ście nas o pra-
12 wo tymi słowy: Gdyby
sie radźca albo
przysiężnik, albo pospolny
15 człowiek ktorykoli
bądź przylubowałby
sie ku dworu albo
18 przymiłował, albo dzierzał,
a to zjednał, aby
miastu pisane prawo
21 albo przywilej
złomiono albo skażono przez
gwałtowną rękę albo
24 gwałtownie, co jest
jego pokuta, albo co za
to ma cirpieć lubo
27 pokupić z prawa prawego?
Na to my
przysiężnicy s Majdburku
30 mowimy prawo:
Ktorykolwi<e>k
mieszczanin ku dworu
przymila się a zjedna,

i<ż> miesckie prawo albo
przywilej złomia, tego
3 mogą radzce ożałowac
albo jemu o to winę
dac. Wyznali sie, tedy
6 stracił głowę swą a
leży na radcach, co chcą
z nim udziałac. A
9 zjednał/iby to ktory
przysięzny człowiek a
wyzna-li to przed
12 osiadłą radą, tedy ten
przestąpił swą przysięgę a
jest krzywoprzysięzcą
15 i stracił cześć i głowę
swą a leży to na
miesckiej miłości, kako
18 chcą z nim uczynic.
Zaprzyli się kto tego, ten
sie ma odprzysiac
21 podług prawego prawa.

Pytaliście nas
o prawo tymi
24 słowy: Gdyby
ktory człowiek rzekł przed
dziedzicznym panem
27 o radzcach, aby nie
byli prawdziwi albo
iż jim nie mają
30 wierzyć, a co ten za to
przepadł? A gdyby on
tego przał, kako tego nań

rada ma dowieść albo
kako on tego ma być praw
3 podług prawa prawego?
Na to my
przysiężnicy mowimy
6 s Majdburku:
Mowilli to kto procz
stolca jich, to jest jindzie,
9 iże radźce nie są
prawdziwi albo jim nie jest
wierzyć, tego mogą o to
12 radźce owinić;
poznali sie, tedy ma
każdemu radźcy pokupić
15 trzydzieści szelągów, a
zaprzyli sie kto tego, ten
może swą niewinność
18 sam ukazać albo
świadki podług
obwinienia na krzyżu
21 podług prawa prawego.

Dalej
pytaliście nas o
24 prawo tymi słowy:
Gdyby radźca albo
jiny mieszczanin, co by
27 ji przyzwano w radę
tajemną a tę radę
wzjawilby, což by
30 miała być
zamilczana, co za to przepadł?
A gdyby sie chciał tego

zaprzec, kako by to miano
nań dokonać albo kako
3 by tego miał być praw
podług prawa?
Na to my
6 przysiężnicy s Majdburku
mowi<my> prawo:
Wyjawiliby który
9 przysięg[a]ły radzca taką
tajemną radę miescką,
ktoż jest
12 zapowiedziana wzjawiać, a
wyznali by przed
siedzącą radą, ten jest
15 przestąpił swą przysięgę a
jest krzywoprzysięcą, a
nie jest dostojen radzcą
18 być. Ale wyjawili który
mieszczanin, pospolny
człowiek, miescką tajemną
21 radę, ku której on był
przyzwan, wyznali to, tedy
pokupić ma i przepadł trzy
24 słowiański<e> grzywny, to
jest sześć i trzydzieści
szelągów z prawa prawego.

27 Dalej
pytaliście nas
o prawo tymi
30 słowy: Stare radzce,
ktorzy przed nami jeden rok
<radzcy> byli, owinili
33 przed prawem jednego
człowieka, naszego

mieszczani<n>a, o jedną rzecz,
koraż przed pełną radą
3 wyznał, iż gdy on był
krolewskim urzędnikiem,
tedy on uczynił
6 krolowi trzy puszk*i*
narządził je ku strzelaniu, i
zostawił sobie dwie a
9 jedno trzecią dał krolowi.
Co on za to ma cirpieć?
Na to my
12 przysiężnicy s Majdburku
mowimy prawo:
Gdy ten mieszczanin,
15 przed pełną radą wyznał, aby
sobie dwie <puszce>
zstawił i schował, a trzecią
18 krolowi dał, to było
złodziejstwo a mog[li] ji osędzić
i jego prawo uczynić.
21 A owinili ji stara
albo młoda rada, wyzna-li
sie tego, co przed starą
24 radą mowił i wyznał,
to jemu jidzie o jego
żywot, a przy-li się,
27 tedy może sie sprawić
na krzyżu, jako prawo
jest, a stara rada już
30 nie może nań
świadczyć, bo oni już nie
siedzą w radzie, a to
33 podług prawego prawa.

Dalej pytaliście
nas o prawo
3 tymi słowy:
Siano wzięto na
jednej łące, o to
6 winowano jednego <człowieka> i
jego parobka, i jego
rataja, iż on jim
9 kazał brać to siano.
Tedy rzekł ten człowiek
przed radą: Wyzna-li
12 na mie parobek i
rataj, abych kazał brać
to siano, chcę ja to
15 cırpieć i swój żywot
dać. Tedy wyznali
albo wyznajali nań
18 przed radą jego
parobcy i jego rataj[e], iż
on jim kazał to
21 siano brać. Potem ji
zaklął proboszcz z tumu
albo z kościoła tako
24 długo, iż jemu
zapłacił to siano
ukradzione. Co o to jest za
27 prawo podług prawa?
Na to my
przysiężnicy s
30 Majdburku prawo mowimy:
Gdyż ten obwiniony
człowiek poddał <się>
33 [na zapłatę albo] na
wyznanie swych

parobkow i rataja o swoj
żywot, a oni przed
3 pełną radą nań wyznali,
iż on kazał brać to
siano, już on był
6 przewyciężon i mogli nad
nim jego prawo jako
nad złodzie<je>m uczynić,
9 poko oni byli w radzie;
ale gdy już od nich
przyszedł, a oni już nie
12 są w radzie, chce[ce]li
ji obwinić młoda rada
a zaprzyli sie
15 [zaprzeli sie], może być
niewinien albo praw[o]
na krzyżu [ukazać]; a
18 wyznali sie, tedy jemu
jidzie o szyję a mogą
ji osędzić ku śmierci
21 podług prawa prawego.

Dalej

pytaliście nas o
24 prawo: Gdy starzy
radźce obwinili kogo,
iżby był
27 krzywoprzysięzca jawny, co jest
za prawo z prawa?
Na to my
30 przysiężnicy s
Majdburku mowimy
prawo: O
33 krzywoprzysięstwo mają
człowieka owinić przed
prawem; zaprzyli sie on

tego, tedy tego może praw[o]
być na krzyżu, a
3 wyznali się, bez czci i bez
prawa został podług prawa.

Pytaliście też
6 nas: Coż za prawo
<na> tego, co bierze
lifę? Na to my s
9 Majdburku przysiężnicy
prawo mówimy: Kto
wiadomie bierze
12 lifę, tego mogą przed
prawem obwinić;
zaprzyli się on, tedy tego
15 może praw być na krzyżu,
a wyznali się, tedy
on to ma miastu
18 pokupić sześć i trzydzieści
szelągów winy tako
często, jako on to
21 uczynił, a ma tę lifę
wrocić, od kogo ją wziął, a
to jest z prawa prawego.

24 Pytaliście
nas o prawo
tymi słowy:
27 Naleziono fałszerza z
fałszywymi pieniędzmi,
coż je kował w
30 Marcinowie domu.
Fałszerza tego z
pieniędzmi podług prawa
33 zgubion[eg]o, a radźce
obwinili Marcina,

36d

iż ten fałszerz nie
kował pieniędzy bez jego
3 wolej albo bez
wiedzenia, ale z jego
wiedzeniem. Co o to jest
6 prawo z[a] prawa?
Na to my
przysiężnicy z
9 Majdburku prawo mowi<my>:
Kogo owinią, u kogo
pieniądze fałszywe w
12 domu są kowane z jego
wiedzeniem,
zaprzy[ż]li się, może tego praw
15 być na krzyżu, a
wyznali się, tedy mają
jemu jego prawo uczynić
18 jako fałszerzowi z prawa.

Pytali-
ście nas też o
21 prawo tako: Jeden
człowiek przed
siedzącą radą dał się
24 miastu na miłość. Co ten
przepadł albo kako jį
ma<my> sędzić podług
27 prawa prawego?
Na to my
przysiężnicy s
30 Majdburku mowimy prawo:
Wyznali sie kto,
acz sie miastu dał na
33 miłość, temu możecie
uniżyć albo mnożyć

winy, jako wasza wola,
ale zaprzyli sie kto
3 tego, iżby był wasz
winowaciec, ten może praw być
na krzyżu z prawa.

6 Pytaliście nas
też o prawo: Ten
człowiek, co sie dał na
9 miłość radzie i miastu,
przepadł/i też co
krolowi albo panu, bo oni
12 tego wy[e]rze<cze>nia z
prawa chcą, gdyż nikt miłości
uczynić nie może, jedno Bog
15 <a> pan, cso jidzie o szyję,
o cześć a o jimienie. Coż
jest jim przepadł ten
18 albo nie przepadł?
Na to my
przysiężnicy s
21 Majdburku mowimy prawo:
Owinili rada swego
mieszczanina o
24 ktorykole uczynek, coż
uczynił naprzeciwko
miastu, a da-l<i> sie na
27 miłość, a przymali ji na
miłość, mogą jemu
miłość ukazać i uczynić, a
30 co z niego przypadnie,
tego krolowi albo <panu> nic
nie przydzie; a tegodla

iże się dał miastu na
miłość, ani krolowi
3 ani panu nic przepadł.
Ale chcieli krol,
książę albo pan tego
6 człowieka, waszego
mieszczanina, ocz owinić przed
prawem, ten człowiek ma
9 ji<m> odpowiadać a oni
mogą z niego brać, co
jim prawo skaże podług
12 prawa. A wie<dz>cie też
[niż], iż miłość może być
uczyniona i bez panow, a
15 to jest z prawego prawa etc.

Dalej, gdy ra-
da z pospolstwem
18 ustawią wielkierz, to
<radźce> mogą sędzić
siedząc na swem stolcu
21 podług jich przysięgi
a jnako nic, a to ma
każdy jich mieszczanin
24 dzierżeć; a
przepadnieli ktory wielkierz
miescki, a radźce wezmą,
27 do tego też krol, książę
albo pan podług prawa
nic nie ma.

30 Dalej pytaliście
nas o prawo

tymi to słowy: Hannusz
opawski a Hannusz
3 sukienik żałował<i> sie na
Długiego Kuwła i na
Hannusza Sabekost,
6 Mieszczanina z Opawy, i przed
sąd pozwali, a
żałowali na nie, iż jim
9 zapłacili sto grzywien przed
sędzią <za> bielnicę, co
jest w Opawie, a za to
12 mieli wziąć dwanaś-
cie grzywien użytku,
a to jim nie dano albo
15 jich nie doszło. Na to
są odpowiedzieli
Długi Kuwel i Hannusz
18 Sabegost z Opawy, iż jim
na każdy rok
zapłacono ty dwanaście
21 grzywien i doszedł jich ten
płat i użytek, jako są
kupili, a to chcemy
24 dokazać z
zagajonego sądu z Opawy. To
dokazanie jest jim
27 skazano. Potem
przynieśli dokazanie [pod]
pod opawskiego
30 miasta pieczęcią a list
sie tak poczyna: My
przysiężnicy i z
33 wojtem miasta opawskiego

wyznawamy. Tedy
rzeknie Jan opawski i Jan
3 sukiennik: Gdy sie
oni zobowiązali
świadcstwo przynieść z
6 gajonego sądu a
przynieśli miescką pieczęć,
a ta rzecz tycze sie
9 miasta, możeli miasto
swą pieczęcią swą rzecz
świadczyć a swym
12 świadectwem swą rzecz
zyskać, czyli co jest
prawo? Naprzeciwno temu
15 rzekli przerzeczoni
opawczycy: Gdy przysiężnicy z
stara d<a>w<n>a nie mieli
18 swej pieczęci a<ni> jej
jeszcze mają a wszystkie
rzeczy, cokoli przed
21 nimi są działy sie i
jeszcze sie dzieją, będą
poćwierdzony i były
24 poćwierdzony,
możemli z tym świadectwem
zyskać naszej rzeczy
27 czyli co jest prawo?
Na to my
przysiężnicy s
30 Majdburku mowimy prawo:
Przysiężnikow
świadcstwo pod miescką

pieczęcią o miescką rzecz
nie może ostać ani sie
3 godzi, przeto takim
świadcetwem nie
zyskali swej rzeczy
6 opawszczy mieszczanie.
Dalej, chcałi
opaw<sz>czy mieszczanie o
9 miescką rzecz zyskać, což
są świadczyli w gajnem
sądzie albo co sie
12 działo przed gajonym
sądem, przysiężnym
świadcetwem, tedy
15 przysiężnicy mają
świadczyć pod wojtowską
pieczęcią, a to gdy
18 nie stoją sami przed
gajonym sądem
świadczyć oczywiście, a to
21 jest z prawa prawego.

Dalej pytaliście
nas o ortel, což
24 wyrzekł wasz
przysiężnik, a poczyna sie
tako: Gdyż opawskm
27 mieszczanom z prawa
skazano na pewny a na
zawity rok przynieść
30 świadziectwo o
jich miescką rzecz, o
którą są ożałowani,

a oni przynieśli
takie świadectwo, w
3 ktorem się nie zostali,
tedy albo tym stracili
swą rzecz a nie mogą
6 jinszy dalszy dzień ku
swemu dokonaniu mieć
podług prawa. K
9 temu niektorzy ludzie
mienia, aby ci z
Opawy, gdyż jich dzień
12 dawno przeminął, jeszcze
mogli mieć frystu ku
przyniesieniu znowu
15 jine świadectwo.
Możeli ten ortel, cosmy ji
wyrzekli, ostać czyli
18 nie może podług pra<wa>?
Na to my
przysiężnicy s Majdburku
21 mowimy prawo: Ten
ortel, což ji
przysiężnik z jinymi
24 przysiężniki wyrzekł, jest
mocny a ostoji sie przeze
wszytkiej odmiany, a to
27 wszystko z prawa
prawego maj<dborskiego>.

Dalej, jedna
30 mężatka ożałowała
swego męża, iż ją
porzuciwszy
33 pojął sobie jiną

żonę w małżeństwo i to
ten wyznał na miłość
3 przed siedzącą radą i
przed wojtem. Ten mąż dan
na porękę, aby go
6 postawiono na <wy>rzeczony
dzień, a ci to poręcznicy
nie postawili go. Co ci
9 poręcznicy
przepa[my]<dli> z prawa prawego?
Na to my
12 przysięznicy z Majdburku
prawo mowi<my>: Rzeczy,
co sie tycze małżeńskie
15 kaźni, tej nie mają
sędzić, ale ma być dana
do duchownego sądu, bo
18 na to świecki sędzia
niżadnego prawa ma
ani może mieć. A
21 uczyni<a>li radźce który
wielkierz o takich
rzeczach, a ci poręcznicy
24 tego człowieka nie mogą
postawić, a z radźcy się
<o to nie zjedną>, tedy
27 przepadli ten wielkierz,
coż na to uczynion,
a to z prawa
30 prawego majdbu<rskiego>.

Z starego
dawnego obyczaja

w naszym mieście
radźce rocznie wybierali
3 przysiężniki, a
kajokoli prawo i wasze
nauczenie jim
6 wjawilo, iż oni nie
mają z prawa
przysiężnikow wybrać ani jich
9 zsadzić, wždy oni <nie>
przestawają swego
obyczaja, przysiężniki
12 rocznie wybierają a chcą,
by u nich przysiężnicy
prawo brali a s jich
15 wiedzieniem prawo
wydawali albo wyrzekali,
jako z stara daw<n>a sie
18 działo i dzierzano.
Mogą ci jisni
przysiężnicy, což są rocznie od
21 radziec wybrani i
poćwierzeni, siedzieć
na przysiężnej ławicy
24 na prawie podług
prawa, albo majali
przysiężniki wybrać na
27 długie <czasy>, a jako je
mają wybrać, a kto
je ma poćwierdzić,
30 a kto może
przyniewolić tego, kto sie broni
przysięstwa, aby jim

był? Na to żąd<a>my waszej
nauki, co jest z prawa.
3 Waszę żądzącmy
zrozumieli a
radzi bychmy waszym
6 mieszczanom ku prawu
posłużyli, co bychom
umieli. A wiadomo
9 bądź wam, iże
obyczaje z stara dawna
dzierzany mogą sie dobrze
12 zostać podług prawa
a mogą je wypisać
podług pospolnego prawa.
15 Dalej *wedzci*<e>, gdy
Oto, cesarz rzymski
święty, myślił o tem,
18 kakoby ty ludzie, co są za
rzeką *Elbą* tako rzekącą,
<nawrocił> ku dusznemu
21 krześcijańskimu prawu, na
to ćwierdził nasze miasto
i postawił biskupa
24 ku duchownemu prawu,
a ci mają być
wszytcy stolec tym
27 *ziemiam*, co jich on na
krześcijaństwo nawrocił,
a on to uczynił z
30 papieskim przyzwolenim i
księdza naszego a
postawił radźce w naszym
33 mieście rocznie

wybierać, ale przysiężniki
na długi czas, a to my
3 dierzemy za prawo na
jego pamięć, jakożesmy
poczęli rok od roku, a
6 podług tego naszego
obyczają niektórzy książęta
i panowie swa miasta
9 postavili i dierzeli,
i też niektore miasta
sobie wyzwolili, a<by>
12 wszystkim obyczajem
takie prawo i wielkierz,
po polsku uch<w>ałę,
15 imieli, jaki my mamy w
naszem mieście. A gdy my
nie wiemy waszego
18 miasta obyczają i
wielkrzow, po polsku
przyzwolenia, nie mozem
21 wam na to odpisać
jinako, jedno jakosmy
wam pirwej o tym
24 pisali; a gdyby waszy
mieszczanie z
pospolnego przyzwolenia k nam
27 pisali, aby wszystkim
obyczajem chcieli
dierzec prawo i wielkrze,
30 jako my dierzemy w
naszem mieście, tedy
ocz by nas żądali, to

chcieliby chom jim
radzi[ć] przyjacielskie i
3 podług prawa odpisać, jako
jest z prawa prawego.

Dalej posłali
6 przysiężnicy do
Majdborku tymi słowy:
Z starego dawnego
9 obyczaja naszymy
wojtowie albo sędzie
wybierają przysiężniki
12 ku ławicy na prawie
siedzieć z
przepuszczeniem naszego krola
15 pana, z wiedenim
ubogich i bogatych, iż
nikt jinako może
18 pamiętać. A gdyż podług
waszego pisanja
przysiężnicy mają wybrać
21 jine przysiężniki, a
nie radźce podług
prawa, na to prosimy
24 waszej nauki, bo my nie
śmiemy na ławicy w
sądzie siedzieć,
27 aliż nam ukażecie, co
jest to z prawa prawego.
Na to my
30 przysiężnicy s
Majdborku prawo
mowi<my>: Jakożechmy
33 pirwej pisali, acz

przysiężnicy mają
jine przysiężniki
3 wybierać, to jest nam
dobrze pamiętno a jest
prawo podług
6 majdborskiego prawa; a wždy
dobrze stary obyczaj
zostawia[ć] <się> podle
9 prawa a czyni[a] prawo z
długich czasow.
Wybierali radźce z stara
12 dawna przysiężniki i z
odpuszczeniem waszego
oświeconego krola,
15 tedy, jestliście tako
wybrani i postawieni
podług starego
18 waszego obyczaju, możecie
dobrze w ławicy na
sądzie siedzieć i
21 prawo wy[e]rzec albo
wydawać podług prawa.

Gdyby radźce
24 jęli
przysiężnika, což rzecz
mowił jinych
27 przysiężnikow, a ten
przysiężnik z jinymi
wszytkimi przysiężniki
30 wołali się ku prawu
rzekąc: Mili panowie,
prosimy was, abyście
33 naszego towarzysza i

40a

nas zostawili podle
prawa; jest on co
3 naprzeciw wam mowił
albo przepadł, to
chcemy wam pokupem
6 położyć podług prawa;
a oni ji wždy na to
w jęctwo wzięli.
9 Majali jini
przysiężnicy dalej otychmiast
siedzieć na prawie albo
12 kako[li] się to ma
dokonać podług pra<wa>?
Na to my
15 przysiężnicy [my] prawo
mowimy s
Majborku: Jestli tych
18 przysiężników trzy
albo więcej, tedy mogą
oni dobrze na prawie
21 siedzieć, potrzebujeli
wojt albo sędzia i
każe, a nie trzeba jim
24 tego mi<e>szać, przeto
acz towarzysz siedzi
w jęctwie. Też
27 gdyby przysiężnik
przeciwko radźcam nic
jinego przestąpił,
30 jedno to, co mowił
waszę rzecz, a wy
byście prosili to, iżby
33 was przy prawie

40b

zostawiono, tegodla nie
mieliby go wsadzić
3 w jęctwo podług prawa.

Pytaliście nas
też o prawo
6 takimi słowy: Jeden
człowiek rzekł:
Zapowiedziałem koń z
9 pospolnym posłem i
dosiąłem go prawem
a to jest świadomo
12 gajonemu sądu, a
ten człowiek żałuje
się, iż mu wojt tego
15 konia zadzierzał. K
temu rzekł wojt: Tego
konia [i] ja pirwej
18 zapowiedział niżli
on w jednej kopie,
którą mi był
21 winowat ten, u kogo koń
był, i tegom sie
żałował przed gajnym
24 sądem. Tedy rzekł on
człowiek: Jam pirwszy
niżli wy a o to sie
27 spuszczam na
pospolnego posła. Tedy rzekł
wojt: Jam ji
30 pirwej zapowiedział
niżli wy a o to sie
spuszczam k temu, u kogo

ten koń był i ku mojim
księgam. K temu rzekł on
3 człowiek: Gdyż rzecz samego
człowieka jest, może
on sam sobie świadczyć
6 czyli co jest prawo? Na to
rzekł wojt: Gdyż nikt
może podług prawa
9 zapowiedzieć, jedno wojt
albo jego pospolny
poseł, azali moje
12 zapowiedanie nie ma mieć
mocy czyli co jest z
prawa? Tedy pytano tego
15 człowieka, chcieli
wojtowi wierzyć, aby on
tego konia pirwej
18 zapowiedział niżli on. Tedy
rzekł on człowiek: Nikt.
Na to przysiężnicy
21 <wyrzekli> swoj ortel: Gdyż
ten człowiek tej[o] jego
zapowiedzi nie chce
24 wierzyć a przy tem
zapowiedzeniu nie był
pospolny poseł, a też
27 ta rzecz samego sie
wojta tycze, tedy
zapowiedzenie
30 wojtowskie nie ma mocy a
nie może sie zostać, a
nie może swej rzeczy
33 świadczyć podług

prawa. Ten ortel lajał
albo strofował <wojt> a
3 rzekł: Gdyż nikt może
zapowiedzieć, jedno wojt
albo jego pospolny poseł
6 z prawa, a ja sam ten koń
zapowiedział, tedy <może>
to moje zapowiedzenie
9 st[r]ać i[ć] moc mieć.
Na to waszej
nauki prosimy, który tu
12 ortel może się ostać
podług prawa prawego.
Na to my
15 przysięzniczy s
Majdborku mowimy
prawo: Nie mali wojt
18 świadectwa swego
zapowiedzenia swego
posła pospolnego, co
21 ku prawu przysiął,
albo tego, u kogo ten koń
był, z jednym
24 sąsiadem, którzyż mają
przysiąc, aby wojt
tego konia pirwej
27 zapowiedział *świadcząc*
jemu, tedy ortel
przysięzniczy jest prawdziwy
30 a ma się ostać, bo wojt
swej rzeczy sam
świadczyc nie może podług
33 prawa majdborskiego.

41a

Dalej

pytaliście nas o

3 prawo tymi słowy:

Jeden rzecznik

naszego miasta przyganił

6 jednemu naszemu

pospolnemu posłowi: Nie

jesteś tako dobry jako

9 my, bo nam dają boże

ciało, a wam nie

dają; a wy też niczyję

12 rzecz przed ziemskim

prawem możecie

mówić, jako my możemy.

15 Tego sie nań spolnie

żałują pospolni

posłowi<e>, to wyznał ten

18 rzecznik. Co każdemu

pospolnemu posłowi za to

ma pokupić z pra<wa>?

21 Na to my

przysiężnicy s

Majdborku mowimy prawo:

24 Ktory pospolny

poseł rzecznika [wi]

winuje, iż on ty

27 słowa mowił

przyganiając, a wyzna-li sie,

tedy ma jemu winę

30 pokupić sześćdziesiąt

szelągów pieniędzy,

tegodla iż pospolny

poseł ku prawu wybran a k
temu przy[gań] <siąg>
3 podług prawa najdbor<skiego>.

Pytaliście też nas
o prawo tymi
6 słowy: Piotr *żałował*
się na [prawo]
Mikołaja [tymi słowy], a to
9 na sługę swego, iż jemu
dał swe pieniądze, a on
swych niżadnych miał,
12 a wždy przyliczył sobie
piętnaście grzywien
zysku na swą personę. Na
15 to odpowiedział Mikołaj
a rzekł: Ja znam, iż
ja nie miał swych
18 pieniędzy jedno kopę *a*
podźwignąłem albo
wziąłem Warszawych
21 pieniędzy jedną i
dwadzieścia grzywien, a od
jednego człowieka trzysta
24 bielie i sto zajęczych
skorek, z tymi ja
przerzeczon[ymi] <e> piętnaście
27 grzyw[nami] <ien> zyskał.
Rzekł Piotr: Śmieszli
się puścić na Warsza i
30 na drugiego człowieka,
u kogo mienisz, iż
wziął skorki przerzeczone
33 ty? Mikołaj rzekł: Puszcze

sie. A tako z obu stronu
puścili sie na tych
3 ludzi wyznanie. Tedy
wyznał Warsz, iż Mikołaj
wziął my[e]ch pieniędzy
6 jednę i dwadzieścia
grzywien i uczynił mi
za nie dosyć a nie
9 dąwam mu żadnej winy.
Tego Piotr Warszowi nie
chciał wierzyć, alizby
12 na to przysięgł. <Tedy
rzekł Warsz>: Wyście sie
oba na mię spuścili a
15 com wiedział, tom
prawdziwie wyznał a nie
chcę przysięc. Tedy
18 rzekł Mikołaj:
Gdyżechmy sie puścili
oba na Warszowo
21 wyznanie a Warsz wyznał
podług mej rzeczy,
mogęli ja prozen i
24 praw[a] być, czy co
jest prawo? Przeciw
temu rzekł Piotr:
27 Gdy Warsz nie
przysięgł, azaż mi
Mikołaj to przepadł i
30 stracił naprzeciwko mnie
czyli nie? Na jich
obu pytanie
33 przysiężnicy wyrzekli taki

ortel: Gdyżeście się
obadwa prosto na
3 Warszowo wyznanie
puścili, iż Warsz ni
przysiągł, to nie
6 szkodzi Mikołajowej
rzeczy *i prawu*. A Piotr
temu ortelowi łąjał
9 albo przyganił i
przyszedw na ławicę wyrzekł
jim taki ortel
12 tymi słowy: Gdyżem
sie ja puścił na
Warszowo wyznanie a
15 wyznał, a przysiąc
nie chciał, tedy
Mikołaj upuścił swoje
18 prawo i stracił swą
rzecz naprzeciwko mnie.
Ktory ortel między
21 tyma dwiema może
się ostać z prawa?
Na to my
24 przysiężnicy z Majdborku
prawo powiedamy:
Gdy Piotr i
27 Mikołaj prosto się
puścili na Warszowo
wyznanie, tedy ortel, co
30 wyrzekli przysiężnicy,
jest prawy a ma sie
ostać podług prawa pra<wego>.

Pytaliście też
nas o prawo
3 tymi słowy:
Żałował się Piotr na
Andrzeja, iż chce ji
6 wygnać z domu przed
czasem, co ji najął u
opiekalnikow
9 dzie[ć]cinych z przyzwolenim
jich matki, która ma
czwartą część tego
12 domu, a jest
Andrzejowa żona, a bydlit z
nim przez zimę w temże
15 domu a przeciwko temu
najmowan<i>u
dotychmiast nic nie mówił.
18 Mogęli ja w tem
domu siedze[ć]nie
mieć do tego czasu,
21 jakożem ji najął, czy
co jest prawo? Na to
odpowiedział Andrzej:
24 Gdyż moja żona nic
może uczynić przez mej
wolej, bo ja jestem jej
27 prawy opiekalnik,
mali ten najem stać
tedy, gdy się stał[o] przez
30 mojej wolej czyli
nie ma? Miedzy jich
obudwu rzeczq
33 <przysiężnicy wyrzekli> ten ortel:

Gdyż Piotr najął ten
dom [i] u opiekaldników
3 tych dzieci z
przyzwolenim jich
matki, Andrzejowej żony,
6 a Andrzej to cirpiał a
k temu milczał ani
przeciwko temu mówił,
9 tedy Piotr ma
dzierzeć swój najem, to
jest dom, co ji najął,
12 do swego czasu, jako
ji najął. Przeciwo
temu ortelowi rzekł
15 Andrzej takimi słowy:
Gdyż ja mam czwartą
część tego domu po
18 swej żenie a żona
moja sobie na swą część
niżadnego
21 opiekalnika wybrała ani
mogła mimo mię z
prawa wybrać w tej
24 rzeczy, tego<dla> ja cirpię
gwałt od Piotra na
swej czwartej części,
27 iż on przez mej
wolej wciągnął w ten
dom. O tych trzech
30 częściach tako mowie,
co mojim pasirbom
słuchają: Jestli kto

ma [kto] lepsze prawo
k tym dzieciom, niżli
3 żona moja, *tych*
dzieci matka, ten stojąc
tuta a ukaż, iż masz
6 lepsze prawo ku
najmowaniu domu tego, to jest
tych trzech części,
9 niżli <matka> tych dzieci,
poko on nie jest
ukazan prawy opiekalnik. O
12 to was prosimy,
ktory miedzy tymi ortelmi
może sie ostać podług
15 prawa majd<burskiego>.
Na to my
przysiężnicy z Majdborku
18 mowimy prawo:
Przysiężniczy ortel
jest prawy a ma sie
21 <ostać>, a Piotr ma swoj
najem dzierzeń do
swego czasu podług prawa.

24 Dalej, gdyby
człowiek
ożalowan o głowę albo o
27 śmiertne rany, albo
oczkoli takiego a miałby
za to przysięć
30 samosiodm albo
samotrzeń i postawił
takie świadki, swego
33 ořca i jinne swe

przyrodzone, i też jine
obce ludzie, którzy nie
3 byli przy tych rzeczach,
gdy się działy, mogli
o to on świadectwo
6 uczynić z swym oćcem i
z swymi
przyrodzonymi, i z ludźmi z tymi,
9 co przy tych rzeczach
nie byli, czyli co o to
jest prawo z prawa?
12 Na to my
przysiężnicy mowimy
prawo:
15 Niepodeżrany dobry człowiek
może swego
nieoddzielonego syna tako
18 ożałowanego przysięgą
wyjąć; ale jeśli ten
syn przedtym ożałowan
21 o takżej rzeczy,
słowie wielkie[h], co o nie
też z ludźmi przysięgł,
24 takiemu nie może
pomagać przysięc oćciec
ani przyrodzony brat
27 albo ktorykole
przyrodzony przyjaciel,
ani jego chlebojedca.
30 Ale gdyby który miał
ukazać swoją rodzinę
albo małżeńskie
33 stadło, temu może każdy

43a

przyrodzony jego
przyjaciel i jinszy *obcy*
3 ludzie pomoc przy<się>gać,
jako jest prawo z prawa.

Pytaliście nas
6 o prawo: Ktora
rzecz ma być zwana
gorąca a kako ją
9 mają poznać w wszelkie
rzeczy, co jest o wielkich
rzeczach albo winach,
12 ktora jest gorąca rzecz?
Gorąca jest rzecz,
gdy kogo ufają
15 a on kogo bije
albo dobija albo
gdy ji ufają w
18 uciekaniu za <ś>wieża, albo
gdy najdą kradzież
albo rozboj w jego
21 zamku, coż sam k niemu
klucz nosi, niżliby
takie małe rzeczy albo
24 małe i drobne rzeczy
były, iż je mu
możono oknem wrzucić;
27 za to może na krzyżu
praw być, jako je<s>t
praw<o> podług prawa.

30 Przystąpili kto
przeciwko
radźcam albo

przeciwko mieskiej ufale, od
tego mogą radźce wziąć
3 winę podług miłości
i ufały mieśkiej,
a to jest z prawa.

6 Dalej,
będzieli kto wybran
radźcą albo
9 przysiężnikiem a
będzieli oznaczon raną
zabicim albo w *jimien*<iu>
12 <w> mieskiem urzędzie
albo w służbie, tedy mogą
od niego wziąć miescką
15 uch[ch]wałę, a
niestli na to która w
mieście uchwała, tedy ji
18 mają fōldrować
podług prawego prawa.

Przestąpili kto
21 naprzeciwo
radźcy albo
naprzeciwo miastu,
24 mogą radźce z niego
wziąć podług miłości
mieścki wielkierz,
27 a to jest z ufały, a
nie trzeba jim o to
ni-z-kim czynić.

30 Dalej [pytaliście],
<przestąpili> kto
miescki wielkierz

[ma] płacić na ten dzień,
jako zań ślubiono, to
3 radźce mogą na niem brać nie
patrzac jinego prawa.

Dalej,
6 mieszczanin, co siedzi w
ulicy i przedawa
chleb albo cokoli
9 jinszego, tego mogą wybrać
w radę k jich
przysiędze, acz chcą, a on
12 musi o swem rzemieśle
wilkierz dzierżeć rowni<e>
wam albo jinym
15 waszym mieszczanom, jako
jest prawo majdbor<skie>.
Dalej, gdy
18 star<z>y radźce <nowe>
wybierają, tedy
mają nowi przysiąc przed
21 starymi, tedy starzy
mają posadzić <nowe>
na swoich mieścach
24 podług prawa majd<borskiego>,

Dalej,
wyświecą-li kogo
27 miasta z
szczęcią pieniędzy albo
czymkoli, to jest
30 wyzonałi ji sromotnie
albo kogo z miasta,
chcąli ji radźce
33 przyjąć w miasto
mieszczaninem, wziąwszy

43d

z niego polepszenie, to
jest kaką winę, to jest
3 w jich dobrej wolej,
jako jest prawo majd<borskie>.

I też gdy radźce
6 co wyznają, nie
trzeba jim k temu
przysiąc, bo oni <pirwej>
9 ku miastu przysiegali, a
w tem jest dosyć z prawa
prawego majdbor<skiego>.

12 Dalej też,
którymi słowy
sied<z>ąca rada
15 [siedząca] wyznała, iż sie
z[1]o<bo>wiąz[n]ał
człowiek z wojtowskiej
18 wsi z jedną niewiastą
z Opawy przed nimi,
siedzącą radą, o
21 pieniądze, a brali sie na jich
wyznanie, tako to ma
być jiszczono, jako
24 siedząca rada wyznała,
jako sie przed nimi
działo. Takież gdy
27 sie kto puści albo
spuści na świadziectwo
siedzącej rady,
30 co-o-ni-koli wyznają, to
ma [wyznają] być i
stać mocnie za
33 prawdziwie zeznanie i
za jiste świadziectwo

44a

podług prawa prawego.

Mieśckiego
3 mieszczanina,
co u nas siedzi w
mieskiem prawie,
6 ch<o>cia on domu swego
albo jine stojące
jimienie u nas nie ma,
9 chcemyli a jest nam
też k temu
po[d]trzebien i użyteczem,
12 wybieramy go w radę i
bierzemy k sobie w siedzącą
radę, a <to> jest z
15 prawego prawa majdbor<skiego>.

Pytaliście też
nas o prawo
18 tymi słowy:
Dwie rodzone siostry
jednego oćca i jednej
21 macierze przyszły przed
nas a młodsza
prawiła na starszej
24 oćczyzny i macierzyzny,
rze[c]kąc a żałując się:
Jam niedzielna
27 siostra od jednego oćca
i od jednej macierze
<z> Barbarą moją
30 siostrą, anim sie
odrzekła, ani wzdała, ani
wypuściła swej
33 części przed niżadnym
człowiekiem ani

nigdzie, by to <moc>
miało albo mogło mieć,
3 jakoż to jest
wiadomo starym mężom
c<n>y[ji]m tu
6 bydlącym, jako jich
mnie wiele na to
trzeba albo będzie
9 potrzebna ku prawu; a ona
moję część u siebie
ma i to u niej
12 prawie podług prawa.
Na to odpowiedział
Barbarzyn mąż,
15 starszej siostry, rzekąc:
Jimienie stojące od
oćca i od macierze
18 przymarło żenie mojej i
to jest mnie z nią
dano, a drugie
21 musilem fordrować a to
ciem dzierzał z swą
żoną i miał [i miał]
24 z pokojem więcej
niżli rok i dzień, a
będąc ona z nami
27 w jednym domu albo
w mieście, ku jednej
cerkwi chodząc,
30 milczała ani o to sie
upominała tu, gdzie by
<to> miało moc.
33 Pytamy na prawie,

azali my nie mamy
podobnie to jimienie
3 dżierżec i osięgnąć
swymi bliszymi z
naszym prawem,
6 niżliby kto nam je mógł
odwieść starym
tu bydlącym
9 świadziectwem, czyli co
jest prawo. Tedy
rzekła młodsza siostra:
12 Gdyż my obiedwie
rodzone od jednego
oćca i od jednej
15 matki a między siostrami
nie masz dawności rok
i dzień o oćczyznę a
18 i o macierzyznę,
azali nie podobnie stare
tu siedzące <wieść,
21 co> mają tu
świadczyć, ja to jimi
dokonać chcę podług
24 prawa, iżem
nieoddzielona, niżliby kto
mógł moję oćczyznę
27 odwieść którą
przysięgą, czyli co jest
prawo podług <prawa>?
30 Na to my
przysiężnicy s
Majdborku
33 mowimy prawo:

Jestli to jimienie
starszej siostrze i jej
3 mężowi [wz]dano albo
wzdano przed
gajonym sądem a
6 odzierzeli je nadto rok
i dzień bez nagabania
albo upominania,
9 tedy to takie dawanie
ma moc mieć a
młodsza siostra nie może
12 k temu jimieniu przyć
ani go mieć; ale nie
jestli starszej
15 siostrze dano albo
wzdano z jej mężem przed
gajonym sądem,
18 tedy przydzie młodsza
siostra w d<zi>ał jimienia
jej otczynny, a to acz
21 starsza siostra s mężem
osiągnęła albo
dzierzała w miesckiem
24 prawie to jimienie rok
i dzień, i też acz
siostra młodsza
27 milczała albo się nie
upominała, to jej nie
może zawadzić ku jej
30 prawu podług prawa.

Dalej też,
człowiek za swego

45a

żywota może swym
dzieciom wybrać
3 albo postawić
opiekalnika a ten
opiekalnik może się
6 opiekować dziećmi do lat
tych to dzieci
podług prawego prawa.

9 Dalej,
przymrzeli dziecięciu
jimienie od swego
12 oćca a przyszłoby
to dziecię ku swym
latom, to jest dalej
15 dwanacie lat, tedy to
jimienie ono dziecię
może dobrze swęj
18 matce dać albo jinemu
swemu przyrodzonemu,
kiedy on chce, z
21 przyzwolenim matki swojej
z prawa prawe<go>.

Dalej, mali
24 która
niewiasta oćczyznę albo
macierzyznę a ta
27 niewiasta nie ma
dzieci, ta nie może
dać swego jimienia,
30 coż jest od swęj
oćczyzny albo
macierzyzny, swemu mężowi

45b

przez przyzwolenia
swych przyrodzonych
3 podług prawa prawego.

Dalej, mająli
dzieci jine
6 dzieci, mogą[li] swoją
oóczyznę dobrze oddać
z przyzwolenim swoich
9 dzieci; ale dzieci, co
<nie> mają jinne
dzieci, ty nie mogą oddać
12 swej oóczyzny przez
przyzwolenia swoich
bliszych
15 przyrodzonych z prawa prawego.

Dalej, mali
mąż żonę
18 małżeńską i dziewczę z
niq, umrzeli mu
żona a dzieci zostaną
21 u oóca, a ten człowiek
pojmie jinną żonę
i umrze potem;
24 jestliby[ł] swojej
pirwej żony rzeczy
schował osobnie i
27 odłożył dzieciom [albo też
tako, gdy dzieci
zostaną u oóca a ten
30 człowiek pojmie jiną
żonę], tedy ony rzeczy

mają je dać jego dzieciom,
co je miał z pirwą żoną;
3 al[b]e jestli wmieszał <w
obeście i> nakład<a> albo
natargował, to jest iż z
6 nimi obchodził się, tedy
po jego śmierci mają
zostać wszyscy
9 niewiesckie rzeczy, co jim po
niemiecku dzieją
gierda, <u> poślednie żony,
12 co go niem żywa
została, podług prawa
prawego majdbor<skiego>.

15 Dalej, [co są]
dzieci, co są od
jednego oćca i od
18 jednej macierze,
umrzeli ktory z nich,
drudzy, co po niem
21 zostaną, wierznią jego część;
a dzieci, co nie s
jednego oćca albo jednej
24 macierze, jego
części nie wierznią
działu z onymi dziećmi,
27 co z nim od jednego
oćca i od jednej
macierze, a to jest z
30 prawa prawego ma<jdborskiego>.

Mali człowiek
dzieci a

jedny wyposażył albo
wydał a dally ten
3 drugim co, umarli,
tedy mają piirwej wziąć,
co jim dał, a co wyszej
6 tego zostanie, z tym
jimienim mają sie dzielić
rownno, gdyż mu są
9 wszytki rowne dzieci,
a <to> jest z prawa
prawego ma<jdborskiego>.

12 Też nie mają
nikogo wyszej
zaręczyć niżli zacz
15 stoi, to jest podług
jego [pł] zapłaty,
wyjąwszy niżliby
18 ji zaręczono w
pieniężnych długow,
tedy może zaręczyć
21 podług pieniędzy, co
je winowat
podług prawa prawego.

24 Dalej, gorące
rzeczy, co
słusza na grodzkie
27 prawo, to ma bez
odwłoki grodzski sędzia
sędzić, ale będz<zi>eli
30 kto zaręczon ku
burgrabiego sądu, ten
ma tamo k niemu

46a

przyć i stać a nigdzie
jindzie podług prawa
3 prawego s Majdborku.

Kto będzie
wybran
6 przysiężnikiem, ten przy <tem>
zostanie, poko żyw,
niżli gdyby ji przewinili
9 w czym podług prawa
prawego ma<jdborskiego>.

Mali kto
12 kramną
komorę albo dom, rolą
czynszową, temu jej sie
15 nie trzeba odrzekać bez
jego wolej, alizby
jemu zapłacono, a też
18 pańskie czynsze, co je
[zasiad] zasiedział,
mogą poć w zapłatę za tę
21 rolą; a gdy sie stanie
zapłata z tymi
pańskimi czynszmi podług
24 tego, jako zacz
stoi i będzie prawu
oświadczo, tedy
27 może pan uczynić z nią
i niech[c]jać, co chce,
podług prawa prawego.

30 Dalej też, kto
kupną komorę
ma, co ją kupił

46b

albo co mu dana a płaci z
niej pański czynsz, a
3 co jej polepszył *nad* ten
czynsz, to może sprzedać
albo dać, komu chce, z
6 prawa prawego majdbor<skiego>.

Dalej, gdzie
będzie niewiasta
9 darowa<na>, ile w miesckiem,
<ile w ziemskim> prawie
od swego męża, to ma
12 ona wziąć po śmierci
swego męża, a to nie
ma być liczono w dział
15 *ani* za niewiesckie
rzeczy, słowie gierda;
coż jej przydzie,
18 cokole k temu słusza, nie
ma dla tego daru jej
nic odeć podług
21 prawa maj<dborskiego>.

Zastanieli
ktory człowiek
24 swe rzeczy wzięte,
jako ukradzione,
rozbite, u Żyda
27 ktorego, ten Żyd nie może
prawem odbronić,
ale krześcijan może
30 je odzierzeć
przysiągwszy na krzyżu, jako
jest z prawa prawego.

46c

Kto drożej
przeda jedzenie
3 albo pi[s]cie, niżli
jest postawiono, to
mają kaźnić i sędzić
6 radźce podług
postawionej na to winy z prawa.

Dalej, może
9 człowiek swą rzecz
albo jimienie w dłudze
zastawić, ocz będzie
12 nań żalowano, a to
ma uczynić przed tym
sędzią albo prawem,
15 gdzie słuha ku prawu
podług prawa prawego.

Kto ma
18 którą rzecz albo
jimienie, coż
zastawiono w gajnem
21 sądzie tako długo, aż mu
będzie prawym ortelem
przysądzono, ten może
24 z tym jimieniem
uczynić i niechać, co chce,
podług prawa prawego.

27 Każdy
człowiek może w
gajonem sądzie swą
30 żalobę odpuścić, co się
poczęła w gajonem
sądzie, chocia ta
33 żaloba jest [wzdzięczna]

46d

oświadczona albo
przekonana; ale mali który
3 człowiek którą rzecz *na*
się przed siedzącą radą,
co by chcieli nań
6 dzierżeć, to mogą oni dobrze
uczynić podług prawa
prawego majd<borskiego>.

9 Gdy będzie
który człowiek
ożalowan o rozboj albo
12 pożegę bądź blisko albo
daleko, tego mają
zawołać ku prawu tamo iste
15 przed prawem, gdzie jest
ożalowan, *bądź* za gorąca
ile w gajonem sądzie, a
18 nie trzeba go jindzie
szukać albo <pozwać>
podług prawa maj<dborskiego>.

21 Dziedziczny
wojt nie może
niżadnej winy
24 zyskać albo wziąć procz
gajonego sądu; ale
poddali sie ocz kto
27 a wyznali je, ten ma
to dzierżeć, pełnić i
jiścić podług prawa.

30 Dadzali
komu ku gajnemu
sądu, acz cokoli on
33 tamo wyzna, to nie może

47a

poję zasie wspan, ale
zaprzyli sie czego,
3 tego może być praw na
krzyżu z prawa prawego.

Sąsiedzkie

6 ludzie, co nie
słuchają ku naszemu prawu
albo k sądu, ty może wojt
9 zaręczyć, aby prawu stali
przed swym sędzią albo
przed prawem, ale
12 będzieli ktory cudzy człowiek w
gorącej rzeczy w ktorem
złem uczynku ufacon, ten
15 musi *u nas* przed naszym
sędzią i prawem [musi]
być praw, <a to jest podług
18 prawa> maj<dborskiego>.

Wojt nie

może upewnić
21 nikogo, kto żałuje na
kogo jinego, jimieniem,
co nie leży pod jego
24 ręką albo posłuszeństwem,
niżliby ten, co sie
żałuje, k temu
27 przyzwolił z prawa prawego.

Co może być

zwana
30 chromota albo ciężkie
uranienie? Na to
mowimy prawo:

Wybijali człowieku ząb albo
kawalec utną palca, co nie
3 jest cały członek,
albo kawalec ucha, to
nie jest ochromienie
6 ani może tym
świadczyc niezadnej ciężkiej
rany, ale gdy komu
9 cały ucięto członek z
palca albo całe ucho,
albo nos, usta, nogę, oko
12 albo mądzie, to
zowiemy chromotą podług
prawa majdborskie<go>.

15 Żałuje
gość na gościa
z cudzej ziemie przed
18 prawem, gdzie sie ta
rzecz działa albo stała
za gorąca, ma
21 napirwej w tem jistem
prawie sie żałować; nie
możeli sie temu, coż sie
24 żałuje, prawo <stać>
tamo jiste albo nie
możeli tam to prawa
27 patrzeć przed gorącą
potrzebnością, albo k temu
prawu przyć,
30 gdziekoli ten isty powód
przydzie i żałuje sie
na swego
33 winowacza, ma jemu sędzia

47c

sędzić a prawa
pomoc, poko sie jemu
3 nie stanie podług prawa.

Mali u was
książę albo pan
6 na waszego
mieszczanina żalobę, což słusza
ku waszemu prawu
9 niemieckiemu, to ma
on żalować w sądzie
przed waszym
12 dziedzicznym wojtem tamo
jiste na dziedzinie
w jego wojtowstwie;
15 ale chciał/iby wasz
pan kogo owinić o jiną
rzecz, kakokoli o
18 ziemskie jimienie albo o
jiną rzecz, temu <ma>
dać dzień przedsie,
21 tako což by <nie>
słuszała przed jego burgrabią
albo przed swego
24 sędzią, a ma jemu
osadzić swych ziemian
ziemskie prawo
27 podług prawa prawego.

Kto da na
korałoli kupią
30 albo na targownę boży
pieniądz, słowie
zadatek, albo kto

47d

wieźmie a kto sie
tego wyzna, ta
3 targowna ma stać, ale kto
sie jego zaprzy,
tego mają przypuścić
6 ku przysiędze, bo w
majdborskiem
prawie nie może
9 nikogo przeświadczyć
podług prawa w tych
rzeczach wszystkich.

12 Jestli
człowiek dłużen a
wydzie s miasta na
15 ziemię, to jest iże
sie wyrwie z tego
prawa, w ktorem siedzi,
18 aby jego doma nie
zastano w jego
prawie, tedy może jego
21 jimienie albo rzeczy
osięgnąć ten powod,
co sie nań żałuje, i
24 osieść za swoj dług,
i to prawem
ućwierdzić podług pra<wa>.

27 Dalej, gdy
człowiek ujedzie
albo zbieży, ktory
30 pirwej żałobą i
zapowiedzeniem podług

48a

prawa jego jimienie
zastanie, ten pirwej
3 wieźmie za swój dług, a
potem drugi, zastanieli
co, a potem trzeci, a
6 tako każdy podług prawa
albo podług rządu
zapowiedania z prawa, poko
9 jego jimienia zstawa,
podług prawa.

Jedzieli kto
12 na kupią w
cudze ziemie,
zostawi<w>szy po sobie
15 doma jimienie, poko on
nie jest doma, nikt
może jego jimienia
18 brać. Żałujeli kto
nań, mogą jego bliszy
to odmówić tako
21 długo, aż on sie do domu
wroci, a to z prawa.

Pytaliście nas
24 o prawo: Gdy
wojt albo
przysiężnicy siedzą ku
27 prawu a sądu nie
gają ani żadny sąd z
stara obyczaja gaili,
30 ale tako przez
gajonego sądu przed nimi
sie prawowano, a oni

48b

tako siedzieli i
świadczyli, a wojt też ku
3 prawu nie przysiągł,
a tak[o]iego sądu
świadczenie sie
6 stanie w zapowiedziany
czas między dwiema
mieszczaninoma
9 [a] o jidące
jimienie, a oni nie
są podroźni,
12 możeli świadectwo
takiego sądu ostać tako,
jako gajonego sądu,
15 a gdy wojt ku prawu
przysiągł, czyli co
jest prawo majdbor<skie>?

18 Na to my
przysiężnicy s
Majdborku prawo
21 mowimy: Jakokoli
stary obyczaj
dawnego prawa będzie
24 odmienion w lepszy
obyczaj, tako wždy ma
sie zostać, co
27 sądzono starym obyczajem,
 chocia[n]j wojt ten
<i>sty[mi] obyczajni<e
30 ku prawu nie przysiągł,
a takiego wojta
albo sądu rzeczy może

dobrze wyznanie prawdy
być i <w> zapowiedane
3 czasy [mogą też moc
mieć] podług prawa.

Pytaliście też
6 nas o prawo
takimi słowy:
Dwa żaki służyły przy
9 dworze a jeden
darował drugiego {zbroję i
statki, i jinne rzeczy}
12 z dobrej wolej i z
[c]humysłu i zawiązali się
tako: ktory by
15 miedzy nimi umarł
pirwej, tego rzeczy i dobra
mają ostać temu, co
18 zostanie *miedzy* nimi żyw
bez wszej prawej
odmowy jego bliskich. I
21 po<ć>wie<r>dzi[e]li to
zawiazanie miedzy sobą i
<darowanie> jawnym pisarzem
24 i [jich] <jego> jawnym
pismem, i *świad<k>i*
podług duchownego
27 prawa obyczaja[m]. A to
tako stało miedzy
nimi twardo i
30 ustawiczno wiele lat. Potem
jeden s nich w
Krakowie żonę pojął a
33 drugi sie rozniemogł.

Tedy ten zdrowy
towarysz wziął sobie radźce
3 i dobre ludzi, ktorých
był prosił k temu,
aby z nim poszli k łożu
6 tego towarzysza onego
jego niemocnego a
pytał go przed tymi to
9 ludźmi, zna-li sie
tego darowania i
zawiazania jeszcze, jako
12 sobie tym jawnym
przerzeczonym pismem
zapisali. Tedy rzekł ten
15 niemocny człowiek
tak: Znam mego daru
[i] zawiazanie z
18 tobą, jako stoi pisano
w tem to jawnem
zapisaniu. Tedy lepak
21 <n>a to wyznanie wziął
jawnie pismo z
tymi świadki, co przy
24 tem byli. Tedy
niemocny umarł. Tedy tego
umarłego przyjaciele
27 rzekli: <...> to
darowanie i zawiazanie
nie stało sie przed
30 gajnym sądem, jako jest
prawo, albo *by*
miało być. Tedy rzekł ten
33 żywy towarzysz: Jam

sie z nim darował i
zawiązał tako, jako
3 między nami napisano
w jawnem piśmie,
przeto nasze darowanie i
6 zawiązanie ma stać,
bo to sie stało między
nami z dobrej wolej i z
9 umysłu <i> poćwierdzono,
a z prawem nigdy
przeciw temu rzeczono ani
12 zjinaczono do jego
śmierci. Który tu między
tymi ma sprawnie
15 odzierzeć tego umarłego
rzeczy albo jimienie?
Na to my
18 przysiężnicy s
Majdborku prawo
mowimy: Cokoli ten
21 umarły swych rzeczy albo
jimienia dał swemu
towarzyszowi za żywota
24 swego w ręce i miał to
w dzierzeniu, to jemu
ma zostać; ale
27 zostawilli ten umarły po sobie
stojące albo niestojące
jimienie, což miał we
30 swem dzierzeniu aż do
swej śmierci, ani
oddał nikomu przed
33 gajonym sądem, to
mają wziąć i mieć jego

49b

bliszy przyrodzeni podług
prawa prawego ma<jdborskiego>.

3 Dalej

pytaliście nas a

pisaliście jeden ortel

6 do nas, co ji wyrzekł

jeden wasz przysiężnik

tymi słowy: Gdyż

9 Opawczanom z prawa dano

na dłuższy i pewny

dzień przynieść ukazanie

12 o to, co na nie [takim

ktorym] żalowano, a oni

przynieśli ukazanie

15 takie, ktorym sie nie

mogą zostać, przeto

oni swą rzecz stracili

18 a nie mogą jiny dalszy

dzień mieć albo

ukazanie drugie przynieść

21 podług prawa.

Przeciwko temu widzi sie

niektorym ludziom: kakoli

24 przeszedł albo minął

dłuży dzień ukazania

Opawcom, wždy oni

27 jeszcze mogą mieć z

prawa drugi dzień jine

ukazanie przynieść o

30 swą rzecz. Moželi sie

zostać ten ortel,

coś[o]my wyrzekli, czyli co

33 jest prawo majdbor<skie>?

Na to my
przysiężnicy z Majdborku
3 prawo mowimy: Ten
ortel, co ji wyrzekł
wasz przysiężnik z
6 drugimi przysiężniki, [do]
dobrze wyrzeczon a ma
ostać przez wszej
9 sprawiedliwej odmowy podług
prawa majdbors<kiego>.

Pytaliście nas
12 o prawo tymi
słowy: Gdyby kto
kogo zabił w miesckiem
15 prawie albo jine co
niesprawnie uczynił i
złościwie, albo co złego,
18 a tego zabitego człowieka
albo te<go, ko>mu sie
stało niesprawnie co
21 złego, przyjaciel nie
chciałby tego fordrować, możeli
on to jemu odpuścić, nań
24 ni żałując; mali to
prawo cirpieć [z]a miasto,
a mali ten mordacz
27 albo ten, což <niesprawnie co>
złego [złego] uczynił,
zostać w mieście, czyli
30 co jest z prawa prawego?
Na to my
przysiężnicy s
33 Majdborku mowimy

prawo: Będzieli kto
zabit a jego bliszy
3 nie chce tego żalować,
tedy może to sędzia
albo wojt żalować
6 przeto, aby ta głowa
przez prawa nie przeszła;
ale stanieli sie komu
9 co złego
niesprawnie, jako rozboj,
ciężkie uranienie albo
12 cokole takiego komu,
wołali ten na gwałt,
słowie niestojcie,
15 jakoby miasto żaloby,
tedy to zawołanie jest
miasto żaloby, tedy
18 ten ma dokonać swą
żałobę a nie może tej
zamilczeć bez sędziego
21 wolej; ale nie wołał<i>
na gwałt on słowem
tym niestojcie, tedy
24 on może swej szkody
zamilczeć a sędzia nie
może go przyniewolić,
27 aby żalował swej
szkody; a też miasto k
takim rzeczam nic ma,
30 niżliby to osobnie
ufalono i
żałowano od miasta podług
33 prawa, jako jest prawo.

50a

Dalej,
okoliczni
3 sąsiedzi albo goście,
pod kimkoli oni siedzą,
bądź pod
6 duchownymi albo świeckimi,
albo pod biskupem,
albo Żydzi, którzy u nas
9 prawa żądają,
mająli oni też naszym
mieszczanom albo gościom
12 jinym natychmiast
odpowiedzieć i
praw<i> być bądź o dług,
15 ile co złego
niesprawnego, ile cokoli
albo ocz bądź,
18 będąli oni zasie
owinieni też u nas, czyli
co jest prawo z prawa?
21 Na to my
przysiężnicy s
Majdborku prawo
24 mowimy: Goście albo
okoliczni ludzie, bądź
świeckich albo
27 duchownych, albo Żydzi, co
u was prawa
fóldrują albo żądają,
30 mają tamo jiście
odpowiedać, będąli
to prawym ortelem
33 wniesiono podług prawa.

50b

Mogali
radźce wybrać
3 przysięźniki a mogali je
przyniewolić siedzieć
długi albo krotki czas,
6 albo kako długo oni
siedzieć mają albo mogali
radźce przyniewolić k
9 jinym urzędom z jinymi
przysię[źniki]<gami>,
którymi by on
12 zamieszkał przysięźnicz<y>
urząd, albo mogali
przysięźnikow zsadzić
15 dla jinych urzędow,
albo co jest prawo?
Na to my
18 przysięźnicy s Majdborku
mowimy <prawo>:
Umrze ktory
21 przysięźnik, tedy mają
jini przysięźnicy,
cso są przedtym
24 byli wybrani ku
przysięźnej ławicy i ku
prawu <i>
27 poćwierdzeni a k temu
przysięgali, ci to mają
jinne przysięźniki
30 k sobie wybrać, a nie
radźce. A też radźce
ani żadny człowiek ma

50c

zsadzić przysiężnika
prze jiny urząd przez
3 jego winy. Dalej też,
będzieli ktory
przysiężnik wzięt w jiny urząd
6 od radziec, mogą k
temu przyzwolić jini
przysiężnicy, a to rozumiej,
9 gdy to nie jest
naprzeciw [jistym] <jich>
przysiędze a miastu
12 ku czci i ku użytku
podług prawa prawego.

Możeli

15 opiekaldnik przedać
albo oddać, poko stoi
jego opiekaldnistwo,
18 stojące jimienie tych
dzieci, co się jimi
opieka bez wszej
21 odmowy, poko dzieci lat
nie mają, czyli może
kto to zawadzić
24 albo odmówić, a kto
to albo kako ma
odmówić podług prawa
27 prawego majdb<orskiego>?
Na to my
przysiężnicy s
30 Majdborku mowimy
prawo: Kto jest prawy
opiekaldnik, słowie

50d

przyrodzony, ten może
przymarłe dziecinne
3 stojące jimienie
przedać i wzdać bez
wszej odmowy, ale
6 byłiby ten
opiekaldnik nieprzyrodzony
k temu
9 opiekaldnicstwu, ten nie może
dziecinne stojące
jimienie sprzedać przez
12 przyzwolenia
przyrodzonych tych to
dzieci, kto<ry>mi się
15 opieka z prawa prawe<go>.

Jestli
powinien
18 przysiężnik, co ku prawu
przysiągł, przyć ku sądu
na dzień położony
21 albo ku *jiniem*[i]u
gorącemu sądu, gdy mu
przykażą, albo
24 mająli to jemu
przykazać a kako; a gdyby
on po tem przykazaniu
27 nie przyszedł ani by
chciał przyć, mali
on co za to pokupić,
30 czy co jest z prawa
prawego majd<borskiego>?

Przysiężnik ma
przyć ku
3 sądowi gajonemu
bez przykazania. A
przykażeli jemu wojt sam
6 albo przez swego
pospolnego posła, gdy nie
chciał *przyć*, a to
9 czyni z swej wolej,
jakoby z pychy, tedy może
wojt na niem swej
12 winy zyskać, a to jest
ośm szelągów
pieniędzy; a opuści-li też
15 przyć komu na szkodę,
ten może o to
przysiężnika obwinić, pozna-li
18 się, iż on chcąc
jemu na szkodę k temu
gajonemu sądu nie
21 przyszedł, tedy uczynił
naprzeciwko swej
przysiędze, którą krolowi
24 ku prawu przysiągł,
a jest został bez
prawa ani może więcej
27 być przysiężnikiem i
ma onemu szkodę
zapłacić. Ale
30 rzekliby, iż go która pilna
rzecz <zaszła> albo mu
zawadziła, ukazeli
33 to, jako jest prawo,
tedyby ten

51b

przysiężnik był tego bez szkody
podług prawa prawe<go>.

3 Mająli

okolicz<n>ia miasta,

targi albo wsi, co leżą

6 w madborskiem prawie,

łajane albo niełajane

ortel<e> z przyzwolenim

9 jich dziedzinnego

[prawa] <pana>, bądź on

duchowny albo świecki, aż

12 on jim odpuści, aż

mają u nas ortel brać

albo iż mogą po ortel

15 do nas chodźć, czyli

co jest prawo u was?

Miasta albo

18 targi, albo

wsi, co leżą pod

waszym prawem, to

21 jest pod waszym

posłuszeństwem albo

państwem, ci mogą do was

24 po prawo chodźć.

Chciał/i też by

ktory pan bądź

27 duchowny albo świecki swym

poddańcom

przyzwoli<ć> waszego

30 prawa pożywać, tym

możecie waszego

prawa mieskiego

33 nadzielić albo wyrzec

podług prawa prawego.

Mogali o
proste rzeczy przed
3 wojtem bez gajonego
sądu na każdy dzień
żałować, odpowiadać i
6 przysięgać podług prawa,
czyli nie mogą,
albo co jest <prawo>?
9 O proste rzeczy,
jako gdy żałują o dług
bez świadkow, o to
12 <mogą> dobrze na
każdy dzień bez gajonego
sądu przysięgać przed
15 wojtem podług <prawa>.

Możeli wojt
wziąć swe winy
18 o takie albo
jinne rzeczy, gdy jemu
od przysiężników nie
21 będzie wyrzeczono, albo
co jest prawo z prawa?
Przepadnieli
24 kto winę procz
gajonego
sądu wojtowi, tę
27 winę może on wziąć,
chceli ją kto dać,
ale nie chceli jej
30 mu kto po wolej dać,
tedy może wojt tego
istego pozwać przed
33 gajny sąd a tamo
w gajonem sądzie
ortelem ma pytać po

51d

swej winie. Zaprzyli
sie on, na kogo pyta
3 winy, tej rzeczy, o
ktora by miał winę
pokupić, tedy może praw
6 być sam swą ręką
na krzyżu, jako jest
prawo podług pra<wa>.

9 Wieźmieli
wojt winę
niesprawnie
12 albo uczynili komu
krzywdę, tedy ma sie
nań żalować przed
15 sędzią wyszym nad nim;
ten to ma sędzić, jako
jest prawo podług <prawa>.

18 Pytaliście
nas o prawo
tymi słowy,
21 żalując sie na
waszego wojta, kako jest
radźce, przysiężniki
24 i jinszy lud sromocił
niesprawiedliwie i
jest
27 niesprawiedliwy, drapieżny,
wsporny, ze wszytkim
pospolstwem niezgodny,
30 przeto byście go
wojtem mieć nie chcieli,
prosząc nas, co
33 byście z nim mieli
uczynić albo przed kim

tego nań żalować
albo ji pozwać *i* o to
3 mu winę dać, albo
kako on tego ma być praw,
albo mali on też o
6 to co pokupić, albo co
za pokutę o to ma
mieć z prawa prawego.
9 Na to my
przysiężnicy s
Majdborku prawo
12 mowimy: Jestli wojt
nieużyteczny albo
wsporny,
15 niesprawiedliwy, drapieżliwy,
we wszystkich rzeczach
z pospolstwem
18 niezgodny, *radźce* i
przysiężniki sromoci,
tego sie *radźce*
21 mają nań przed wyszym
sędzią, co jest nad
nim wyszy, to jest
24 przed panem krolem
albo przed tym,
komu będzie od krola
27 polecono, albo przed
książęciem, albo przed
panem, pod czyją
30 mocą to wojtowstwo
byłoby, przed tym
sie tego mają nań
33 skarżyć i pozwać,

i o to jemu winę dać,
i tego sie nań
3 żałować ze wszystkim
świadcetwem, jako
jest prawo żałować,
6 i tego nań uczynku
dokonać. Poznali sie on
tego, co nań żalowano,
9 a byłyby
przysiężny wojt, tedy jest
przestąpił swą
12 przysięgę i jest
krzywoprzysiężcą, i stracił
swe prawo i stolec
15 wojtowski a nie jest
dostojen w niem
więcej być; a ten pan,
18 *pod* czyją mocą to
by było wojtowstwo,
ma kazać, aby to
21 wojtowstwo sprzedał we
trzech albo we
cztyrzech miesiącach albo
24 do czasu, poki [on]
jemu będzie przedłużono
albo przyzwolono, a
27 nie będzieli jego
moc sprzedać albo na
nie kupca mieć, tedy
30 to wojtowstwo dwa
obca człowieki
mają je oszacować,

zacz by stało; tedy ten
pan podług oszacowania
3 ma je zapłacić albo
komu przyzwoli. Dalej
wiedźcie: jestliby wojt był
6 nieprzysiężny a
przałby sie tego, co nań
żałowano, tedy może
9 swą niewinność
przysięgą ukazać na krzyżu
sam albo ze świadki,
12 tedy on zostanie przy
swem prawie i
wojtowstwie podług prawa.

15 Cso wojt
ma albo może
a kako sędzić
18 o pieniądze albo o jine
proste rzeczy przez
przysiężnikow, w prostej
21 załobie z prawa [rzek]?
Wojt może na
každy dzień sędzić o
24 pieniądze albo o
jinne proste rzeczy
przez przysiężnikow.

27 Kiedy
przysiężnicy będą
wybrani, kako oni
30 mają przysięgać ku
prawu a jaka przysięga
ma być słowo od
33 słowa podług prawa
majdborskiego etc.?

52d

Przysiężnicy
tako mają
3 przysięgać ku prawu, ku
ktoremu oni są
wybrani, iż my
6 [orte] wojtowi
miejskiemu i ludziom
prawe orte najć
9 chcemy i dzierże[ś]ć
przysiężny stolec <...>,
jako my prawo umiemy
12 tako daleko, jako k
t[w]emu mamy wolność,
i to nie chcemy
15 niżadnej rzeczy dla opuścić,
tako nam Bog pomoży
i wszytka święcia.

18 Ktorzy
są albo mogą
zwani być
21 naroztropniejszy podług prawa?
Mistrzowie, ktorzy
pozywają
24 cności, jako oni
nalepiej umieją albo
mogą Bogu ku czci i
27 sami sobie i
wszytkim ludziom na użytek
podług tego, jako Bog
30 przykazał, tacy ludzie
mogą zwani być i[ż]
są naroztropniejszy.

33 Pytaliście też

nas o prawo tymi
słowy: Gdy przyganiono
3 ortelowi a gdy miano
żałobę i odpowiedanie
pisać, tedy rzekł Jan
6 rzecznik: Żałobę
mają pisać z moich
ustu. Tedy rzekli
9 przysiężnicy: Mają ją
pisać z naszych ust,
jakosmy słyszeli. Tedy
12 rzekł Jan rzecznik:
Jest majdborskie prawo,
iż ja mam powieść i z
15 moich ust to mają
pisać, a powiedział
swoją żałobę, a w czym on
18 zgrzeszył, w tem jego
przysiężnicy karali,
tako aż to przyjął,
21 co zapisano jego
żałobę. Tedy też kazali
sąpierzowi powieść
24 odpowiedź, aby też
pisano podle żałoby.
Na to rzekł ten
27 sąpierz ku przysiężnikom:
Wy[edzcie] dobrze
słyszeliście moją
30 odpowiedź, ja wam nie
mogę wtore
powieść, jakom pirwej
33 powiedział; ale wyście

pr<z>ysięgali ku prawu,
ja to daję na waszę
3 przysięę, coście słyszeli,
abyście to tako dali
pisać, to ja wam
6 dobrze dowierzam, iż wy
nie uczynicie jinako,
niżli jako jest prawo.
9 Tedy przysiężnicy
dali to popisać jego
odpowiedź a jako żaloba
12 i odpowiedź obudwu
było popisano. Tedy dali
to przysiężnicy czyść
15 przed nimi i pytali
obudwu stronu, takoli
sie to stało. Tedy
18 odpowiedzieli z obu
stronu na to: Mamy w tem
dosyć. Potem jawno
21 rzecznik procz sądu na
drodze rzekł:
Przysiężnicy niesprawnie
24 uczynili, iż oni więcej
jednej stronie <...>, aż
dali z swoich ust
27 odpowiedź jego
popisać, któraż była
naprzeciw Janowi, to
30 mieli oni z ust tego
to, co odpowiedział,
popisać, i to poznał
33 potem ten rzecznik przed

siedzącą radą, iż to
wszystko tako mowił,
3 jako tu stoi przepisano.
A przeto prosimy was
o naukę, mogli
6 przysięznicy dać popisać
żałobę i odpowiedź,
jako sie przed nimi
9 działo, czyli ci to
mają dać popisać, co
żałuje <i co odpowiada>,
12 i co ten przereczony
rzecznik o takie
wyznanie i uwłaczanie,
15 i sromocenie przepadł
z prawa majdbor<skiego>.
Na to my
18 przysięznicy z
Majdborku odpowiedamy
i prawo mowimy:
21 Napirwej: strofujeli
kto ortel w sąd<zi>e,
to ma wojt z
24 wiedzeniem przysięzniczym
popisać i ortela tego
się dowiedać w wyszym
27 prawie podług
prawa. Na drugie mowimy
tako: Rzekł
30 Hannusz na przysięzniki,
by mu krzywdę
uczynili a jednej stronie
33 więcej przykładali
niżli drugiej, o ta

słowa mogą mu winę dać
przed sądem.

3 Poznali się tych słów,
tedy sromocił was
wszystkich, coście
6 siedzieli wtenczas
na ławicy, a na to
każdemu

9 przysiężnikowi odliczyć
trzydzieści szelągów ma i
odłożyć albo pokupić, <a>

12 wójtwi tele winy,
jele wam wszystkim
przepadł <pokupu>;

15 zaprzyli się, tedy może
prawem odyć, niżliby to
nań chcieli wszytcy

18 radźce wyznać pod swą
przysięgą, iż ta słowa
przed siedzącą radą

21 wyrzekł i poznał;
tedyby on za to żadnej
niewinności mógł

24 uczynić a miał[li]by
tedy i to też radźcam
pokupić trzymi

27 grzywnami słowieńskimi,
to jest sześć i

trzydzieści szelągów, a
30 wójtwi lepak dać
jego winę podług prawa.

Łajeli kto ortel

33 a ten ku prawu

54a

nie przysiągł, mogli
ten podług prawa
3 siedzieć w ławicy w
miasto tego przysiężnika
miedzy przysiężniki a
6 tamo iste wyrzec swoj
ortel, <...> ma wyrzec bez
ławice, albo co z prawa?
9 Kto jest taki
człowiek, iż on z
prawem ortel strofuje
12 albo łajać może, ten
może ku przysiężnikom
siedzieć w ławicy i
15 ortel wyrzec na swe prawo,
acz on prawy<mi> <...>
nieszkodliwie, chocia on
18 ku prawu nie przysiągł.

Którymi
słowy ortel
21 łajać mają? Kto
ji chce łajać, ortel, ten
ma stojąc tako rzec:
24 Ten ortel, co mnie
wyrzeczon, ten ja łaję i
chcę sobie
27 sprawiedliwszy najć a proszę
tego przysiężnika
wstać, co ten ortel
30 wyrzekł, któremu ja łaję.
Tedy wojt ma temu
przysiężnikowi
33 kazać wstać, a temu,
co strofował, kazać <i>
odpuścić siedzieć w
36 ławicy. Tedy ten *to* ma

najć jiny ortel i słać
sie z tym ortelem
3 tamo, gdzie sie słać ma,
to jest ku wyszemu
stolcu, a ma to
6 uczynić z wojtowskim
wiedzeniem, aby sie swym
ortelem został albo
9 niech[c]ała, acz[o]
będzie winien albo słowie
przepadnieli z prawa.

12 Gdyby kto
tymi słowy
niesprawnie ortel łajał,
15 słowie prawy, co ten za
to przepadł, albo co
jest z prawa prawego?
18 Łajeli kto ortel
a dokona sie,
słowie iż posłał po
21 wysze prawo, a nie
ostojili sie jego
ortel, tedy ma pokupić
24 każdemu przysiężnikowi
trzydzieści szelągów
a wojtowi po każdym
27 pokupie teleż winy;
a nie dokonali, słowie
aż się podda pirwej,
30 iż nie trzeba słać do
wyszego prawa, tedy
pokupi wszym
33 przysinikom trzydzieści
szelągów, a wojtowi ośm

szelągów podług prawa
prawego majdborskie<go>.

3 Gdy będzie
ortel łajan a
zwano się na wysze prawo,
6 a jeśli dosyć k temu,
iż przysiężnicy napiszą
ten łajany ortel i
9 dadzą zapieczętowany swój
list, w który piszą
żałobę i odpowiedź,
12 jako się rzecz przed
nimi działa, pod swą
pieczęcią, czyli i też k
15 temu przysiężnicy mają
sami po wysze prawo
ciągnąć, czyli co jest prawo?
18 Wojt s wiedzeniem
i z wyznaniem
przysiężników
21 ma ortel popisany do
wyszego prawa posłać a
nie trzeba
24 przysiężnikom ciągnąć po wysze
to prawo podług prawa.

Pytaliście też
27 nas o prawo:
Jedna niewiasta
przyszła przed
30 gajony sąd z swym mężem
rzekąc: Panie wojcie,
ja tu stoję i
33 wzdawam swemu mężowi

wszytko, cokolwie mam,
bądź niewiesckie
3 rzeczy, słowie gierda,
bądź jine rzeczy
<nie>niewiesckie, bądź na
6 ziemi, bądź pod
ziemią, i wszytki długi,
coż mnie są przymarły
9 albo co mi jeszcze
mogą przymrzeć, pokim
ja żywa, bez wszej
12 zawady, bądź od
przyrodzonych albo od
nieprzyrodzonych, a tako,
15 aż ja tego mam i chcę
być panią, pokim
żywa, uczynić i niechać z
18 tym[i], co chcę, jedno
wyjąwszy sto
grzywien po mej śmierci,
21 aż je mogę oddać za
duszę. A gdybych nie
oddala[ła] za duszę po mej
24 śmierci, tedy on też
je ma mieć bez szwej
zawady mych
27 przyjacioł i cudzych. Ta
niewiasta umarła a
zostały po niej trzy
30 siostry rodzone, a z
tych to trzech siotr
jednej mąż przyszedł
33 przed gajny sąd i

odwołał to darowanie dla
tych to niewieścich
3 rzeczy, to jest gierda,
do roku i dnia, słowie
niżli dawność wydzie,
6 a pytał prawa od tych
trzech siotr, możeli
ta pan[n]i oddać swemu
9 mężowi niewiesckie
rzeczy przez przyzwolenia
przyrodzonych
12 dziedziczek. Jej mąż rzekł:
Gdyż mnie moja żona
d<a>ła swoje[j]
15 niewiesckiej] rzeczy, słowie
tę gierdę, za zdrowego
żywota w gajonem
18 sądzie, mamli ja już
którą odpowiedź dać
albo nie, albo-li mnie
21 nie ma zostać, albo co
jest prawo z prawa?
Tej umarłej
24 niewiasty mąż
nie może mieć
tego darowania i ty
27 niewiesckie rzeczy,
bo ty niewiesckie
rzeczy słuszają jej
30 bliźnim w wyrzeczonem
dziale, słowie żeńskie
twarzy, co jest jej
33 bliska podług prawa.

Prosimy was,
nauczcie nas,
3 co jest albo
może być ta gierda, to
jest ty niewiesckie
6 rzeczy, co słuszają na
panie i panny, słowie
na niewieską twarz,
9 podług prawego prawa.
Ku tej to
gierdzie, słowie
12 niewiesckim r<z>ecz[cz]am,
słuszają czynione
złoto i srebro, co
15 słusza ku panieńskiej
krasie, i srebne
wszelkie czasie,
18 słowie roztuchany i
łyżki, i almaryje, i
miednice, i wezglowia,
21 prześcirađła, poduszki,
popony, przykrycia
ławną, zawieszenia
24 łożna, kobierce,
obrussy, ręczniki, kołdry,
słowie przykrycia
27 łożna, i żeńskie
odzienie, rąbki,
słojerze, słowie ty chusty,
30 co na niewiescką
głowę słuszają,
skrzynie i skrzynki, co
33 na niewiasty słuszają,

co swe niewiesckie
rzeczy chowają i zamykają,
3 lichtarze, przędza i
przędziwo, panwie
piwowne, cso je z
6 domu *najmują* ku piwu
warzeniu, i księgi,
co ku bożej służbie
9 słuchają i cso
niewiasty z nich mają
obyczaje czyść, i
12 jeden woskowy kociel,
zwircaidla, nożyce i
drugie takie rzeczy,
15 cso niewiasty
pozywają, to może być
zwano ta[ko] gierda,
18 słowie niewiesckie
rzeczy podług prawa.

Pytaliście nas
21 o prawo tymi
słowy: Hannusz
Segen żalował na
24 panią Hanę, iż jej
dał schować
dziesięć grzywi<e>n
27 groszy i dwa złota a
żąda od niej odpowiedzi.
Tedy rzekł Andrzej
30 Werzszung z swym
rzecznikiem w opiekaniu
swej żony i
33 odpowiedział: Ja znam, iż

Hannusz Segen dał
schować mej żenie
3 pieniądze pod swą pieczęcią,
a kako by jich wiele
było, to <on> wie
6 a[lbo] nie [wie] ona.
Tedy pieniądze zginęły
pospołu z jej
9 rzeczami. A pytam prawa,
mali ona cso cirpieć
szkody. Naprzeciwko
12 temu rzekł Hannusz
Segen: Panie wojcie,
ja nie wierzę tej
15 paniej, aby ona ty
pieniądze straciła
bez jej niedożrzenie.
18 Nie *mali* ona
tego dokazać? Na to
odpowiedział Andrzej
21 Werszung: Czego on
jej nie chce wierzyć,
o to jemu chce
24 prawa być. Panie
wojcie, on jej nie chce
[nie chce] wierzyć,
27 aby ona klucza nie
dała od siebie, a tako
jej nieprzyżrzenim
30 ty pieniądze
zginęły. Pytam prawa, nie
mali ona tego
33 dokazać, iż ona kluczow

od siebie nie dała. Tedy
na to wojt pytał o
3 prawo a także
przysiężnicy wyrzekli prawo:
Śmieli ta pani dokazać,
6 jako jest prawo, słowie
przysięć, iż ty
pieniądze zginęły i z jej
9 rzeczami pospołu bez winy
albo nieprzyżrenim, tedy
ona tego zostanie bez
12 szkody i bez odmiany
swej [szkody rzeczy] <czci>.
To prawo łajał Hannusz
15 przez swego rzecznika i
przyszedł przez ortele
na ławicę, i wyrzekł
18 taki sobie ortel albo
prawo: Gdy Hannusz nie
chce wierzyć tej
21 paniej, aby ty pieniądze
z jej rzeczami zginęły
bez jej winy albo
24 nieprzyżrenim i też aby
ona kluczew od siebie
nie oddała, tedy ona
27 ma rzec: znam albo
nie znam. To ja mówię
z<a> majdborskie
30 prawo. Na to prosimy
waszej nauki, jestli
tego rzecznika ortel
33 naprzeciwko naszemu

ortelowi a który ortel się
ma ostać podług prawa.
3 Chceli ta
pani sama przysiąc
swą ręką, iż ona
6 ty pieniądze i z
swymi rzeczami bez jej
winy i bez jej
9 niedożrzenie straciła i też iż
[nie] miała pieczęć[j]
ku ostrzeżeniu tych
12 pieniędzy, jako
należiej umiała i
mo[k]gła, tedy ona tego
15 zostanie bez szkody i bez
odmiany, gdyż ty
pieniądze zginęły, a ortel
18 przysiężnikow ma się
zostać podług prawa.

Pytaliście też
21 nas o prawo
tymi słowy: [Jan
Selgen] Anna stała przed
24 gajnym sądem z jej
rzecznikiem i
odpowiedziała temu gościowi
27 tako: Panie wojcie,
owo stoi pani Anna
i ja od niej słowem
30 i wyznawa, iż ten mąż
przyniosł pieniądze
pod swą pieczęcią, a
33 jako wiele jich było,

to <on> wie, a nie ja.
D<a>ła je[j] schować swe<j>
3 [pieniądze] <dziewce> i ty
pieniądze zginęły z jej
jiny[en]mi rzeczami; a gdy
6 ten gość chciał zasię ty
pieniądze i dowiedział
sie, iż zginęły, tedy
9 przymowił tej paniej
chętko i przykro. Tedy
ulękała sie ta pani
12 nasilniej i zasmęciła
się, a w tem smętku i
ulęknieniu i po
15 grzechu niepamiętała
rzekła ta pani na uciechę
temu gościowi: Prze Bog,
18 panie gościu, mie<j>cie
dobrą myśl, ty pieniądze
[nie] mają mnie zginąć
21 a ni<e> wam. Panie
wojcie, j<uz> pytamy
na prawie: Gdyż ta
24 pani w swem smętku
i ulęknieniu i
nierozpamiętała to
27 uczyniła, jestli to
ślubienie <mocno>? Tedy
rzekł tego gościa
30 rzecznik: Panie wojcie i
wierni przysięznicy, to
wami świadczę a
33 wyrzeknicie mi prawo:
gdy ta pani

wyznała to ślubienie
przed gajonym sądem,
3 mali ona tych
pieniędzy dać czyli nie ma,
czyli co jest prawo?
6 Na tę prze[z]rz<ecz>oną
rzecz <i> odpowiedani<e>
przysiężnicy z Krakowa
9 mowimy ortel: To
ślubienie, co ta pani
wyznała przed gajonym sądem,
12 to musi ona dzierżeć.
Ten ortel łąjał tej
paniej rzecznik <i> rzekł,
15 iż ja chcę lepszy ortel
wyrzec albo najć, i
przyszedł takim ortelem
18 w ławicę i rzekł taki
ortel: Gdyż ta pani w
jej smętku i w
21 ulęknienu i
nierozpamiętale to rzekła, tedy
tej paniej nie
24 potrzebizna temu gościowi
dzierżeć a nie ma o to
cirpieć smętku ani
27 szkody, to ja mowię
za prawo. Na to
prosimy waszej nauki,
30 który miedzy tyma
dwima orteloma jest
prawdziwszy albo który
33 sie ma ostać z prawa.

57a

Przysiężnikow
ortel jest
3 prawdziwy i ma sie zostać
podług prawa, bo ta
pani ma zapłacić i
6 dzierżeć, co mu
wyznała i ślubila przed
prawem i gajonym sądem
9 podług prawa prawe<go>.

Pytaliście też
nas o prawo
12 tymi słowy: Jan
Selgen, jeden gość, z swym
rzecznikiem rzek[gl]:
15 Panie wojcie, raczcie
panie Annie przysłuchać,
i rzekł, i<z> Jan Selgen
18 dał pieniądze schować
na jedno mieśce, tu
gdzie ta pani
21 kazała dać swej dziewce,
ktorej on wierzył, a
gdy jemu miano
24 wrocić dziesięć grzywien
i dwa złota. A gdy
ten gość kazał sobie
27 wrocić ty pieniądze,
nie wrocono mu jich.
Tedy rzekła młoda
30 pani Anna, iż zginęły.
O to sie zasmęcił
ten gość a nie chciał
33 na tem mieć dosyć,

ale wždy chciał mieć ty
pieniądze. Tedy rzekła
3 stara pani, jej matka:
Panie gościu, nie
smęci sie, i uczyniła mu
6 pewne ślubienie. Panie
wojcie, przypuść na
prawo o to ślubienie:
9 Gdyż ta pani opieka
sie i ręczy, i płaci,
azali nie ma o to
12 ślubowanie odpowiadać?
Tedy odpowiedział
paniej rzecznik: Panie
15 wojcie, puść na prawo:
Gdyż jej dziewczka o
ty pieniądze jemu sie
18 sprawiła, acz ta pani
jeszcze ma o to cirpieć
albo odpowiedzieć, czyli nie
21 ma, albo co jest prawo?
Ta stara pani Anna
ma Janowi, <temu
24 gościowi, o to> ślubienie
odpowiedzieć. Wyznali
ona to mu ślubienie, tedy
27 ma jemu to dzierżeć i
płacić, i pełnić;
zaprzyli sie, tedy może tego
30 *odbyć* na krzyżu podług
prawa prawego swą ręką
sama, to jest z prawa.

33 Dalej
[pytaliście], pytanie

wasze jest takie: Kako albo
gdzie sine rany mają zwany
3 być albo są ciężkie,
blisko śmiertelne[j] rany, a
kako za ty albo też i
6 głowę będzie zamieszкана
gorąca rzecz podług
prawa ma<jdborskiego>?
9 Proste rany, które
są na jeden
paznogieć w głębią a
12 jeden członek na dłużą,
i sine rany, z
których bywa chromota, ty
15 dżierzą za ciężkie
rany. Kto ty rany przed
połnocy nie żałuje,
18 ty są zamieszканы albo
zaspany podług prawa.

Dalej

21 pytaliście nas o prawo:
Gdyby kto uczynił
nagłą rzecz nad
24 sirotą albo nad gościem,
albo nad takim, co by
tu przyrodzonych nie
27 miał, możeli wojt
albo sędzia fordrować,
albo jiny człowiek aż
30 do jego przyrodzonych
przyścia prze Bog,
albo możeli w tem
33 fordrowaniu tego też
zaręczyć albo zaćwirdzić

aż do przyścia jego
przyrodzonych, czyli co jest z
3 prawa prawego majd<borskiego>?
Wojt albo sędzia
może sirotnych
6 ludzi, słowie co
przyrodzonych tu nie
mają, [mogą] nagłe
9 fołdrować rzeczy, jako
przyrodzeni jich, by tu byli,
a to jest z prawa praw<ego>.

12 Umarł człowiek
i zostawił po
sobie siestrnego syna,
15 co <jemu> była <siostra>
od jednego oćca i od
jednej macierze, i też
18 bratnego, co jemu był brat
jedno po macierzy, a nie po
oćcu. Który tu jest
21 bliski ku jimieniu tego
umarłego człowieka z tych
to dwu podług prawa?
24 Tego umarłego
siostry syn, co
jest mu bliszy
27 przyrodzony po oćcu i
po macierzy, ma wziąć
jemu jimienie, a nie
30 bratny syn, co mu jedno
po macierzy
przyrodzony jest albo iżby jedno
33 po oćcu podług prawa
prawego maj<dborskiego>.

Gdyby który
człowiek miał
3 wojtostwo
dziedzinne w mieście,
w prawie miesckiem,
6 ktorego wojtostwa
używa z młynow, z
czynszow procz win, acz
9 je jin<y> pożywa, co od
niego na prawie
siedz<i>, a on dziedziczny
12 wojt służbę od
wojtostwa zasługuje, ten
dziedziczny wojt
15 chciałby cirpieć z miastem
na szosie i na jinem
miesckiem płacie
18 rownie z jinymi
mieszczany, możeli ten wojt
szynkować, sukno
21 krajać łokciem albo
jinym obeścim obchodzić
sie w mieście, a
24 możeli to miasto tego
bronić w tej mierze,
iżby od niego
27 niżadnego szosu nie brali,
albo w jinej ktorej
mierze bronić <albo> nie,
30 albo na ktory koniec
to ma przyć z prawa?
Mieszczanin<owi>,
33 co ma wojtostwo

dziedziczne w mieście,
nie mogą bronić
3 szynkować, sukna krajać
łokciem albo jinego
miesckiego obyczaja w
6 mieście, acz on ma
wojtowstwo [w mieście]
<dziedzinne>, przeto może
9 dobrze pożywać takiego
miesckiego obeścia jako jiny
mieszczanin, acz on z
12 tego miastu prawo czyni
jako jini mieszczanie
albo mieszczanin podług
15 prawa majdb<orskiego>.

Gdyby krol
albo jiny pan,
18 albo wojt dziedziczny
miał to wojtowstwo w
mieście i to
21 wojtowstwo najął jednemu
mieszczaninowi, a
gdyby ten, *cs*o najął,
24 w swe miasto jinego
postawił, możeli ten,
co najął, albo ten, co
27 go na swem mieścu
postawił, w mieście
szynkować, sukno
30 krajać albo jinego
miesckiego obyczaja
pożywać rownie z jinymi

mieszczany[n], albo
możeli jim kto tego bronić,
3 czyli nie może, albo co
jest prawo podług prawa?
Nie mogą
6 krolewskiego
wojtowstwa albo
jinego sądu najać ani ten,
9 co się tego podjął,
może swe miasto
jinemu polecieć. A kto nie
12 jest z wami
mieszczaninem, ten w waszem
mieście nie może
15 szynkować ani sukna krajać,
ani jinego
miesckiego obeścicia pożywać
18 rowno z jinymi
mieszczany, a to jemu
dobrze radce mogą
21 bronić, jako jest prawo.

Pytaliście nas
o prawo słowy
24 tymi: Jeden człowiek
umarł a ten był
kupił sołtystwo, to
27 leży w marborskiem
<n>i<e>miecskiem prawie,
tako iż on służył z
30 tego kro<lo>wi i powinien
jemu z tego służyć na
wieki. Ten jako umarł,
33 została po niem

jego żona i dziewczka: To
dziecię umarło a matka
3 przypowiedziała się ku
części tego dziecięcia
rzekąc, iż na mię
6 odumarła tej dziewczki *ta[j]*
część[i] tego to
sołtystwa. Przeciw temu
9 rzekli przyrodzeni tego
dziecięcia, i<ż ona>,
słowie matka, nie ma
12 prawa k temu, przeto iż
to wojtowstwo służy
krolowi na wojnę etc.
15 Wojtowstwo
albo s[ł]ołystwo,
cso je człowiek w
18 dziedzicstwo kupi albo
ma, to spada i
odmiera na męską t[a]warz,
21 bo żeńska twarz nie
może sędzią być,
tegodla matka nie ma
24 prawa k temu
wojtowstwu podług prawa.

Dalej, ta pani
27 mowi, iż ona
przyniosła k swemu
mężowi pieniądze, a
30 przyrodzoni jej
męża mówią, iż jej nie
trzeba wrocić tych
33 pieniędzy, bo ty pieniądze

59a

były już jego, tegodla iż
je miał w swej obronie
3 i z nimi sie obchodził,
bo je dajał, gdzie chciał,
bez zawady wszelkie
6 podług prawa, a też jej
to nie wierzą jego
dzieci i jego
9 przyrodzeni, aby ona ktore
pieniądze k niemu
przyniosła. Mali już ta
12 pani albo możeli
przysięgą [o]tych pieniędzy
dobyć, albo co jest prawo?
15 Cso ta pani
gotowych
<pieniędzy> i dobra
18 przyniosła k swemu mężowi,
nie trzeba jej zasie
wrocić, bo ty
21 pieniądze już były jego, gdy
je on wziął w swą
obronę i obeście i z nimi
24 działał podług prawa.

Wojtowstwo
albo
27 sołtystwo, co je kupią w
dziedzicstwo i co z
niego służą
30 powinnie krolowi albo
dziedzicznemu panu, i
le<zy> w marborskiem
33 prawie, możeli tym

59b

to zwano być
lińskim prawie albo
3 w niem być, czyli
nie może z prawa?
Sołtystwa i
6 wojtowstwa,
co są pańska
leńska i leżą w
9 marborskiem prawie, ty to
leżą i słuchają w
leński<e> prawo podług
12 prawa majd<borskiego>.

Pisalismsy
wam, iże
15 człowiek może dać swe
dobyte i jidące
jimienie i niejidące,
18 komu chce, bez
wszej odmowy
swych przyrodzonych.
21 Tu jeście nas dalej
pytali, możeli kto
swe dziedzicstwo *i*
24 jimienie po swej
śmierci oddać
personie jednej, a potem
27 drugiej, *trzeciej*
albo czwartej, a po tych
śmierci wszystkich
30 możeli oddać na kościół
albo na cerkiew, albo
jindzie prze Bog w
33 testamencie, albo co jest

z prawa prawego maj<dborskiego>.

Człowiek może

3 swe dziedzicstwo

i jimienie dobrze

dobyte przed prawem

6 oddać, jele

personam chce po jednym

drugiemu, albo na

9 kościoł, albo gd<zi>e chce

w testamencie, jako chce, a

to jest z prawa pra<wego>.

12 Przyszedł jeden

człowiek przed

gajny sąd i

15 wzdał drugiemu

człowiekowi swe

dziedzicstwo. W *tenże*

18 sąd[u] przyszedł jiny

człowiek i

zapowiedział u tego

21 pieniądze, co mu wzdano

dziedzicstwo, což mu

je winował, cso mu

24 dziedzicstwo wzdał,

słowie ten wzdawca.

Ku tej zapowiedzi

27 milczał ten

winowaty człowiek. Kako

albo gdy ten, co

30 zapowiedział ty pieniądze, ma

ożalować albo dobyć,

albo kako się ta rzecz

33 ma dokonać podług

prawa majdborskie<go>?

59d

Jestli ten, co
przyjął to
3 dziedzicstwo, temu
jeszcze [wio] <co>
winował, *co mu* dziedzicstwo
6 wzdał, za to dziedzicstwo,
a jestli ten, co
zapowiedział, to wojtowi
9 oświadczył, tedy może
ty to pieniądze trzy
sądy opowiedać nie
12 odstępując jich, tedy
w czwartem sądzie
tego, co je zapowiedział
15 i fordruje, mają na ty
pieniądze ukazać za
jego dług podług prawa.

18 Kiedy
potrzebizna po ortel
do wyszego prawa
21 słać, czego
przysięznicy sami nie mogą znać
albo znając albo nie
24 umieją, kto ty
pieniądze powinien dać
po ten ortel:
27 przysięznicyli, powodli,
winowatyli, słowie
strona, albo kto je
30 ma dać podług prawa
prawego ma<jdborskiego>?
Ni<e> wiedząli
33 przysięznicy
ortela a mowiali to

60a

na swą przysięgę, iż go
nie mogą najć, tedy
3 może wojt posłać po ten
ortel tego, kto ma poń
poć; a ktoremu
6 upadnie ten ortel, słowie
kto straci, bądź
powod, bądź odpowiedźca,
9 ten ma zapłacić ty
pieniądze za ten ortel
a mają to rowno <powod>
12 i odpowiedacz kłaść
po<d> wielkrzem ku
prawu, a to jest z prawa.

15 Pytaliście nas
o prawo tako:
Możeli mnich
18 ile tych, co zebrzą,
ile też tych, co nie
zebrzą, ile tych, co
21 uczynili poselstwo albo
posłuszeństwo, ile tych,
co nie uczynili
24 posłuszeństwa, wziąć z swą
bracią albo siostry,
albo z swojimi
27 przyrodzonymi świeckimi
część oćczyzny,
macierzyzny albo jinych
30 przyrodzonych jimienie
bądź stojące bądź
niestojące rownie z nimi
33 jako który <z nich>,
czyli nie może, albo co
jest prawo majd<borskie>?

60b

Mniszy, co mają
lata i co
3 uczynili
posłuszeństwo, są z świata
umarli a nie mogą wziąć
6 *niczyj*[n]ego jimienia
albo dziedzictwa,
ale wstąpili kto
9 w zakon aż do roku
i dnia a zasie
wystąpi, a nie uczynili
12 posłuszeństwa, ten
może potem wziąć
dziedzictwo po tych
15 przyrodzonych swoich.

Dalej
pytaliście nas o
18 prawo, co my wam
pirwej pisali, acz
gorące rzeczy, co sie poczną
21 w otwo<rzon>ych dniach,
nie mają sądzony być
w zawieszonych dniach;
24 <...> tego nie konają
z[w]awieszonych dni,
gdyby ten za gorąca
27 ufacon; <...> kako to
mają sędzić w
wiązane dni podług prawa?
30 Nie będzieli
złomca miru w
wiązane dni za
33 gorąca ufacon i
ożałowan, na tego

mają albo mogą
żałować w trzech sędziach
3 obyczajnie wyłożnych
z prawa prawego.

Dalej jakoż
6 też<ś>cie nam
pirwej pisali, iż
niżadnego przysięznika
9 mogą zsadzić, gdy
nie zawi<ni>,
tegoesmy się barzo u nas
12 ulękli, *bo my* nasze
obeście musimy w
jinych *ziemiach* szukać,
15 a drugie też tuta w
mieście, ani mamy z
tego przysięstwa
18 ktorego użytku ani płatu.
Możeli sam siebie
przysięznik zsadzić
21 prze zgubę swego
obeścia czyli nie może,
albo co jest prawo?
24 Gdy kto
przymie przysięstwo
na swą przysięgę,
27 tako iż on k temu
przysięże do
ktorego czasu, a gdy czas
30 przydzie, tedy on
tego przysięstwa wolen i
prozen jest; ale
33 przysiężeli ku

60d

przysięstwu bez wyrzeczonego
czasu, ten nie może sie
3 sam zsadzić [prze]z
przysięstwa przez swe
obeście; bo
6 przysiężnik może do czasu
ciągnąć w cudze
ziemie po swem obeściu
9 albo działu, tako aż
wždy z drugimi
przysiężniki ma ortele i
12 co najdą albo uczynią
rowno stać i
dzierzyć. A też gdyby sie
15 przysiężnik zstarzał
albo rozniemogł,
tako ażby nie mogł
18 więcej w przysiężnictwie
siedzieć albo
cokole mu jinego
21 zawadziło, albo gdy myślił
bytem do jinego
miasta poć, <...> i dać
24 by mu pokoj, a to
jest z prawa prawego.

Wasze

27 pytanie jest
takie o prawo
tymi słowy: Jedna
30 pani przyszła przed
gajony sąd <i> rzekła,
iż jej przyrodzony

przyjaciel zostawił
dziedzicstwo po swej
3 śmierci i wymieniła swój
rod, i ukazała swą
przysięgą, iż ona po tem
6 umarłem blisza
przyrodzona. A tako dano jej
wwiązanie w jimienie
9 dziedzicstwo z prawa,
gdy naprzeciw temu
nikt nie odmawiał, a
12 ona postawiła porękę,
aczby kto bliszy
przyszedł a to podług
15 prawa ukazał, iżby mu
chciała i miała to
jimienie i dziedzicstwo
18 postąpić. Potem w
pirwem sądzie przyszła
tego umarłego człowieka
21 żona i odwołała to
wwiązanie, i rzekła przeciw
temu rzekąc, iż to
24 dziedzicstwo jest jeje
i za jejej pieniądze
kupione, co je ona
27 przyniosła k swemu
mężowi, i to ona chce
dokonać z sąsiady
30 siedmią i z tako
wielmi dobrymi ludźmi,
coż jej jich będzie
33 trzeba ku prawu, i też

61b

rzekła, aby jej wzdano,
ale jej listy zgorzały,
3 i pytała, acz ona nie
jest blisza ku
dokonaniu, niżliby ją kto mógł
6 odsędzić albo
odcisnąć. Przeciw temu
rzekła ta pani, co ją
9 wwiąz<a>no w to
jimienie, to jest
dziedzicstwo: Gdy ona to
12 zamilczała, to
dziedzicstwa wwiązanie, a ja
już wwiązana, azali
15 ona nie ma też dalej już
milczeć, albo co jest
prawo podług pra<wa>?
18 Miałali żona
tego umarłego
człowieka list
21 od wojta i od
przysiężnikow, iż jej to
dziedzicstwo wzdano, a
24 sąli jej ty listy
zgorzały, to ona ma
na krzyżu przysięć; a
27 sąli umarli wojt i
przysiężnicy, co sie <...>,
słowie to
30 dziedzicstwo wzdano przed
nimi, tedy ona może
samosiodma z dobrymi
33 ludźmi doświadczyć,

61c

iż jej to dziedzicstwo
przed gajonym sądem
3 wzdano, tako ona złomi
tej drugiej paniej
wwiązanie, przeto iż
6 ona w czas je odwołała
i przeciw temu
mowiła podług prawego
9 prawa majdbors<kiego>.

Wasze
pytanie o prawo
12 jest takie: Jedna
pani miała
dziedzicstwo i niewieście
15 rzeczy i umarła, i
zostawiła po sobie jednego
syna i jej dziewczki
18 dziecię i też jedną
siostrę. Który z tych może
odzierzeć to jimienie
21 i ty niewiesckie
rzeczy podług prawa?
Tej umarłej
24 paniej jimi<e>nie
ma wziąć jej
siostra, a jej dziewczki
27 dziecię nic nie ma
k temu podług prawa.

Jeden człowiek
30 miał brata od
jednego oćca i <nie>
od jednej macierze

61d

a jednej siostry, słowie
co mu była siostra od
3 jednej macierze i od
jednego oóca, dzieci.
Ktory z tych człowieka
6 tego po jego
śmierci mają mieć i
pożywać jego
9 jimienia podług prawa?
Jego brat, acz od
jednego oóca, ma
12 wziąć jego
jimienie po jego śmierci.
Nie zostawi-li po
15 sobie dzieci, tedy ten
jego brat jest po niem
bliszy podług pra<wa>.

18 Możeli
człowiek
zarobione albo jine swe
21 jimienie odkazać albo
oddać po swej
śmierci, słowie testament
24 z tego uczynić na
swej śmiertelnej
pościelej bądź
27 świeckim[i] albo
duchownym[i], albo na
boży dom, a możeli
30 to mieć moc albo
acz mogą to
odwołać jego bliszy

62a

przyrodzeni, albo co przeciw
ma być temu, albo co
3 jest z prawa prawego?
Gotowe
pieniądze albo jinne
6 jidące
jimienie swe człowiek
może dobrze dać na swej
9 śmiertelnej pościelej,
tako iż on od siebie
da i od niego poniosą,
12 ale odkazeli co po
swej śmierci dać, tego
przyrodzeni nie są
15 powinni dać, niżli
gdyby ku temu
testamentu przyzwolili, a to
18 jest z prawa prawego.

Dalej, jeden
żałował na
21 drugiego po
umarłej ręce, iż tego
człowieka ociec, co
24 nań żałował, został
jego oćcu winował,
co żałował, i uczynił
27 trzy żaloby, ty żaloby
są po umarłej ręce.
Gwar sie stał, słowie
30 aby więcej albo
wyszej [nie] nie
żałował. Tedy odpowiedział

ten ożałowany
człowiek pytając tak: Gdyż
3 on żałował po umarłej
ręc[c]e, azali nie ma
tego doświadczyć albo
6 dowieść podług prawa?
Skazan[eg]o, iż ma.
Dalej pytał: A kako to
9 ma dokonać albo
dokazać albo dowieść?
Skazano, iż samosiodm
12 z dobrymi ludźmi.
Tedy pytał dalej: Gdyż
na mię żałował po
15 umarłej ręce a ma na
mię to podług prawa
i skazania dowieść,
18 kiedy to ma uczynić
podług prawa? Tedy
skazano: Na tem to
21 sądzie ma to na cię
dowieść. Tedy pytał, co
żałował, możeli k
24 temu d[ż]łuży dzień mieć.
Tedy skazano, iż nie,
ale iż ma to
27 natychmiast, to jest w tem
sądzie uczynić. Tedy
pytał ten, co żałował,
30 możeli poć po ludzi.
Tedy mu rzekli
przysiężnicy: Przyjajeli

tobie tego twoj
są pierz, my też przyjajem.
3 Tedy rzekł ten ożałowany
człowiek: Nie przyjaję
jemu tego. Tedy ten, co .
6 żałował, łąjał swym
ortelem i rzecznikiem
temu ortelowi, co ji
9 wyrzekli przysiężnicy,
aza ma natychmiast
dowieść, ale nie łąjał
12 tako, jako jest prawo
łąjać. Tedy pytał ten
ożałowany człowiek,
15 sprawnie on te[he]n
ortel łąjał. Tedy skazano,
iż on nie podług prawa
18 łąjał ortel a ma to
przysiężnikom pokupić. Tedy
rzekł swym rzecznikiem
21 po wtore: Ten ortel jest
ni<e>sprawiedliwy,
nieprawdziwy, i brał sie
24 o to do krolewskiego
dwora i [przyszedł]
<poszedł> w gniew<ie> od
27 gajonego sądu. Tedy rzekł
ten ożałowany
człowiek: Gdyż ja jemu
30 stał ku prawu a on

62d

podług prawa i
waszego skazania na mię
3 nie dowiodł, jużlim
prozen od niego, albo
co jest prawo podług
6 prawa majdborskie<go>?
Ortele ty,
coż<ście> je wyrzekli,
9 są prawe, a ten, co
żałował, mógł w tem
sądzie ty swe
12 świadki pozwać, ale gdy
w temże sądzie nie
dowiodł, tedy ma
15 pokupić temu, na kogo
żałował, i wojtowi
też winę, i też ten
18 ożałowany człowiek
jest od niego tego praw,
co nań żałował, a to
21 jest z prawa prawego.

Pytaliście nas
o prawo tymi
24 słowy: W jednym
gajnem sądzie
wzdał jeden człowiek
27 swe jimienie i
dziedzicstwo po swej
śmierci i to wzdano
30 listem pod
przysiężniczą pieczęcią, który
list tako śpiewa albo

mieni: Bądź wiadomo
każdemu, iż lata po
3 bożem narodzeniu <etc.>
gajony sąd <przez
wojta>, coż mu dziano
6 Jencz, z tymi
przysiężniki a, b, c etc., przed
tym sądem stojąc
9 oczywiście roztropny Jan
zdrow i w dobrem
umyśle pytał prawa,
12 możeli on z swym jimieniem
dziedzictwem stojącym
i niestojącym, co
15 swym dorobieniem
sobie dobył, czynić, co
chce. I skazano, iż
18 może z swym jimieniem,
co je zarobił, co chce,
uczynić. Tedy Jan
21 polecił opiekanie
swego jimienia
wszytkiego po swej śmierci
24 c<n>ej Dorocie, swej
żenie, wszytki swe
przyrodzone
27 wyjąw[iw]szy, i polecił jej
swe dzieci chować
do lat pełnych; a gdy
30 je lat dochowa, tedy

ona ma dzierżec to
jimienie we stu grzywien,
3 tako <iż> jegdy dzieci
jej chcą mieć to
jimienie, tedy mają jej
6 pirwej odłożyć sto
grzywien, a jinako
jego nie mają dostępic.
9 Ktoreż sto grzywien
po jej śmierci na jej
dzieci mają przyć,
12 będą po niej żywy, ale
poj[e]dzieli ona tedyż
za mąż, tedy jej dał i
15 zapisał szostą część
wszego swego
jimienia, a tako, aczby
18 ktore Janowo dziecię
po nim umarło, tego
dziecięcia nie ma
21 część mrzeć na matkę,
ale na Janow[e]y
dzieci albo po nich na
24 jego blisze przyrodzone.
A też gdy po niem
wszytki jego dzieci
27 umarły, a ona po nich
żywa została, tedy jej
w tej mi<e>rze dał i
30 zapisał trzecią część

wszego swego jimienia, a
dwie części swym blizym
3 przyrodzonym, a swemu
oócu i macierzy dom dał
i zapisał, a to tako,
6 iż on temu szwemu ma z
pełna panować [co], poko
on żyw. Temu na
9 świadectwo nasza
przysiężnicza pieczęć
podwieszona. Już ta pani pyta:
12 Mogłliby jej [tako]
mąż [dać] podług prawa
tako dać jej i jego
15 dzieciom i po jego dzieciach
od jednego do drugiego,
a po nich na swe
18 przyjaciele, jako w tem liście
stoi, gdy to jimienie
po tych dzieciach
21 sprawnie na nią umrzeć
miało, czyli co jest z
prawa? Przeciw temu rzekł
24 jeden człowiek
[przeciw temu], co [wyban]
wybran dzieciom i tej
27 paniej w
opiekaldnika: Gdyż ten umarły
człowiek zdrow stał
30 przed gajonym sądem
i dopytał sie pirwej
ortela, możeli swe
33 zarobione jimienie dać,

komu chce a kako chce;
i też jemu na to ortel
3 wyrzeczon <...>, a gdy
ten człowiek wymienił
to dawanie przed
6 gajonym sądem swym
dzieciom, swej żenie i swym
przyrodzonym blizym
9 przyjacielom i przodkom,
słowie oćcu i
macierzy, jedno iż tedy nie
12 było położony dzień
sądowi i jawno przed
przysiężniki tako
15 wysłowiono, iż to
miano wywołać w
położony dzień sądowi przed
18 gajonym sądem; a gdyż
sam nie może być k
temu, to polecił
21 przed sądem swemu
opiekaldnikowi, aby
to dał jako on sam
24 tedy wywołać i
opowiedać przed wyszym
wyłożonym gajonym
27 sądem, jakoż to
uczynił. A ta pani
przeciw temu nic nie
30 rzekła ani w tem
gorącym sądzie, ani <...>

64a

<...> albo o jiną nierzędną
rzecz z zawołaniem
3 przed gajny sąd
przywiedzion, a mali on
to odyć, to on ma
6 albo musi samosiodm, ale
będzieli taki
człowiek prosto bez
9 wołania ożałowan, tedy jest
[li] bliszy odyć sam
swą ręką, niżli ten, co
12 nań żałuje, doświadczyć,
a to jest z prawa
prawego majdbor<skiego>.

15 Gdyby w
zawiązany czas
głowa zabita
18 albo cokole jinego
nierzędnego
uczyniono, ocz miał być
21 gorący sąd, a ten, co to
uczynił, uciekł, tako aż
za gorącej rzeczy nie
24 uchopion albo nie ułapion,
i to by ożałowano we dnie,
słowie przed nocą,
27 możeli te[mu]<go> miru
złomcę w wiązany czas
ochten, słowie skazać i
30 ućwierdzić, czyli nie
może, albo co jest
prawo prawe majdbor<skie>?

64b

Stanieli sie ktora
nieurzędna rzecz, o
3 ktora by czynić
gorące prawo, to jest
sąd, a będzieli to za
6 dnia, słowie przed nocą
żałowano, tedy mogą
tego złomcę ożałowac miru
9 o tę rzecz nazajutrz,
acz jest wiązany czas,
i konać nań podług prawa.

12 Jeden człowiek
umarł <i> zostawił
po sobie dwoje
15 dzieci i żonę. Potem
umarło jedno dziecko, jego
część odumarła na
18 matkę. Potem ta
niewiasta poszła za mąż i
dzieliła sie z swoim
21 dziecieniem i z jego
opiekaldnikiem o wszytko to,
co na nią spadło od
24 jej dziecienia; a w tych
dzielnych rzeczach był
jeden srebnny korczak i
27 ośm srebnnych łyżek, i
jeden srebnny kubek. W
dziale przyszedł ten srebnny

korczak tej paniej z jej
mężem, a ośm łyżk
3 srebrnych z kubkiem przyszedł
jej dziecięciu. Tedy
prosił tej paniej mąż
6 opiekaldnik<ow> tego to
dziecięcia, aby mu zostawili
ty łyżki z kubkiem za
9 ten to korczak, bo w
jednej były wadze albo
słowie iż takie wiele
12 ważyły ty łyżki i kubek
jako korczak.
Opiekaldnicy wzięli to na
15 rozmyślenie. Wtem ta
pani umarła pirwej,
niżli odpowiedzieli
18 opiekaldnicy. Potem mąż
umarł<ej> tej paniej
upominał sie opiekaldnikom,
21 aby jemu dali ten
sz<e>brny korczak, cso ji u
nich zostawił z swą
24 panią przez zamianę, a
opiekaldnicy mówią,
acz korczak ten
27 odumart na to [są] żywe
dzieci<ę> tej paniej
umarłej. K temu
30 mowi tej mąż umarłej

paniej: Gdy ten korczak
mej żenie w prawem
3 dziale sie dostał a przy
was przez zamianę
został, a na mię po mej
6 żenie przyszedł, a nie
na jej dziecię, gdyż to
jest jidące jimienie
9 [albo niejidące]. Co to jest
prawo podług pra<wa>?
Ten srebrny
12 korczak słusza na tej
umarłej paniej
bliszą żeńską twarz,
15 bo słusza ku
niewiesckiem rzeczam
podług prawa prawego.

18 Jeden
człowiek umarł
i zostawił po sobie
21 żonę i dwoje dzieci. Jedno
dziecię umarło po oćcu a
jego część odumarła na
24 jego matkę. <Potym
ta matka> poszła za
mąż. Tedy został po tem
27 to umarłym dziecięciu
jeden dom, <...> jeszcze
było winowato pięć
30 grzywien. O ty pieniądze

65a

winowacęu sie
upominał opiekaldnik tego
3 dziecięcia i mąż tej
to matki. Tedy przedał
ten winowaciec swój
6 dom i odkazał ty
pieniądze, co był dłužen,
połowicę
9 opiekaldnikowi a połowicę
mężowi tej to <matki>, u
ktorych ten to dom był
12 kupił, a on, co kupił
dom, albo co nań ty
pieniądze odkazany,
15 ślubił je, ty pieniądze,
płacić jim. Wtem
umarła ta żona
18 pirwej, niżli ty
pieniądze zapłacony. Już
mowią tych dzieci
21 przyrodzeni, acz ty
pieniądze otumarły
od tej paniej na
24 jej blisze
przyrodzone, to są jej dzieci.
K temu mowi tej
27 paniej mąż: Gdy jemu
ty pieniądze ślubił
ten winowaciec dać
30 jeszcze za żywota jego
żony i też to <jest>

jidące jimienie,
azaliby on nie był k[g]
3 nim blisz[1]y po swej
żenie, niżli jej
dzieci? Przeciw temu
6 rzekli opiekaldnicy: Gdyż
ty pieniądze jeszcze
nigdy w jego obronę
9 przyszły, azali ty
pieniądze nie podobniej
przydą jej dzieciem,
12 niżli jej mężowi? Ten
mąż: Gdyż jemu
ślubiono ty pieniądze
15 zapłacić, już były
w jego obronie tako
dobrze, jako <by> je u
18 siebie miał. I też ten
umarły człowiek
zostawił po sobie długi,
21 a ty długi
fordrowali albo prawili
pospołu tych dzieci
24 opiekaldnicy i mąż
tej żony, tych dzieci
oóczym. Ten to dług
27 zapowiedzian od jinyh
ludzi, což sie
mienili prawo mieć k temu

[prze]to długowi, przeto
zapowiedź położono o ty
3 zapowiedne pieniądze u
jednego dobrego
człowieka k wiernej ręce
6 tako długo, ażby ten, co
je zapowiedział,
ukazał, co za prawo ma ku
9 tym pieniądzom. Potem
umarła ta pani pirwej,
niżli się z tym
12 zapowiedźcą rozprawiła,
to jest pospołu z
swym mężem. Już tych
15 dzieci opiekaldnicy
mienili, acz jej mąż, tych
dzieci óczym, nie ma
18 działu k tym pieniądzom, bo
on jich jeszcze w swej
nigdy nie miał [a] w
21 obronie. Przeciw temu
ten óczym mowił: Gdyż
on z opiekaldniki[em]
24 pospołu za jego żony
żywota
dofoldrowali sie tych
27 długow i też w jego
jimię włożony u dobrego
człowieka k wiernej
30 ręce aż do rozprawy

65d

z tymi, co je
zapowiedzieli, azali ty
3 pieniądze już nie były w
jego obronie tako
dobrze, jakoby je u
6 siebie doma miał?
Przeto mieni: Ta [chcąc]
część, coź słuszała na
9 jego żonę, ta przydzie
nań, a nie na jej
dzieci[ę], gdyż to jest
12 jidące jimienie. Prosimy
was, nauczcie nas, co
o to jest <z> prawa.
15 Ty pieniądze,
co je ta pani
po sobie
18 zostawiła u tych
dłużnikow, co już
dofoldrowany, mają
21 je dać i zapłacić
jej mężowi a nie
dzieciom podług prawa.

24 Kako żenino
jimienie
jidące człowiek
27 bierze albo może brać w
swą obronę, słowie
tako, aczby to po
30 jej śmierci jemu

przyszło albo nań
odumarło podług prawego
3 prawa majdborskiego?
Cokoli żona
wolnych pieniędzy
6 przyniesie k
swemu mężowi, o
ktore on odpowiada i
9 jimi czyni, słowie
nakłada albo obchodzi
się jimi wolno, jako
12 chce, ty pieniądze ma
i wziął, słowie w swą
obronę, ale sąli
15 ktore długi jego żony
zapowiedziany, tako
iż jemu nie są
18 wolny wziąć albo iż mu
nie chcą albo nie
mają dać, a za jego
21 żony żywota jich nie
dobędzie albo nie
zyszcze, aby je mógł wziąć,
24 gdyby chciał, a nie
przyszły jeszcze w
jego obronę, takie to
27 pieniądze przydą na
dzieci umarłej
niewiasty, a nie na jej
30 męża, tych dzieci

oóczyrna, podług prawa.

Człowiek, co
3 przysięgł przed
radźcami, iż prawie
szosował od swego
6 jimienia, jako jest u nas
prawo i obyczaj, a
jako umrze ten człowiek,
9 najdą więcej po niem
procz jego obrony
jimienia, niżli
12 szosował pod swą
przysięgą, a to więcej
niżli jednac, mająli
15 zaprzane i
odprzysiężone jimienie radźce
wziąć na miescką
18 potrzebę, czyli je
mają wziąć po nim
jego bliszy
21 przyrodzeni, słowie jego
dziewka, bo mąż tej to
i dziewce dwojc sie
24 zaprzal przed
radźcami od siebie i od
swej żony, przeto iż
27 radźce chcieli od
niego zapłaty tych
dłużnych szosow, i odrzekł

sie tego zaprzanego
jimienia na wieki. Co
3 tu o to jest prawo?
Wezmąli radźce
ktoiego człowieka
6 pieniądze i przysięę,
acz on szosował
sprawnie podług tego
9 miesckiego obyczaja, a
będzieli po jego śmierci
więcej jimienia jego
12 naleziono, niżli on
szosował, to nie przydzie
radźcam wziąć, ale
15 przydzie jego przyrodzonym
je brać. Ale odrzekł*li*
sie tej dziewczki mąż z jej
18 wolą tego zaprzanego
jimienia, tedy to
jimienie musi przy
21 *radźcach* zostać na
miesckie polepszenie
podług prawego prawa.

24 Gdyby zaprzane
jimienie i
odprzysięzone przy
27 człowieku naleziono
jeszcze za jego żywota,
kako mają z tym czynić,
30 albo co o to jest
prawo podług prawa?

Najdali przy
człowieku za
3 żywota w jego
jimieniu, słowie iż ma
więcej, niżli
6 szosował pod przysięgą,
a wyznali to, iż to
jest jego jimienie,
9 tedy ten człowiek jest
krzywoprzysięzca a
stracił swe prawo i
12 cześć a nie ma żadnego
prawa podług prawa.

Kako mają
15 dokonać na kogo
krzywoprzysięstwo
albo co on za to ma
18 cirpieć podług prawa?
Na kogo chcą
dokonać
21 krzywoprzysięstwa, to muszą
jemu o to winę dać
przed sądem,
24 opowiedzieć jemu to, w czym
<krzywo>przysięgł.
Wyznali on to albo
27 mo<gąli> pod nim dokazać to
jimienie, o które
wiedząc przysięgł,
30 tako nań dokonano
krzywoprzysięstwa

67a

i stracił swą cześć i prawo
a jest został bez prawa.

3 Umrzeli
człowiek a zostawi
po sobie równo dwoje
6 dzieci rodne albo
więcej i jimienie
jidące i stojące, a
9 ty dzieci mają matkę,
z tych dzieci umrze
jedno, azali jego
12 część<ć> jimienia bądź
jidące albo niejidące,
to jest stojące,
15 odumrzeli na jego matkę,
aż ona z swymi
przyrodzonymi może z tym
18 czynić i niechać, co
chce? A którzy są albo
mogą jej być bliszy
21 przyrodzeni? I też
kiedyby wszytki dzieci
umarły, na matkę
24 wszytkiego jimienia
jich odumrą, acz
ona z swymi
27 bliszymi przyrodzonymi z
tym może czynić i
niechać, co chce, gdy
30 ona swoich dzieci
żadnego nie ma; a gdy

67b

ona umrze, na kogo to
jimienie odumrze jej, na
3 jejli blisze przyrodzone
bądź męską <...>, albo
co o to jest prawo?
6 Umrzeli dziecię
po swem oćcu
jedno albo
9 wszystkie dzieci, tedy jich
jimienie odumrze na
jich matkę. A
12 umrzeli potem ta matka,
wszystko jej jimienie
odumrze na jej blisze
15 przyrodzone, bądź po
jej[o] oćcu bądź po jej
macierzy są bliszy jej
18 przyrodzeni. I też ta
matka za żywota z takim
jej odumarłym [i]
21 jidącym jimieniem może
czynić i niechać, co
chce, ale jej takie
24 odumarłe stojące
jimienie nie może
oddać przez
27 przyzwolenia jej bliszych
przyrodzonych podług
prawa prawego, a to jest
30 z prawa majdborskie<go>.

Jako wiele lat
ma mieć dziecię,

aczby słowie miało
lata, a w ktorych
3 lecie<ch> mogą je sędzić
o gorące rzeczy, gdy
w nich za gorąca
6 ufacono, i też gdy może
swym jimieniem władać
procz opiekaldnikow,
9 słowie dać i niechać,
komu chce, jako chce,
a mogli mu to
12 bronić <...>, kako może
przeciw temu
uczynić podług prawa,
15 a był by wolen w swem
jimieniu, albo mogli
je też przy<ci>snąć
18 przed tymi laty, aby
odpowiedziało o
długi albo o jine
21 rzeczy podług prawa
[jidącego] majdbors<kiego>?
Kiedy dziecię
24 ma dwanaście
lat, tedy już
ma lata a mogą je
27 sędzić i też może
swe jidące jimienie
oddać procz swych
30 opiekaldnikow,
ale przymarłe

67d

dziedzicstwo i stojące
jimienie ma dać z
3 przyzwolenim swych
przyrodzonych; i też
mogą to dziecię
6 przycisnąć odpowiadać
oczkole bądź przed
prawem, jako jest
9 prawo z prawa prawe<go>.

Mogali dziecię
prawem
12 przycisnąć, aby
dziedzicstwo, słowie oóczyznę,
przedał prze
15 zapłacenie długow oócowych,
gdy jich on nie ma
czym jidącym
18 zapłacić jimieniem, albo co
o to jest <prawo>?
Zznali dziecię
21 dług swego oóca,
co został
winowat, ten ma zapłacić
24 tako daleko, jako
jego dziedzicstwo
sięga, a nie chceli on
27 tego zapłacić albo
nie chcałi mu tego
przepuścić
30 przyrodzoni płacić, tedy
mogą jego dziedzicstwo

68a

pod nim prawem dobyć i
z prawa osieść, i
3 żałować nań o ten dług;
jinako go nie mogą
przy<ci>śnać, aby swe
6 dziedzicstwo przedał podług
prawego prawa maj<dborskiego>.

Kako mają
9 dobywać na kim
dziedzicstwa a mają z
tego pirwej długi
12 zapłacić, niżli wiano albo
zasłużone myto, a<lbo> co
jest prawo pod<ug prawa>?
15 Sołtys albo
wojt albo jego
służebnik ma
18 przyć przed to
stojące jimienie i to
opowiedzieć albo
21 zapowiedzieć za ten dług
tego, co żałuje, i
wymienić ji, a to ma
24 uczynić przy sąsiedziech
obapolnych i to
jimi[einie] oświadczyć; a
27 nie chcieli naprzeciw
temu odpowiadać *ten*,
na kogo ten dług
30 żałują, na blisze <trzy>
przydące sądy, jako
przed nimi powod

68b

żałuje i to dziedzicstwo
zapowieda w swem
3 długi, tedy mają to
stojące jimienie podać temu,
co żałuje o swój dług
6 w trzech blizszych
sądziech; potem sąpierz,
słowie na kogo żałują,
9 nie może już o ten dług
odpowiedać.

Wiedziałi o tych załobach
12 a nie byłali jemu
zawada, słowie aczby
jemu było wolno przyć
15 i odyć k tym to
sądom, tedy na czwartem
sądzie mają powodowi
18 dać wwiązanie w to
stojące jimienie,
a tako zyskują
21 zastawione stojące
jimienie podług prawa.

Zasłużone myto
24 i istny dług
mają pirwej zapłacić
z jidącego
27 jimienia niżli wiano;
ale wianował
jej na stojącym jemieniu,
30 tedy mają napirwej

68c

wiano oprawić <i>
zapłacić, niżli jny który
3 dług podług prawa.

Możeli mąż
dać swego
6 idącego jimienia żenie
swej, co chce, który nie
jest wojtowskiego rodu,
9 albo co jest o to za
prawo podług <prawa>?
Który człowiek
12 siedzi w prawie
miesckiem,
majdborskiem prawie, i tam
15 bytem żył albo żywie,
ten może swej żenie
dać wiano albo darować
18 na swem stojącym albo
niestojącym jimieniu,
czym albo co [jest prawo]
21 <chce> pod<ług prawa>.

Dalej
pytaliście nas o prawo:
24 Kiedy komu z prawa
przysięę skażą albo o
dług albo o łajanie,
27 albo o cokoli bądź na dzień
położony, a ten, co by
miał nosić przysięę,
30 nie byłby, albo też
ten, co by miał brać

od sapersza przysięgę,
nie był też na ten czas,
3 co jest o to prawo?
Na to my
przysiężnicy z
6 Majdborku prawo
mowimy: Kiedy komu
skażą przysięgę o dług
9 albo o łajanie, albo
oczkołe bądź na dzień
położony, <...> albo
12 zamieszka na ten czas,
a powód by był, chcąc
przysięgi brać od
15 sapersza, jako z prawa
skazano, tedy sapersz
stracił swą rzecz, ocz
18 nań od powoda
żałowano, i k temu przepadł
wojtowi ośm
21 szelagow winy,
wyjawszy to, iżby miał
którą zawadę albo
24 nagabanie, ktoregoż
by mógł doświadczyć.
A byłoliby też o
27 łajanie albo o
cokoli bądź jinego
miał nosić przysięgę,
30 tedy wždy powodowi
przepadł

69a

trzydzieści szelągów
wargieltu a wojtowi winę.
3 Takież nie będzieli
powod podług
skazania przysięgi
6 przyglądał, tedy sapersz jest
prozen i wolen od
powoda, ocz miał
9 przysięgać, i k temu
powod wojtowi winę ma
odłożyć i dać,
12 wyjąwszy też iżby miał
niektorą zawadę albo
nagabanie, jako pirwej,
15 podług prawa prawe<go>.

Gdy skazane
przysięgi by <się>
18 przygodziły w wiązany
czas czynić, mają
tedy przysiąc czyli
21 mają je odłożyć na
o[d]tworzony czas; a
jako wiele są tych
24 wiązanych dni do
roku; a który ma zebrać
gajony sąd, powodli
27 czy sapersz, co ma
przysiąc? Co jest o to
prawo pod<ług prawa>?
30 Przydzielili ktorą

69b

przysięgę skazaną albo
kakoli położoną czynić
3 w wiązany czas, tę
może dobrze sędzia
oddalić albo odłożyć na
6 odłożony, to jest na
otworzony czas czynić,
słowię przysięc. A
9 wiązane czasy są: wszystkie
niedziele i piątki,
krzyżowa niedziela
12 [piątki] i adwent przed
Gody, i siedmdziesiąt dni
przed Wielką Nocą; w
15 tych dniach nie mają
się sędzić. Ale w
jinych dniach, gdy
18 się mają sędzić
albo prawować, tedy
wojt ma zebrać sąd
21 i gaić podług prawa.

Kiedyby gość
gościowi
24 zakład w wyznaniem
dłudze zastawił, bądź
jedzący albo niejedzący,
27 <słowię> koń albo suknią,
a ten gość nie chce
czekać, ale owa jest

podroźny, słowie gotow[o]
na drogę; i także z
3 gospodarzem gdyby się
także przygodziło; co
mają z tym zakładem
6 czynić albo niechać,
jako jest prawo i
ma być podług prawa?
9 Na to my
przysiężnicy s
Majdburku prawo
12 mowimy: Nie trzeba
gościowi albo
gospodarzowi od gościa
15 zakładu brać za wyznany
dług, ależ wieźmieli
zakład, tedy musi
18 ji prawem dosięgnąć
albo dobywać jako
jiny człowiek, niżli
21 gdy ji z wymową
przyjął do ktorego czasu.

Kiedy gościa
24 albo ktorego
człowieka wydadzą
gościowi za rękę albo
27 jinemu człowiekowi,
coż tu nie osiadł w
tem prawie, co albo
30 kako z tym mają

69d

uczynić, a kako daleko
siedząc, słowie
3 bydłac, od tego prawa
gościem ma być z<w>an?
Będzieli gość
6 gościowi albo
jinemu
człowieku, co tu w tem
9 prawie nie bydli, za
rękę wydan o dług,
tedy wojt ma mu ji
12 wydać [i] schować
tako długo, aż mu ten
dług zapłaci. Gościem
15 ten jest zwan, co
dalej jedennaście mil
bydli od tego
18 sądu podług prawa.

Gdy dwa
człowieki albo
21 więcej pospołu mają
stojące jimienie,
jako [...] sukienny
24 kram albo cokole
takiego jinego,
możeli jeden drugiego
27 prawem przy<ci>snąć,
abyswą część przedał
albo by sie z nim
30 dzielił? Co o to za
prawo podług prawa?

70a

Gdzie dwa
człowieki albo
3 więcej pospołu
jeden dom mają albo
sukienny kram, albo
6 jine stojące jimienie,
może jeden
drugie[mu]<go> przycisnąć, aby
9 sie z nim dzielił
podług prawa prawego.

Gdy
12 człowieka ożałują o
głowę albo o
ciężkie rany, a ten
15 człowiek postawi porękę
ku prawu, a gdy nie
stanie albo go nie
18 postawi ku prawu,
cso o to poręka ma
cirpieć albo pokupić,
21 a kako wiele tych
pieniędzy, cso jich
u nas ośmnaście
24 jidą za szYROKI grosz
czeński; a jako ten
ożałowany praw ma
27 być, gdyby mienił
albo by rzekł swą
niewinność, albo co
30 o to jest za prawo?

70b

Ręczyli kto kogo,
co ji ożałowano o
3 głowę albo o
ciężkie rany, a nie
postawi-li go ku
6 prawu, tedy ten
poręcznik ma zań
zapłacić wargielt, to są
9 o głowę ośmnaście
funtow a wojtowi
winę ośm szelągow
12 pieniędzy; ale o rany
acz o ciężkie
poręcznik ma zapłacić
15 połowicę wargieltu, to
jest dziewięć funtow,
a wojtowi siedm
18 szelągow winy; a
mienili kto swą
niewinność, ten może sam
21 odyć swą ręką albo
samotrzcć, ożałujali
go z świadki z prawa.

24 Mogali z
namity świadczyć i
przysięgać bądź o
27 pieniądze albo o głowę,
albo o rany, albo o jine
ktore rzeczy, czyli

mogą je odrzucić, aby
nie świadczyli ani
3 przysięgali, albo co jest
prawo podług prawa?
Najęci ludzie nie
6 mogą w żadnej
rzeczy świadczyć a
mogą je odrzucić
9 podług prawa prawego.

Równyli dział
mają wziąć
12 dziewczyny dzieci, bądź
żeńczyzna bądź
mężczyzna, jimienia jej oćca
15 albo macierzyzny z
parobczymi, słowie z tej
brata dziećmi, albo cso jest
18 prawo podług prawa?
Na to my
przysiężnicy s
21 Majdborku prawo mowimy:
Pojąłli ten
parobek żonę za oćcowa
24 żywota a umrzeli
oćciec bez oddzielenia
syna swego, tedy
27 dzieci tego to
nieoddzielonego syna wierzma
jimienie swego dziada,
30 a nie dzieci
dziewczyny, ale oddzieli-li

70d

ociec syna, tedy tego
syna dzieci <...> mają
3 rowny dział w swego
dziada jimieniu
podług prawa. Też ku
6 jimieniu swej starej
matki rowny są
synowy i dziewczyny
9 [dziewczyny] dzieci
podług prawa prawego.

Mogali

12 przysięznicy albo
wojt ortel odwołczyć
albo odłożyć bez wolej
15 stronu; a gdyby jedna
strona to chciała, a
druga nie chciała, a
18 kako wielekroć może
być albo nie może
podług prawa prawego?
21 Na to my
przysięznicy z
Majdborku mowimy
24 prawo: Nie
wiedząli albo nie mogli
przysięznicy
27 ktorego ortelu najć,
słowie wyrzec, tedy
mogą to odłożyć do
30 drugiego i do trzeciego
sądu; tedy oni mają

71a

ten ortel wydać albo
mają poń posłać do
3 wyszego prawa, gdzie
obyczaj<nie> po prawo ślą,
a nie mają dłużej tego
6 odwłoczyć podług prawa.

Gdy człowiek
będzie
9 ożałowan o
przysięgę albo o głowę, albo
o rany, albo o łajanie,
12 albo o pieniądze,
albo o cokoli bądź, a o
to przysięgi skaza, a
15 powod saperszowi
prze Bog i prze dobre
ludzi odpuści
18 przysięgi i wsze t[e]y rzeczy,
co nań żałował, ocz
miał przysięgać,
21 jest*li* wojtowi ktora wina
na powodzie albo na
sapierszu czyli nie jest,
24 albo co jest prawo?
Zamyli-li
człowiek przysięgę,
27 może dobrze sam
albo *człowiekiem* sie
podeprzeć, słowie
30 wtore albo trzecie, albo
ilekroć mu będzie
potrzebizno przysięgać,

71b

aż przysięże, jako
rozkazano albo rozkażą, a
3 będzie praw podług prawa
prawego i bez szkody.

Gdyby

6 człowiek, mąż albo
żona, nalezion
nie-w-mażeństwie, słowie iżby
9 żona z jinym mężem <...>,
cso oni o to mają
cirpieć a kako mają
12 na nie dokazać albo
doświadczyć, albo
kako oni tego sie mają
15 sprawić, a gdyby
jedna strona, słowie
jeden z *nich*, wyznał sie
18 tego przed sądem
uczynka albo przed siedzącą
radą sam swymi usty
21 <albo> swym
rzecznikiem <...>, albo co jest o
to prawo podług pra<wa>?
24 Będzie kto
nalezion w
niemażeńst[e]wie,
27 słowie iż przestąpi
stadło mażeńskie,
bądź mąż bądź
30 niewiasta, a gdy nań

71c

strzegą, słowie iż za
gorącej rzeczy ufycą, ty
3 mają z wołaniem przed
prawo przywieść i ten
uczynek samosiodm na nie
6 dowieść, słowie
poprzysiąc, a gdy to uczynią,
tedy mają ji ściać. A
9 wyznali kto ten
uczynek [na nie samosiodm
doświad<cz>yć] przed
12 prawem, tego mają także
ściać, słowie osędzić;
ale będzie kto o
15 taką rzecz prosto
ożałowan przez wołania [to
jest] przed świeckim
18 sądem, ten tego odydz<ie>
sam swą ręką, a radźce
nic tego nie mają sędzić
21 podług prawego prawa.

Gdy umrze
człowiek, bądź
24 mężczyzna albo
żeńczyzna, a ma po sobie
dziada albo
27 przedziada bądź po oćcu bądź
po macierzy, a jima
też oćcowych i

71d

macierzyźninych dzieci,
ktory z tych mają
3 odzierać tego to
umarłego człowieka
jimienie dziedzinnie podług
6 prawa majdbor<skiego>?
[A] tego
umarłego dziad a
9 oćcowy i macierzyny
dzieci mają to
jimienie rowno
12 wziąć podług prawa
prawego majdbors<kiego>.

Będzieli
15 mężczyzna albo
niewiasta
obwiniona o którą taką
18 rzecz, słowie o miarę
jedzenia albo picia,
albo o wagę, albo o
21 łokieć, to mają radźce
sędzić, a nie wojt
podług prawa pra<wego>.

24 Dalej, gdy
radźce kogo
odsądzą czci o takie
27 Salbo o jine rzeczy, co
na nie przydzie,
temu nie mają zajsie

72a

miesc<k>iego prawa dać
podług prawa majdbor<skiego>.

3 Kiedy mają
jedzenie albo
picie zapłacić podług
6 prawa? Jedzenie albo
picie, cso człowiek
przed sądem wyzna,
9 to ma zapłacić za
dwie niedzieli podług
prawa majdborskie<go>.

12 Kiedy krol
albo dziedziny
pan, albo jinszy pan
15 kogo przed swymi
ludźmi i z jich dobrym
omyślenim i radą
18 osądzi ku śmierci albo
rękę ściąć, albo
iż swe jimienie
21 straci przy tym
jistym prawie, słowie
iż mu je odsądzą,
24 jestli taki
osadzony człowiek też co
radźcam przepadł albo
27 mali jim też co
pokupić czyli nie ma, albo
cso jest prawo podług
30 prawa majd<borskiego>?

72b

Osądzili krol
albo pan
3 dziedzinny, albo jinszy
pan swego
mieszczani<n>a albo człowieka,
6 iż ji skazano na
śmierć albo rękę ściąć,
albo iż swe jimienie
9 stracił, przeto ten
człowiek radźcam albo
miastu nic nie
12 przepadł ani pokupić ma,
niźliby co jinego
miasto [uczyniło] przeciw
15 jemu albo radźce
mieli fordrować osobno
podług prawa prawe<go>.

18 Gdyby
człowiek osądzon
z prawa na śmierć
21 a krolewską albo
jiną gwałtowną ręką
odjął go od śmierci
24 albo kakokoli
odproszon, kako tego
człowieka dalej mają
27 puścić albo dzierżeć,
a mogli też jine
dobre ludzie takiego
30 człowieka u radziec

albo miasta odprosić
podług prawa, albo co
3 jest prawo ma<jdborskie>?
Będzieli
ktory człowiek z
6 prawa osądzon na
śmierć a odproszą
go, iż go nie zgubią,
9 tego człowieka
mają mieć i dzierżec
za takiego, co prawa
12 nie ma, podług prawa
prawego majdborskie<go>.

Możeli
15 człowiek ortel
krolewski łajać a
gdzie albo dokąd ma
18 sie ciągnąć a
możeli to uczynić albo nie
może, czyli cso jest
21 prawo podług prawa?
Siedzili krol
na prawie w
24 mieśc[k]ie[m],
w ktorem mają
niemieckie prawo,
27 tedy przed nim mogą
ortel łajać a
ciągnąć sie do tego
30 wyszego prawa, gdzie to
jiste miasto
obycza<j>nie śle po prawo, a

72d

to jest z prawa prawego.

Kiedy
3 człowiek podda[li]
sie przed
burgrabią albo przed sądem,
6 albo przed radzcami
pod wysze prawo
oczkoli bądź, a tego nie
9 dzierzy, co ten o to człowiek
przepadł albo co o to
mają czynić podług prawa,
12 albo co jest <prawo>?
Poddali sie kto
przed burgrabią
15 pod wysze prawo
oczkoli bądź a
nie dzierzy tego albo
18 nie spełni, ten
przepadł sześćdziesiąt
szelągów. Poddali sie
21 tako przed siedzącą
radą, tedy przepadnie
sześć i trzydzieści
24 szelągów, to jest
słowieńską grzywnę.
A stanieli sie to
27 przed wojtem, tedy mu
przydzie za to ośm
szelągów z prawa
30 prawego majdborskiego.

73a

Kiedyby w
naszym [mie]
3 mieście
człowieka zatwierdzono,
słowie poręką albo jinym
6 którym obyczajem, albo
i też gdy zwan ku
prawu, a nie przyszedł, a
9 o t<o> <...> bantowan,
słowie skazan, ten
człowiek przyszedł<by> do
12 jinnego miasta, co by też w
niem było niemieckie
prawo, kako tego człowieka
15 ku prawu mogą dobyć
albo kako on k temu może
sie sprawić albo zbyć
18 podług prawa prawego?
Gdy będzie
człowiek zatwierdzon
21 w jednym mieście
a zbieży do
drugiego miasta, co
24 też ma niemieckie
prawo, a chceli go
powod dobyć, tedy
27 ma przynieść list
tego od wojta i
przysiężnikow z
30 gajnego sądu z tego to

73b

miasta, gdzie ten
człowiek zatwierdzon, a
3 ma ji jeszcze k temu
samosiodm
poprzysiąc, aż jest on taki
6 zaćwierdzony
człowiek w tem to
mieście, z ktorego list
9 on przyniosł, a tako
dobędzie prawem
swego zaćwierzonego
12 człowieka podług prawa.

Umrzeli
niewiasta a po
15 niej niżadne
dziecię nie
zostanie, komu przydzie
18 jej jidące jimienie?
A możeli żona
swemu mężowi oddać
21 za swego żywota
swe jidące jimienie
procz wolej swych
24 bliszych przyrodzo<nych>?
Jidące
jimienie żenino po
27 śmierci
przydzie na jej męża,
gdy po sobie
30 dzieci nie zostawi,
wyjąwszy niewieskie

rzeczy, słowie gierda.
A też może dobrze
3 żona [za swego żywota
mężowi swemu oddać]
za swego żywota
6 mężowi swemu dać
swe jidące
jimienie przez
9 przyzwolenia swych blizszych
przyrodzonych z prawa.

Gdyby
12 człowiek miał
na kogo świedzicz<ny>
list o dług z
15 zagajonego sądu, a ten
człowiek rzekliby:
Jam po wy[a]daniu tego
18 lista ten dług
zapłacił, a ten list
wierząc[y] *jemu* przy
21 niem zostawił, albo
acz ktorymkoli
obyczajem przy niem
24 został ten list *tako*
dlugo. Mali
świadcstwo tego lista
27 przedsie jić albo możeli
ten winowaty
dokazać, aby on ten dług

73d

zapłacił, albo co o to jest <prawo>?

Możeli ten

3 człowiek, co nań list

świadczy mają,

ukazać, słowie przysięc

6 samotrzeć, iż zapłacił

ten dług po dajcie tego

lista, tedy on tego

9 długu będzie prozen, a ten

list straci swoją moc

podług prawa prawego.

12 Gdy człowiek

zastawi jeden

drugiemu rolę, dom

15 albo ktorekole jine

stojące jimienie przed

sądem a zapiszą to

18 jemu listem

przysiężniczem pod[ług] <jich>

pieczęci<ą>, który z nich

21 ma lepszą tej rolęj

albo domu obronę: tenli,

co je jemu [zastawił,

24 acz on został w tej i

zapisał albo]

zastawiono i zapisano,

27 tenli, co je zastawił,

acz on został w tej

rolej albo w domu,

74a

co zastawił, a
odzierzałli ten już to, co
3 mu zastawiono, gdy
mimo prawo czekał, a on
przedawa je albo chce
6 sprzedać i z prawa jemu
dać chcą w nie
wwią-zanie, a drugi, *słowie*
9 co zastawił, nie chce
przyzwolić? Co tu między
jimi jest za prawo?
12 Zastawi-li
komu
ktorekoli zastawione
15 przed prawem
jimienie, ten ma tego
jimienia prawą
18 obronę i mają ji
sprawnie wwiązać,
niżliby drugi, *słowie* co
21 zastawił, o to
wwiązanie prawem mógł
przeciw temu
24 mówić podług prawa.

Gdy kto komu
bierze jego
27 jimienie i jeszcze
k temu go wiąże o
jigrę albo o przejigrę,
30 a ten to żałuje i on

to <zna>, [o] co wi<a>z[n]ał,
kto to albo kako mają
3 sędzić; a gdyby ten
to, na kogo żałuję,
zaprzął się, mali
6 go powod
doświadczyć a kako, a
możeli się mimo świa<d>
9 ki zaprzec, albo co
jest o to za prawo?
Dla
12 przejigrania nikt
nie ma komu
jego co wziąć
15 ani więzać.
Stanieli się to a wyznali
kto to albo zaprzyli
18 się kto tego, a
będzieli to nań
dokonano, tedy on musi za
21 to cirpieć, co jest
prawo, a sędzia,
słowie wojt, to ma
24 sędzić. A przyli się
kto tego, a nie mogą
nań tego dokazać,
27 tedy on może się
o to sprawić na
krzyżu podług
30 żałoby, jako jest prawo.

Kiedy mają dwa
miedzy sobą
3 murowaną ścianę, a ta
ściana każdego jest
z nich połowicą, a jeden
6 chciałby <podle tej>
ścian<y> szachtę kopać, słowie
sracz czynić, mali
9 począć od swej połowice
muru <...> swego sąsiada
kopać trzy stopy, albo
12 o to co za prawo jest?
Od połowice
swego sąsiada
15 muru ma począć
kopać szachtę, to jest
sracz czynić, a to
18 jest trzy stopy
odmierzysz od swego
sąsiada muru podług prawa.

21 Możeli miasto,
<słowie radźce> z
pospolstwem, uczynić
24 wielkierz bez wiedzenia i bez
wolej swego wyszszego
pana ku polepszeniu
27 mieścickiemu czyli nie mogą,
albo co jest prawo?
Radźce mogą
30 dobrze z swymi
roztropniejszymi mieszczany

74d

uczynić w swem
mieście pospolity wielkierz
3 ku użytku
mieszkaniemu bez wiedzenia i
bez wolej swego
6 wyższego pana, gdy ten
wielkierz nie jest
przeciw pospolnemu pisanemu
9 prawu podług praw<a>.

Gdy człowiek
cierpił rok i
12 dzień i daleko więcej,
aż woda z rynną <jego
sąsiada> ciekła przez jego
15 dom, a naprzeciw temu
nigdy przed prawem
mówił, aż i umarł, po
18 jego śmierci synowie
jego tego więcej
cierpieć nie chcą ani
21 przepuścić rzekąc: a<cz>
jemu to nasz oćciec
przyjacielskie
24 przepuszczał, ale my nie
chcemy więcej ani
dalej przepuszczać.
27 Mogąli oni to sprawnie
czynić, czyli nie mogą,
gdyż ich przodkowie
30 to cierpieli daleko
więcej niżli rok i dzień,

75a

albo o to co jest za pra<wo>?

Kto cirpiał rok

3 i dzień, aż z

strzechy albo z rynny woda

ciekła [przed] przez

6 jego dwor albo dom

przez prawej odmowy,

słowie iż przeciw

9 temu w czas przed

prawem nie odmowił

albo zabronił, ten

12 musi też to dalej

cirpieć, niżliby miał

list albo z prawa

15 ktore świadecstwo, iżby

dalej tego nie miał

cirpieć podług prawa.

18 Gdy człowiek

ma świadczyć

bądź o głowę bądź

21 o dług, albo o

cokoli jinego z ludźmi,

co by wi<e>dzieli o

24 t<e>j to jego rzeczy,

kto ty ludzie, słowie

świadki, ma

27 sprawnie k temu

świadecstwu przy<ci>snąć,

aczby sie

30 warowali albo nie chcieli

75b

świadczyć, a co o to
przepadli, a
3 stracili swą rzecz ten, co
je ma postawić,
dojad jich z prawem
6 dobywa, a gdy jich
prawem nie
przyciśnie, aby świadczyli,
9 albo co o to jest za
prawo podług <prawa>?
Nikogo nie
12 mają przycisnąć
albo poniewolić
świadczyć to, co
15 nie chce po
d[r]obrej wolej
świadczyć z prawa podług
18 prawa, jako jest prawo.

Mogali
radźce ludziom, cso
21 są słowie z
jinego miasta albo
ws[t]i, sprzedać ortel
24 albo prawo, czyli nie
mogą, albo co o to
jest prawo z prawa?
27 Radźce nie
mają żadnego
ortela z miasta
30 wydawać a też oni
nie mają żadnemu

człowiekowi ortela
przedać albo
3 przedawać, ale miastam, co
w nich jest
niemieckie prawo, gdzie to
6 są przysiężnicy, co
prawo wydawają,
postawiono, iż jim
9 mało co dawają,
jakoby k służbie,
przeto iż oni muszą
12 sie troskać o to, aby
taki ortel wydali,
jakoby swej
15 przysiędze dosyć
uczynili, a też *przeto* iż
muszą często swą
18 robotę i obeście
zamieszkać i też ten
ortel dać zapisać,
21 tegodla
przysiężnicy muszą wziąć to,
co jest z tego układ
24 w tem to mieście,
a to jest z prawa.

Pytaliście
27 nas też o
prawo tymi słowy:
Jeden człowiek
30 umarł a

zostawił po sobie małe
dzieci ssące i drugie
3 małe niedorośle lat
dziecinych. Możeli
tego umarłego człowieka
6 bliski przyrodzony
jimienie i tego
dzieci wziąć w swą
9 opiekę bez wolej i
dzięki jich matki, bądź
ona szła za jiny
12 mąż, bądź nie szła, albo
cso o to jest za prawo?
Tych
15 dzieci bliszy
przyrodzony
przyjaciel mężczyzna
18 może[li] sie tych
dzieci i jich
jimienia podjąć i ma sie
21 jimi opiekac i bez
wolej jich matki, a
ma tej to matce i
24 dzieciom jich
jidące jimienie
upewnić na swem
27 stojacem jimieniu, a
jima też tych
dzieci matce na każdy

76a

rok liczbę dać, poko
sie opieka i poko
3 dzieci lat nie mają,
aby wiedziały, gdzie
sie jich jimienie
6 podziawa, ale o
stożące jich jimienie nie
trzeba jich
9 opiekaldnikowi upewnić,
bo stożące jimienie
samo sie upewni
12 podług prawa prawego.

Gdy kto od
nas chce
15 przysiężnikow ku
świadziecstwu o
wzdanie rolej albo o
18 wwiązanie, albo o
przypowiedanie, albo
oczkoli bądź, kako
21 wiele za to mamy
wziąć; bo u nas jest
moneta, co jich
24 jidzie ośmnaście za
praski grosz, tychli to
pieniędzy czyli jinych
27 lepszych mamy
wziąć za takie to
świadziecstwo, słowie

szepszelink, podług
prawa o każde rzeczy, jako
3 jest prawo ma<jdborskie>?
Od świadectwa
przysiężnikom
6 o którąkoli
bądź rzecz, słowie
szepszelink, mają dać
9 jeden szeląg
drobnych pospolitych
pieniędzy, co jidą
12 tamo jiste a co
poszwednie z nimi
targują, a to jest z prawa.

15 Jedna
niewiasta po
śmierci jej męża
18 urodziła dziecię a
to mieni z ośmią
jinych dobrych
21 cnymi niewiastami, iż
to dziecię było
żywo, aż je chrzczono
24 albo chrzcili t[e]y
to niewiasty dla
nagłości śmierci
27 tamo jiste w komorze,
gdzie to było w
tajemnicy przy
30 urodzeniu temu, jako

jest obyczaj, a chcą
to świadczyć. Przeciw
3 temu rzekły tego
umarłego męża dzieci[ę],
iż temu ony nie chcą
6 wierzyć, aby się to
dziecię żywo
narodziło, a pytają prawa
9 rzekąc, aczby jeden
mężczyzna nie miał
przy tem być, a
12 mogli to niewiasty
przez mężczyzn
świadczyć, czyli muszą k
15 sobie na
świadczenie mieć mężczyznę,
a jako wiele, albo co
18 jest prawo prawe.
Możeli ta
niewiasta mieć
21 świadectwo
jinych dobrych cnych
niewiast, iż się
24 dziecię żywo
narodziło, tedy nie jest jej
potrzebna żadnego
27 męża ani jinego
świadczenia podług prawa.

Mogali kogo
30 ku

przysiędze przycisnąć, kiedy<by>
kto na kogo żałował o
3 dług albo oczkole bądź,
o jiną rzecz,
słowie aby powod
6 przysięgi naprzeciw
sąpierzowi, a kako
ma przysięc, samli,
9 samolitrzec, a
nawięcej po umarłej
ręce o dług albo o
12 jiną którąkoli rzecz
bądź, albo gdy powod
opuszcza przysięgę, a
15 żałujeli na sąpierz
k jego sąmnieniu,
mali sąpierz znać
18 albo zaprzec a
przysięc sam swą ręką
o ten dług albo
21 oczkoli takiego, co
powod nań żałował, aby
tego wszego praw i
24 prozen mogli być, a
też mogli powod
wtore na sąpierz
27 też rzecz żałować,
słowie gdyby
przysięgi nań nie dokonał,

77a

możeli wtore
żałować k jego sąmnieniu
3 czyli nie może,
albo cso jest prawo?
Powoda nie
6 mogą przy<ci>snąć
ku przysiędze
niżli tako, gdyby
9 żałował o dług po
umarłej ręce, co jemu
zostawił albo odmarł
12 <j>ego ociec albo jego
jiny przyrodzony
przyjaciel; a gdyby też
15 w żałobie po
umarłej ręce świadki
wymienił, a puścili
18 mu sąpierz ku
świadkom, tedy musi
powod w temże sądzie
21 samosiodm o ten dług
przysiąc a tako
jiste; a nie
24 przysięzeli tako, jako tu
pisano, słowie w temże
sądzie, samosiodm,
27 tedy stracił swą rzecz
a ma sąpierzowi
pokupić wet a
30 wojtowi winę. Ale

zaprzyli sie
są pierz tego długu a
3 chce on praw być,
tedy ma samosiodm
przysiąc a tym
6 [siad] świadkom,
co z nim mają
przysiąc, może mieć
9 dzień ku drugiemu i
ku trzeciemu
sądowi, a będzieli na
12 nie wymieniono
po umarłej ręce w
żałobie. A na kogo
15 cokoli żałuje albo
żałują, musi znać
albo przec, a nie
18 znali, musi sie tego
sam swą ręką
sprawić, słowie
21 przysiąc. A to jednac ocz
praw będzie, a mali
tego świadectwo
24 albo mogli mieć
z sądu, na tego nie
mogą wtore też rzeczy
27 żałować podług prawa.

Dzieci mogą
swą oćczyznę

albo przymarłe
jimienie równo między
3 sobą dzielić, ale
niżadne z nich może
jimienie, co mu na
6 jego część odumarło,
komu oddać albo
przedać przez drugich
9 dzieci przyzwolenia
podług prawa prawego.

Jeden

12 mieszczanin u nas
umarł a zostawił po
sobie jimienie
15 stojące i niestojące, w to
jimienie wwiązał się
<nasz> jeden
18 mieszczanin rzekąc, aby k
niemu prawo miał. K temu
przyszli z jinszych stron
21 albo z[n]iem ludzie, z
których są równo
bliszy przyrodzeni temu
24 umarłemu z tym to, co
się w jego jimienie
wwiązał i dzierży
27 je, i przypowieda<ją>
się k temu jimieniu,
a nasz mieszczanin

mowi, iż wie jeszcze
jednego w jinych
3 stronach dalszych, co
słucha k temu jimieniu.
K temu pytają ci
6 jistni, co k niemu sie
przyповідаją, <...> kako
długo ma mieć frystu,
9 aby tego pewnośc
ukazał, rokli i dzień
czyli [albo] więcej, albo
12 co jest prawo [tego]?
Sąli ci to
z jinych stron
15 albo ziem rowno
bliszczy
przyrodzeni temu umarłemu z
18 waszym
mieszczaninem, tedy mają jim
rowny dać dział
21 tego jimienia a mają
porekę albo jiną
pewność dać, aczby
24 ktory bliszy
przyrodzony tego umarłego w
rok i dzień przyszedł,
27 aby jemu tego jimienia
z pełna zastąpili i

78a

wzdali. A też gdy<by>
ktory człowiek w dalekich
3 cudzych stronach był a
przyszędłby daleko po roce
i po dniu i okaże
6 tego, iż tak daleko był,
i też iż on jest
bliszy przyrodzony temu
9 umarłemu a przypowiada
sie k temu jimieniu,
musil<i>by jeszcze
12 jego <jemu> odstąpić
podług prawa prawego.

Jeden

15 człowiek przyszedł
przed nas w
gajony sąd i
18 zapowiedział jednemu
swojemu dłużnikowi
wszytko jego jimienie
21 i długi a dzień
zapłacenia jeszcze był nie
przyszedł, słowie jego
24 dłużnik jeszcze dalszy
miał czas albo co mu
jego jimienie
27 zapowiedział. Potem w
drugim sądzie przyszedł
ten to dłużnik, co mu

jego jimienie
zapowiedzia[1]<no> i rzekł:
3 Słyszałem, iż ten me
jimienie zapowiedział,
a ja czynię wam
6 wiadomo, iż jeszcze jego
dzień nie przyszedł
zapłacenia albo iżbych
9 mu miał zapłacić, a
ja tu stojąc przed
gajonym sądem znam
12 dług jednemu
człowieku a temu ja
zastawiam w jego dłudze
15 wszystko jimienie
moje, iż on
na[prawie]<pirwej> z tego ma
18 wziąć za swój dług,
niżli który jiny, com
jim winował. Potem
21 przyszedł ten, cso
tego to swego
dłużnika jimienie
24 zapowiedział, gdy już
jego dzień
zapłacenia przeminął, *przed*
27 gajony sąd a rzekł:
Gdyż ja pirwej
zapowiedał tego [umarłego]

człowieka jimienie,
przeto iż leżał
3 niemocen, a nie mogłem od
niego mieć
odpowiedzenia, na czym bych
6 miał patrzeć zapłaty
za moj dług po jego
śmierci, a już moj
9 dzień zapłacenia
przemiął, a on to jimie-
nie swe ode mnie
12 nigdy nie wyzwolił ani
ja jemu nigdy jego
wolno nie wypuścił,
15 mogli ten człowiek
komu jinemu
zastawić to iste
18 jimienie pirwej, niżli je
ode mnie wyzwolił?
Azali moje
21 zapowiedanie już ma moc
mieć, niżli mię kto z
tego może odcisnąć?
24 Przeciw <temu> rzekł ten,
co mu jimienie przed
gajnym sądem
27 zastawiono: Gdyż ten
człowiek przyszedł zdrow
przed gajony sąd *i*

z dobrego namyslenia
mnie dług wyznał, iż
3 mnie napirwej winowat,
niżli ktoremu jinemu,
co jim winowat, i
6 mnie zastawił swe
wszytko jimienie, a
tego to dzień
9 zapłacenia, co zapowiedział,
jeszcze był nie
przyszedł ani jego też o
12 ten dług kiedy ku prawu
pozwał, azali już moje
zastawienie albo cso
15 mnie zastawiono ma
mnie przedsie jić i
moc mieć, niżliby kto
18 od niego mnie mógł
odcisnąć, a też jego
zapowiedanie którą
21 może moc mieć, albo co
o to jest za prawo?
Nie dopuścili
24 ten dłużnik
wojtowi swego
jimienia rozpuszczenie, gdy
27 przyszedł przed
gajony sąd a jinemu przed
gajonym sądem swe
30 jimienie zastawił

79a

za dług, a nie
opowiedzieli w sądziech ten, co
3 mu to jimienie
zastawiono, ani dosiagnął jego
prawem pirwej, niżli
6 przyszedł dzień
zapłacenia tego, co jimienie
w swem dłudze
9 zapowiedział, tedy
zapowiedanie ma moc mieć <i>
przedsię <jic> podług
12 prawego prawa majd<borskiego>.

Niżadnemu
człowiekowi
15 potrzebizno ukazanie
albo świadectwa
jinego ku
18 bliskości przyrodzenia niżli
tako, gdy umrze a
zostawi po sobie
21 jimienie, przydzielili kto
a liczy sie temu
umarłemu przyrodzony,
24 tedy ma człon[i]ek
wymienić bliskości a
ma na to przysięć sam
27 <swą> ręką, iż mu jest
w tem członku a tako
blisko przyrodzon ten
30 umarły, jako
wymienił przed gajnym

sądem, a tako może
sięgnąć po jego jimienie
3 a ma to też upewnić
na swem stojącym
jimieniu, aczby który
6 przyrodzony przyszedł
w rok i w dzień
albo i też po roku i
9 dniu, gdy miał którą
zawadę, aby mu tego
zstał podług prawa.

12 Sięgnęli
kto po
odumarłej ręce
15 po jimienie, ten ma
to upewnić
stojącym jimieniem w
18 temże prawie, a
przydzielili który jiny
potem, mieniając się
21 bliższym, ten to ma
ukazać na krzyżu
sam swą ręką, iż
24 temu umarłemu tako
blisko przyrodzon
jest, jako przed
27 gajonym sądem wymowił.
Tedy przysiężnicy
mają najć hi
30 wyrzec, który z nich

jest blizy, i temu
mają dać wwiązanie <...>
3 a ten to wždy ma to
jimienie upewnić
stojącym <jimieniem>, aczby
6 ktory blizy przyszedł,
aby mu go odstąpił. A
będqli rowno blizy
9 temu umarłemu, tedy
wiedzą oba rowny
dział tego jimienia,
12 a każdy z nich ma to
upewnić stojącym
jimieniem, iż gdyby
15 ktory blizy przyszedł,
aby mu go
odstapiono podług prawa.

18 Pisaliście nam
o jeden ortel,
co przysiężnicy
21 wyrzekli tako, iż
niewiasta z swym od
jej dziecięcia
24 odumarły<m> stojącym
jimieniem <z> przyzwolenim
jej przyrodzonych,
27 gdyż z nią stali
przed gajnym sądem,

mogli uczynić, eso
chcieli. Ten ortel łajał
3 [przysiężnik] jeden
przysiężnik z swym
przyrodzonym przyjacielem,
6 kogo tyka<ła> ta rzecz,
ktoryż tu jistne też
oczywiście stał i
9 przyszedł podług
prawa na ławicę i rzekł:
Ten ortel ja łaję, co
12 ji przysiężnik wyrzekł,
a nie jest prawy, a
chę jinszy wyrzec
15 lepszy. Wyrzekł ten ortel
taki: Ta [przyrodzona]
<przerzeczona> niewiasta
18 ma tego stojącego
jimienia, co jej
odumarło od jej dziecięcia,
21 pożywać do swego
żywota, a po jej
śmierci zajsię ma przyć
24 na pokolenie tego
istego umarłego
dziecięcia, ktorzy będą
27 bliszy przyrodzeni,

80a

od których to jimienie
przyszło. O to was
3 prosimy, nauczcie nas,
ktory tu ortel podług
prawa ma się ostać i
6 też gdyż ten
przysiężnik ku prawu przysiął
i z jinymi przysiężniki
9 ortel [nalazł] <łajał>
ten, co ji przysiężnicy
wyrzekli, nie jestli
12 ten wiedząc przeciw
swej przysiędze jawno
uczynił, gdy z swym
15 przyjacielem
naprzeciw przysiężnemu
ortelowi stał; azali już
18 isty ten jest
krzywoprzysięzca i bez prawa
został, słowie cześć
21 stracił, albo co o to
jest prawo; i jinszy
starzy przysiężnicy,
24 c<o> też z nim o to
stali, co są za to
przepadli podług prawa.
27 Przysiężniczy
ortel, co tako
nalezion, iż

niewiasta z swym stojącym
jimieniem, co jej
3 przymarło, z
przyzwolenim jej bliszych
przyrodzonych może
6 czynić i niechać, co
chce, ten ortel jest
prawy a ma się
9 zostać, a ten człowiek,
co łąał ten ortel,
ma pokupić
12 każdemu przysiężnikowi,
co k temu ortelowi
przyzwolili, a
15 wojtowi też winy,
jele wszystkim
przysiężnikom, słowie
18 każdemu przysiężnikowi
trzydzieści
szelągów <...>. Dalej nie
21 mogą go więcej
łajać, słowie czynić
krzywoprzysięcą,
24 ani o to kto stracił
swą cześć albo prawo;
a starzy
27 przysiężnicy też nic nie
przepadli ani pokupią
podług prawa.

Możeli

niewiasta *za*

3 zapłacony dług, słowie

iż ona mieni, aby

zapłacon, i za pieniądze po

6 umarłej ręce przysiąc,

albo mali sama czyli

świadki, albo

9 trzebali jej świadkow,

albo możeli ona to swą

wolą doświadczyć,

12 albo co o to jest za

prawo podług pra<wa>?

Mali niewiasta

15 <za> swój dług

zapłacony prawo

czynić, to ona ma

18 uczynić samotrzecia

ze dwiema mężoma k

sobie, a owinili ją

21 kto po umarłej ręce,

temu ma być prawa

na krzyżu sama swą

24 ręką podług prawa.

Gdyby przyszedł człowiek

przed gajny sąd z

27 swą żoną a dałby tu

przed gajonym sądem

swej żenie albo

swemu przyjacielowi, albo
cudze<mu> swe
3 stojące jimienie albo
niestojące po jego
śmierci *dziedzinnie*
6 mieć a z nim uczynić
i [niech[c]jać] niechać,
cso by chciał jako
9 dziedzic, tym obyczajem,
a<by> on wždy tym
jimieniem władnął, jako
12 żyw długo, mogli
ci jistni, którym to
jimienie tako dano,
15 po jego śmierci je
mieć, osieść i
dosięgnąć z prawa, a mogli
18 sie kiedy jego blizy
przyrodzeni zamilczeć,
a za wiele czasu, przy
21 jego żywocie albo po
jego śmierci, słowie
gdyby to dawanie w
24 czas nie odmowili,
izby musili i potem
milczeć [i] na wieki
27 podług <prawa>, czyli
cso jest prawo podług
prawa majd<borskiego>?

Stojące jimienie,
co człowiek je
3 sam zarobił, i
jidące może przed
gajnym sądem za
6 żywota dać, komu chce, a
przyrodzeni jego nie
mogą przeciw temu <mówić>;
9 ale gdyby oddał
stojące jimienie, co nań
odumarło, przeciw
12 temu mogą być jego
bliszy przyrodzeni,
acz o tem wiedzieli,
15 a wolnoli jim było
tamo przyć w rok i
dzień; ale nie
18 wiedzieli o tem dawaniu
albo nie byłoli jim
tamo wolno przyć,
21 tedy sie nie mogą
zamilczeć w rok i w dzień
podług prawa prawego.

24 Mogąli od
dziesiąci
grzywien, co pożyczają na
27 zakład, wziąć jedną
grzywnę czynszu albo
płatu, acz bez
30 zakładu pożyczą, gdy sie

81b

kto wyzna przed
gajonym sądem albo przed
3 siedzącą radą i
zapisano, a mająli to
sprawnie dać
6 tako długo na każdy
rok, aż iściznę wroca,
nie licząc rocznych
9 <płatow> w iściznę, albo co
jest prawo podług <prawa> ?
Mogą dobrze
12 stojące
jimienie albo jine
niestojące w
15 zakładzie komu
zastawić przed gajonym
sądem [za wy<mie>nione]
18 za wymienione
pieniądze, słowie za
dwadzieścia lubo za
21 dziesięć mniej albo
więcej grzywien,
tako aby ten zakład
24 wykupił, słowie by
dług zapłacił na
wyrzeczony dzień, ale nie
27 mogą na ten zakład
więcej zysku albo
lify brać, niżli jedno
30 iściznę podług prawa.

81c

Możeli [ktory
kupiec] ktory
3 kupi[e]ć ktorego<ko>li
jimienie tako, iż co je
przedał, zaś je kupił,
6 gdyby mógł, a ten, co
je kupił, musilby mu
go zstąpić za
9 wymowione pieniądze, albo
co o to za prawo?
Targ na
12 za[się]sięwykupienie
może dobrze sie
stać za podobne
15 pieniądze, zacz to
jimienie stoi, acz
też na wykupienie
18 onego, co przedawa,
umowa nie uciąży
albo nie barzo urazi,
21 słowie nie udęczy
podług prawa.

Możeli kto
24 swego
dłużnika ułapić i przed
wojta przywieść
27 przez posła albo
przez przykazania
wojtowskiego, a
30 nawięcej gdyby

81d

sie krył albo uciekał,
a gdyby nie mógł
3 mieć wojta albo posła,
mogliby ji
gwałtownie wzd<zi>erzyć,
6 albo co jest prawo?
Nikt nie może
swego dłużnika
9 wdzierzyć albo
wściągnąć gwałtownie
przez wojta albo jego
12 posła pod<ług prawa>.

Pytaliście
nas o prawo
15 tymi słowy: Gdyby
czego w naszym
miesckiem prawie nie
18 naleziono, a ta rzecz
naleziona by w
ziemskim prawem
21 pisanym, możemli to
ziemskie prawo
wy[e]rzyć za
24 niemieckie prawo, albo co
o to jest prawo?
Wszystka pisma <na
27 wiedzenie> i naukę
ludziom zostawiony
i dany, przeto kto
30 jest
przysiężnikiem i przysiągł ku

prawu, ten może podług
lepszego swego rozuma
3 a pisma najć ortel i
wyrzec na swą przysięgę;
a przymali ji [przez
6 przysięgi albo] przez
przygany za prawo, tedy ten
ortel ma mieć moc, ale ji
9 łajali, tedy muszą z nim
<posłać> do wyszego
prawa, gdzie to obyczaj<nie>
12 ślą po prawo; a
ktorego ortela, jego
dopuszczą z wyszego prawa
15 albo poćwirdzą, to
mają przyjąć za prawo.

Gdyby komu
18 wydano albo
podano z prawa <jego
dłużnika> za rękę a ten dłużnik
21 byłby też jinym ludziom
dłużen, a ten to, komu
go podano, puściłby
24 ji na jego ślub bądź
na który czas <krotki>
albo na długi [dzień],
27 aza mu po woli
zapłaci na zmowiony
dzień, a urzi ji jiny,
30 co mu dłużen, iż on

wolno chodzi, możeli
ji też gabać o swoj
3 dług i dobyć przed
prawem, czyli może on, co
mu za rękę podan, z
6 tego wyjąć <rzekac>, iż
ten jest mo[w]j zakład w
mem dłużze tako długo,
9 aż mi ji zapłaci, albo
co jest o to za prawo?
Puścili kto od
12 siebie wolno
swego dłużnika,
co mu <z> prawa za
15 rękę podan, na jego
ślub, tego może jiny
człowiek przed
18 prawem ożałowac a
podadzali mu go z prawa
za rękę, tedy go <nie>
21 może wyjąć z tego
on, co mu ji pirwej
podano za rękę, gdyż
24 ji na ślub wolno
wypuścił z tego
dzierżenia albo obrony,
27 <słowie> z jęctwa podług
prawa, a tymże
obyczajem o wszelkie
30 jidące jimienie, co
człowiek puści z swej

obrony, [jako] jest pra<wo>.

Mogąli

3 sprawnie ktorego
jęćca, co siedzi na
śmierć, męczyć
6 którąkoli męka, aby
więcej co wyznał, niżli
ocz siedzi, co się
9 też nań domnimają,
aby sie też tego
pirwej dopuścił, co o to
12 jest za prawo [jako mo]?
Nikogo z prawa
albo podług
15 prawa mają męczyć
oczkoli bądź pirwej,
niżli będzie
18 przewyciężon i z prawa
osądzon podług prawa.

Możeli

21 wyleganiec i jego
dzieci albo
bezprawny człowiek, słowie
24 co prawa nie ma,
swe stojące jimienie
albo jidące bez swych
27 panow przedać czyli
nie może, albo co o
to jest za praw<o>?
30 Wyleganiec albo
jego dzieci

mogą dobrze swe
jimienie dać albo sprzedać.
3 Ale bezprawni, słowie
co prawa nie mają,
są rozmaici. Jedni
6 są bezprawni, tako iż
jich prawo nie jest
tako dołożnie albo
9 doszło, jako jinych ludzi,
a nie mogą człowieku
pomoc przysięgać, jako
12 są łaziebnicy,
łotrowie, słowie kostarze,
pijanice, co w
15 karczmach często bywają,
wylegańcy albo ci, co je
o rozboj a o
18 złodziejstwo przed prawem
przewyciężono, a to
kakoli przejednali, albo
21 o jine takie, ci to
mogą swe jimienie
dobrze dać albo
24 sprzedać, komu chcą. Jini
są bezprawni, słowie
beźmierni, acz w tem
27 mieście, <gdzie> miru
nie mają, w temże
i prawa nie mają,
30 a ten w jinem mieście

mogłby swe jimienie
oddać albo też w tem
3 mieście, gdzie to jest
bezmirny, gdyby powód
i wojt jemu mir dali.
6 Jini są bezprawni,
tato iż miru nigdzie nie
mają, jako są
9 osądzeni na śmierć i czi
osądzeni, jako są
bantowani, iż jim
12 nigdziej mir nie jest
podług prawa, a ci nie
mogą oddać swego
15 jimienia podług prawa.

Jako mają
długu dobyć na
18 dziecięciu, co ma
dziedzistwo swego
oćca po jego śmierci,
21 a ono ni chce
wiedzieć ani oni jego
przyrodzeni przyjaciele
24 o tem dludze, a kako
ji ma prawem ku
zapłacie przycisnąć
27 albo-li mogą, albo-li co
o to jest prawo prawe?
Prawiáli na
30 dziecięciu <dług>, co

ociec po swej
śmierci został
3 winował, a dziecię i
jego przyrodzeni o tem
nie wiedzą, tego
6 dziecięcia mają
upewnić samosiodmą
świadkow, słowie
9 mają przysiąc
naprzeciwko jemu, iż jego
ociec tyle mu został
12 winował po śmierci,
a tako je prawem
przycisną, iż musi
15 oćcow dług zapłacić,
niżli gdyby chciało
to dziecię odbyć też
18 samosiodmo
przysiągwszy, tedy będzie
prozno tego długa z prawa
21 prawego ma<jdborskiego>.

Możeli
opiekaldnik
24 opiekane opuścić dla
takiego nagabania
albo trudne a
27 twarde rzeczy przewlec,
słowie odłożyć aż do

dziecinnych lat, słowie
aż doroście, czyli nie
3 może, albo co jest
prawo podług prawa?
Opiekaldnik
6 może dobrze
opiekaldnicstwo
spuścić, ale musi,
9 acz go na to
przyciśnie sapierz,
przed gajonym sądem
12 przysiąc tako, iż
on tego
opiekaldnicstwa nikomu na
15 przekorę nie spuszcza,
ale przeto, iż nie
może ani umie
18 twardych i trudnych
rzeczy oprawić podług
prawa majdborski<ego>.

21 Kako mają
wždy <dobywać>
oćcowego długu na
24 sirocie, co nie
może mieć
opiekaldnika, a nie mali ta
27 sirota odpowiedzieć
do lat, a kako wiele
ma mieć lat, słowie
30 ażby miała ta

sirota lata podług prawa,
albo co jest za prawo?
3 Siroty, co nie
mogą mieć
opiekaldnika, tych nie
6 mogą przycisnąć,
aby opowiedały przed
prawem, aliz jim
9 będzie dwanaście lat
podług prawa.

Możeli zapo
12 wiedzieć tych
sirot jimienie
do tego czasu, aż
15 dorostą swych lat, acz
opiekalnika nie mogą
mieć, a mali to
18 zapowiedanie stać aż do
tego istego czasu,
albo co o to jest pra<wo>?
21 Kto chce
takich sirot, co
opiekaldnika
24 nie mają,
jimienie zapowiedać, ten
to wojtowi i
27 przysiężnikom ma to
opowiedać, iż są
siroty a iż
30 opiekaldnika nie mają, a
tako to sirocino

84a

Jimienie musi stać
w zapowiedzi aż do
3 jich lat, a tedy
muszą przed prawem
odpowiedać za oćcow dług
6 i za ine rzeczy, co kto
na nie żałuje; ale nie
mająli z czego ty
9 siroty żywy być, tedy
wojt może odpuścić,
aby tym dzieciom z tego
12 Jimienia, acz
zapowiedano, dobre pożywienie
dano podług <prawa>.

15 Pytaliście

też nas o
prawo tymi słowy:
18 Jeden człowiek
przywiodł przed nas przed
gajony sąd człowieka,
21 co mu na szyję
wiązano trzy skory.
Jako ji wiodł przed
24 sąd, tako rzecze, co
ji przed prawo
wioda, pirwej niżli nań
27 żalowano, i żalował
sie rzekąc, iż mu ty
skory gwałto<w>nie
30 na szyję wiązano.
Tedy pytał wojt:

Kto tego człowieka
jął? Tedy żałował
3 powod rzekąc: Żałuję się
na tego złodzieja, iż
on przyszedł w me
6 jimienie i ukradł mi ty
skory, a ja jego
naśladował aż w jego
9 gospodarza dom, gdzie
tę kradzież znalazł i
tego bieżącego za
12 gorąca jął. Pytam prawa:
Gdyż on tę kradzież
na szyji ma, mogli
15 on przeciw temu rzecz
albo co <ma> za to
cirpieć? Tedy
18 odpowiedział ten jęciec
rzekąc: Jam nikomu nie
ukradł, t[e]y skory
21 gwałtownie na mą
szyję wiązany i
bezprawnie, to mogę z
24 swym gospodarzem
ukazać i z ta<ko> wielim
ludźmi, jako wiele mi
27 jich trzeba ku
prawu memu. Tedy rzekł
powod: Ja mogę nań
30 mieć dwa człowieka,

a rzekł: Azali ja nań nie
bliszy doświadczyć, <i
3 rzekł>, iż mu miano sześć
groszy sztyrokich dać za ty
skory [prawo] podług pra<wa>.

6 Gdy tego jęca
przywiedli przed
prawo nie wołając
9 jego świadki tego
odwołania, słowie iż
nań nie wołano wiodąc
12 [nań] ji przed prawo:
Niestojcie na mego
złodzieja, tedy ten
15 jęciec bliszy sam swą
ręką na krzyżu odbyć, iż
mu ty skory gwałtownie
18 na szyję wiązany, tedy
ma ji z pokupem, słowie
z w[i]e[c]tem i z winą
21 puścić podług prawa.

Żona jednego
dobrego
24 człowieka [ch]krzcila
dziecię, słowie komotrą
została jednej dobrej
27 żenie i s jej mężem.
Potem umarła ta żona,
co dziecię krzcila,
30 i mąż onej, słowie
kmotry, albo kmotr, co

mu dziecię krzciła.
Zgodziło się potem, iż
3 mąż onej um<a>rte<j>
żony pojął żonę tego
umarłego męża,
6 słowie kmotrę jego
pirwej żony, i brali ślub,
i uczynili swadźbę.
9 Dał wiano podług
naszej ziemie obyczaja
i byli pospołu w
12 małżeństwie dziesięć lat
bez szwego nagabania
a jimieli pospołu
15 jedno dziecię. Potem ten
mąż umarł i zostawił
też po sobie dzieci
18 pirwej żony. Ta
poślednia żona prawila u
pasirbow swe wiano
21 i część oćczyzny jej
dziecięciu. Tej to
pasirbow<i>e naprzeciw
24 temu rzekli: Nasza
matka krzciła dziecię
naszej macosze a nie
27 mogła nasza
macocha za naszym oćcem
być w małżeństwie
30 ani[e] jego żoną była,

85a

a to dziecię, co je
miała, nie jest małżeńskie,
3 ale jest słowie
wyleganiec, przeto oni <nie>
chcą jej dać wiana ani
6 temu dziecięciu
<działu> swej oćczyzny. Co tu
jest za prawo z pra<wa>?
9 Tego umarłego
człowieka
dzieci, co je miał
12 z[a] pir[sz]wszą żoną,
mają dać wiano swej
macosze, co jej jich
15 oćciec oddał przed
prawem, i temu
dziecięciu rowny dział
18 oćczyzny, co je miał jich
ociec z jich macochą,
przeto iż oni byli z
21 sobą aż do śmierci w
małżeństwie ani
żadnym prawem
24 rozwiedzeni podług prawa.

Dalej
pytaliście nas o prawo
27 o też rzecz tako:
Nie jest obyczaj,
aby wiano przed prawem
30 dawano, ale tako, gdzie
sie mają pojąć, tedy

jej jawno przed jej
przyjaciel[e]m<i> i
3 przed dobrymi ludźmi
wiano daje
wymieniając, co ona ma mieć
6 po jego śmierci,
gdyby on pirwej umarł,
i to u nas dzierzą
9 za wiano i dawają.
A przeto iż to wiano
nie dano przed
12 prawem, ale dano podług
naszego przypisanego
obyczaja, a ludzie,
15 co przy tem byli,
drudzy umarli, a
drudzy jeszcze żywi są,
18 a ci mienia, iż
pamiętają, iż jej
wianowano, ale nie
21 pamiętają, kako wiele,
tego dzieci mówią, iż
nie wiedzą ani chcą
24 wiedzieć o tem
wienie, co jest jej
wianowano, albo kako
27 wiele, pani ta kakoż ma
tego dokazać, aby
swego wiana dobyła i
30 dzierżała, bo ci ludzie,

co przy tem byli,
drudzy umarli, a drudzy
3 żywi, a ci pamiętają,
<...> kako wiele, a
dobędzieli on<a> swe
6 wiano, możeli z nim
wszytkim uczynić, co chce, i
niechać, gdyż jej to
9 wiano dano na jidącym
jimieniu, albo co o to
za prawo podług pra<wa>?
12 Gdyż ta
niewiasta nie może
mieć sądowego
15 świadectwa, co jej
dano za wiano, tedy
dzieci, słowie jej
18 pasirbowie, bliszy są
swą ręką przysiąc <...>,
a nie chcą oni
21 przysiąc, tedy ona sama
swą ręką przysiąc może,
iż jej tako wiele
24 wianowano, jako ona
mieni; a tako więc
dobywszy może uczynić i
27 niechać z swym wianem,
co chce, podług <prawa>.

Gdyby jeden
30 człowiek
żałował na drugiego o
głowę, o ciężkie rany,

albo o co jinego
niesprawnego, a ten
3 człowiek nie byłby doma ani
by tu oczwiście stał
przy żałobie, może
6 tego człowieka
natemieście przyćwierdzić,
<słowie> dać ji ku prawu
9 trzykroć, a nie stanieli,
skazać ji jako zbieglca,
acz powod nań nie
12 doświadczy, <...> mogli
mu <udziałać> trzy dwie
niedzieli roku albo
15 kako długo z prawa?
Będzieli kto
ożałowan o głowę
18 albo o ciężkie
rany, albo oczkoli
jinego, co mu jidzie o
21 szyję albo na rękę za
gorącej rzeczy, a on
nie jest przy tem, na
24 tego mają prawować
całą noc a nazajutrz
mają go wołać i na
27 porękę, a nie chceli
kto zań ręczyć, tedy
mają go zaćwierdzić,
30 słowie jako winowate-
go zbieglca, a

powodowi nań już nie
trzeba doświadczyć
3 podług prawa prawego.

Możeli gość
albo jiny
6 cz<ło>wiek, co nie może
poręki mieć a nie chce
czekać do otworzonego
9 roku albo czasu,
możeli przysiąc w
zawieszony czas i musi,
12 czyli nie; a możeli to
wojt odłożyć dalej bez
jich dzięki, albo co
15 za prawo podług <prawa>?
Podrożnym
ludziom albo
18 gościom, co
niedobrze k sądu słuchają,
albo ludziom, co sie
21 zgotowali tako
daleko, iż k sądowi przyć
nie mogą, tym sie
24 godzi przysiąc[ić] w
wiązany czas a tej
przysięgi nie może dalej
27 wojt oddalić albo
odłożyć przez jich
przyzwolenia, ale ludziom,
30 co tako blisko siedzą,
iż mogą wyłożonego

czasu, to jest sądu,
patrzeć i muszą, *tych*
3 przysięgi może wojt
dobrze odłożyć, a nie
majął poręki, ty
6 wojt ma pospolnym
posłem schować a<ż> do
sądu położonego
9 o[d]tworzonych dni, aż oni
muszą przysięgi
cirpieć i czynić, jako
12 jest prawo prawe[m].

Mogąli sie <o>
beprawnie
15 rzeczy w wiązany czas
prawować a ortele
wyrzec na to, czyli nie
18 mogą podług prawa,
czyli cso jest prawo?
Nie może sie
21 prawować o
beprawne rzeczy
w wiązany czas, co się
24 stało w otworzony czas,
ale uczynili kto którą
niesprawną rzecz w
27 wiązany czas, tego nie
bronią wiązane czasy,
będzieli ufacon za
30 gorąca, w takich
rzeczach mogą ortel najć

i wyrzec podług prawa.

Możeli w
3 wiązane czasy
prawować sie i zakłady
opowiadać, słowie aczby kto
6 chciał kupić, dać wołać,
i role wzdać, i ortele na
to wyrzec, czyli nie
9 może, albo co o to jest
za prawo po<dług prawa>?
W wiązany czas
12 nie mają sie
prawować, ale
role mogą opowiadać,
15 chcieli kto kupić, i
wzdać, może w gajonem
sądzie, co je pirwej
18 prawem dobyto podług
prawa majdbor<skiego>.

Kako a
21 ktorými słowy
mają sąd gaić,
aby gajon podług
24 majdborskiego prawa, a
kako wiele mają być
przysiężników
27 *namnie*<j>, acz jich
mniej nie może być,
albo acz jich nie
30 więcej trzeba ku
wszelkiej rzeczy, czyli jich
k jednej więcej

trzeba, niżli ku drugiej,
a kako wiele więcej,
3 a gdy przydzie dzień
prawy prawy wyłożony,
ktora godzinę a
6 kako długo
przysiężnicy powinni są
siedzieć wojtowi k
9 sądu podług prawa?
Gdy przydzie
położony dzień
12 prawu, tedy podług
Majdborska ma na
stolec sieść wojt
15 z przysiężniki na
ławicy a ma pytać
wojt przysiężnikow,
18 jestli czas sąd
gaić, tedy przysiężnik
ma najć ortel, iż
21 jest czas, tedy wojt
ma pytać tego
przysiężnika albo
24 drugiego, możeli a mali
sąd gaić. Tedy
przysiężnik najdzie, iż
27 może dobrze, gdyż jest
wojtem. Tedy wojt
ma rzec: Jakoż
30 mnie z prawa
naleziono, tako ja tuta gaję
sąd i zapowiedam,

87a

coż sprawnie
zapowiedać mam, i opuszczam
3 każdemu swe prawo
froldrować ze czci[cz]ą,
słowie prawa [czyniąc]
6 <czcząc> podług prawa.
To już sąd gajon. Tedy
wojtow poseł ma
9 ludziem [albo]
opowiedać, iż mają
gajony sąd, a<ć>
12 fołdr[ować]<ują>, komu prawa
trzeba [może to
uczynić] ze czcią podług
15 prawa, jako jest prawo.

Pytaliście
nas o prawo
18 też: Kako wiele
przysiężnikow ma być
namniej ku gajonemu
21 sądowi o szwelką
rzecz, aby mógł wojt
sędzić podług prawa?
24 [A] przysiężnikow
ma być najmniej
trzy: jeden, co
27 ortel ma wyrzec,
a dwa, co k temu
mają przyzwolić.
30 Z tymi może wojt
sąd gajić i sędzić,
co trzeba, a nie mali

87b

albo nie mogli jich
więcej mieć, a to jest
3 [prawo] podług prawa.

Przyszedł
jeden człowiek
6 z swą żoną przed
gajony[m] sąd[em] i
wzdał jej połowicę
9 swego stojącego
jimienia, co go sam
dobył i zarobił, tako
12 aby ona po jego
śmierci jako dziedziczka
uczyniła, jako by
15 chciała, ale poko on żyw,
ma w niem władać
jako w swem. Potem
18 mąż i żona
zastawili to jimienie i za
to jeszcze winowaci,
21 a mąż też procz
żony wziął pieniędzy na
dwie grzywnie
24 czynszu tegoż domu <...>
po pogorzeniu zasię,
ale nie przed gajonym
27 sądem, a też jest ten
mąż dłużen procz
zastawienia domu. I też
30 ta jego żona ręczyła
też o drugie długi za

swego tego męża. Ten
mąż umarł, a jego
3 żona wwiązała sie w
jego połowicę jiemienia
stojącego, jako jej
6 wzdal za żywota przed
gajonym sądem, a w
drugą połowicę
9 wwiązały sie tego
umarłego męża dzieci. Ty to
dzieci chca, aby ta
12 pani wszytki długi
połowicą płaciła, jakoż
ma tego jemienia
15 połowicę. Ta pan[n]i
mowi, iż niżadnych
długow chce płacić
18 pomoc, aliż jej to
prawo skaże. O to was
prosimy, nauczcie nas, co
21 [to] jest o to za prawo.
Cokoli
ta żona swego
24 męża umarłego
długow ręczyła i w
ktorych się zna, ty
27 ona ma zapłacić a
może rowno jinym
ludziom podeprzeć się
30 tego zaporeczzonego
zapłacenia na
j[in]ego jiemieniu, co po

87d

nim zostało, a co ten
mąż zastawił czynszu
3 tego domu przed
gajonym sądem, to ta
żona cirpieć musi
6 na swej części
przeto, iż on w tem był
wolen [a] za żywota
9 czynić i niechać, co
chciał, a długi i
zastawienie procz
12 gajonego sądu nie ma ta
pan[n]i płacić ze swej
części podług prawa.

15 Trzeciego
człowieka
zapowiedanie z
18 przysiężnym posłem
[a] ma sie ostać,
bo niżadny człowiek
21 może komu zapowiedać
ktorekoli jimienie,
jedno wojt albo jego
24 poseł, co ku prawu
przysiął, jako jest prawo.

Gdy
27 człowieku jego
jimienie zapowiedzą a
on zbieży, kako albo
30 którym obyczajem
mają jego jimienie

prawem dobyć podług prawa?

Będzieli komu
3 jego jimienie
z prawa albo przed
prawem zapowiedano, a
6 zbieży, tego nie trzeba
pozywać, ale ten, co je
zapowiedział, ma się
9 przypowiedać i dać jego
wołać w trzech [jinszych]
<bliszych> gajonych
12 sądziech, a nie przydzieli
ten dłużnik, tedy wojt ma
temu, co zapowiedział,
15 w to jimienie
wwiązanie dać podług prawa.

Gdy
18 człowiekowi
zapowiedziano jego jimienie,
gdyby doma nie był
21 ani ku prawu pozwan,
kako to prawem mają
dobyć, trzebali go
24 prawem dobyć czyli nie,
to jest pozwać z prawa?
Nie trzeba tego
27 pozywać prze to,
a
zapowiedziano komu jego
30 jimienie a on doma nie
był albo nie pozwan,

a to jimienie
ożalowano, słowie prawem
3 dosięgniono, a on by
o tem zapowiedaniu
nie wiedział, ten
6 może się zasię k swemu
jimieniu ciągnąć,
ale ma przysiąc, iż
9 był tako daleko, iż
nie mógł pirwej przyć
za swe jimienie
12 odpowiadać albo acz też
jego rzecz pilna [nie]
wściągła, a to ma
15 ukazać, jako jest prawo.
Przydzieli, wždy musi
odpowiedać za dług
18 onemu, co jego jimienie
zapowiedział podług
prawa majd<borskiego>.

21 Gdy kto komu
drogę zastąpi
z ostrą bronią, <ktorą>
24mieni, słowie chce,
niesprawność uczynić,
zoznali to przed gajonym
27 sądem, ma za to cirpieć
albo stracić swą rękę;
zaprzyli sie on
30 tego, za to musi

samotrzyć przysięc; a
będzieli zaręczon ku prawu, <...>
3 na trzech blizzych sędziech,
tedy poręczni<cy> mają
połowicę winy i wety,
6 słowie wszego, co on
miał zapłacić, to oni
zań mają połowicę
9 zapłacić, a onego mają
skazać z prawa w
straceniu, jako jest prawo
12 prawe majdborskie.

Gdy człowiek
żałuje sie se
15 świadki a odpowiadacz
prosto odpowiada,
tedy ten, co nań żałuje,
18 ma dokonać samotrzeć
przysięgwszy a k tym
świadkom może mieć
21 dzień trzy dwie
niedzieli, wyjąwszy o
dziedzicstwo i o gorące rzeczy,
24 w[o] ty<ch> dalszego roku nie
ma z prawa podług <prawa>.

Oddali
27 człowiek swe
jimienie za swego
żywota, co je może oddać,
30 tako iż <jim> sam może
władać, poki żyw, a nie

88d

odwołali tego dawanania
za żywota, tedy po
3 jego śmierci to
oddawanie ma stać w swej
mocy, a umrzeli ten,
6 komu dano, tedy to
przydzie na jego
przyrodzone bliższe podług prawa
9 prawego maj<dborskiego>.

Jakosmy was
pirwej
12 pytali o to: Gdyby
człowiek zapowiedział
człowieku jimienie, co
15 by doma nie był, a tako
długo [doma] <o nie>
się prawował, ażby go
18 prawem dobył, a gdyby
ten człowiek był gość,
co to jimienie dobył,
21 albo taki mieszczanin
nasz, iżby nie był
pewny, tako iż gdyby on
24 człowiek zajął do
domu przyszedł, iżby nie
wiedział, gdzie by go
27 znalazł, co jego
jimienie dobył i wziął,
im on doma nie był,
30 bojm się tego a
prosimy was, nauczcie
nas, mająli onego

89a

niepewnego zatwierdzić
poręką albo którym
3 jinym obyczajem, a kto to
ma uczynić a kako, albo
co o to jest za prawo.
6 Nie macie się
bać, bo to <nie>
słusza na wasz urząd
9 a nie jesteście
<więcej > winowaci, jedno
najć ortel podług tego,
12 jako was wojt pyta
podług żaloby i
odpowiadania podług prawa.

15 Co świadczy
gajony [są]
sąd, możeli jine
18 ktor[zi]e nad to
świadcstwo być i to zagasić,
co gajony sąd
21 świadczy, czyli nie może, albo
co jest o to za pra<wo>?
Cokoli
24 świadczy gajony sąd,
to jidzie przed
wszytki jine
27 świadcstwa podług prawego
prawa majdborskie<go>.

Dalej pytaliście nas: Kiedy,
30 słowie ktory [kiedy]
czas a kako długo mają

i muszą przysiężnicy
 wójtowi ku prawu <siedzieć>
 3 w sądzie podług prawa?
 Przysiężnicy mają
 siedzieć na
 6 ławicy [i] w sądzie ku
 prawu o szwelkie rzeczy,
 ocz sąd zagają, poko kto
 9 co ma sprawić podług
 prawa, a wójt ma siedzieć
 z przysiężniki za [d]dnia
 12 [sprawiedliwości]
 <światłości> podług pra<wa>.

Mali też gość
 15 z zakładem, co
 mu zastawią za
 wyznany dług, czekać
 18 czternaście dni, a gdyby mu
 za czternaście dni nie
 zapłacono, mali też co
 21 czekać, a kako wiele ma
 dniow [czekać] <dalej>
 albo więcej czekać
 24 podług prawa, bądź zakład
 jidący albo niejidące
 jimienie, a
 27 mieszczanin też kako długo
 ma czekać, a muszali
 zakład brać za
 30 wyznany dług, albo co o to
 jest za prawo
 podług prawa [jidącego]?

Gościowi, co
tako daleko siedzi,
3 iż nie jest powinien
patrzeć dnia
położonego prawa obyczajnie,
6 słowie ode dwu
niedzielu <...>, temu mają
przed[d]e dwiema
9 niedzieloma zapłacić, słowie
trzeci dzień. Dalej, nie
zapłacili jeden mieszczanin
12 drugiemu za dwie niedzieli,
jako mu z[a] prawa
każą, tedy wojt ma na
15 nim podług prawa swą
winę. Będzieli to
powod dalej żałował, tedy
18 mają mu skazać za tydzień
zapłacić, a potem za dwa
dni, a <...> tako
21 wojtowi winę często
przepadł, żałujeli powod,
podług prawa prawego.

24 Gdyby radźce
z przyzwolenim
<pospolstwa uczynili> ktory
27 wielkierz, słowie ufałę, i
ten poćwirdzon by był o
pospolite i o użyteczne
30 miesckie, tedy radźce nowi
i z starymi nie mają

nic czynić ani kogo
w żaden urząd k swej
3 wolej postawić, słowie
wybrać k służbie
miesckiej, przez wiedzenia
6 ani wolej pospolstwa
miesckiego. Dalej też
radźce mają na każdy
9 rok przed starszymi i
przed pospolstwem ze
wszytkich dochodow
12 mieśskich wziąć liczbę i
czynić, jako jest pra<wo>.

Przysiężnicy
15 mają ortel
najć i prawo wyrzec
podług pisanego
18 prawa, jako jest prawo.

Pisarz nasz
bierze od
21 każdego szepszelinka je-
den grosz, a od listu
cztery grosze, co ji
24 on pisze a my
zapieczętamy. Mali on sobie
ty pieniądze mieć
27 czyli nie ma, albo mamy
jich też część mieć
albo który dział na nasz
30 trud, albo co jest prawo?

90a

Co wasz pisarz
bierze podług
3 dawnego obyczaja za
swą robotę albo za
służbę, to wszystko jest
6 jego, poko on za to
robi, a wojt nie ma nic
i wy nie macie nic
9 podług prawa. A my tako
trzymamy z naszymi
miesckim<i> pisarzmi, iż sie
12 nam podobają i radzi nas
słuchają pod<ług prawa>.

Gdy

15 przysięznicy za swe
albo za pospolne pieniądze
poślą po prawo, aby je
18 wiedzieli, a potem
przydą dwa o taką sie <rzecz>
prawować, mogli
21 przysięznicy zasię swe
pieniądze wziąć od tego, <co
straci>, co oni wydali za
24 ten ortel, czyli nie
mogą, albo co jest prawo?
Za ortele, co po
27 nie ślą
przysięznicy[e] pieniądze
dla nauki, nie
30 trzeba nikomu potem za
nie płacić, bo ocz
będzie<cie> w sądzie

pytani[e], toście powinni
najć, cokole wiecie,
3 i wyrzec, a co nie
wiecie, po to poślicie na
tych pieniądze, co się
6 prawują, a który straci,
ten wszystko zapłaci
podług prawa, jako jest
9 prawo pisane prawe.

Sirotny
człowiek ciężko
12 uraniony albo
uranion, tego fōldrował
wojt przez swego
15 człowieka, to jest
rzecznika, prze jego
sirotstwo i ostrzegł to w
18 fōldrowaniu,
uwyszyłaliby boleść, aby też mógł
uwyszyć żalobę, a
21 temu ożałowanemu
człowieku udziałano dzień
do zajutra. Tedy
24 przyszedł przed prawo, komu
dana wina. Tedy
żałował nań wojt swym
27 rzecznikiem prosto jemu
dawając winę. Tedy
on też prosto
30 odpowiedział [swemu] swą
niewinność. Tedy skazano

mu sie samemu odprzysięc.
<...> tedy żądał od
3 wojta dnia, a wojt mu go
nie chciał dać i żądał po
niem przysięgi pirwe,
6 wtore, trzecie i czwarte, a
gdy nie ch<ci>ał przysięc,
przysiężnicy wstali, bo
9 jich wojt o niżadne
prawo pytał, a tako
wojt wsadził go w
12 jęctwo ani żadnego potem z
nim prawa uczynił.
Potem umarł ten raniony
15 człowiek, a gdy
rzecznik miał fōldrować
tego umarłego człowieka,
18 wziął pieniądze od
strony i odstąpił
fōldrowania, jakoż to wyznał
21 w jęctwie przed
wojtem i przede dwiema
przysiężnikoma. Potem
24 wojt przed gajnym
sądem dał mu o to
winę, a on się wyznał,
27 iż brał pieniądze, i
rzekł, iż zarzekłem
sie w spowiedzi nigdy
30 rzecznikować nikomu
na szyję, i dał sie
wojtowi na miłość o tę

90d

rzecz. Pytamy was,
przepadł/i też o to wojt
3 co, iż tedyż nie dokonał
prawa, i ten rzecznik co
przepadł, co wziął
6 pieniądze, a tej rzeczy nie
dofoldrował, w tem ten
mordarz jest prozen
9 krolewską prośbą i
kazanim krolewskim.
Będzieli
12 przysiężny wojt od
swego pana
winowan przed prawem, iż
15 to tę rzecz chcąc nie
dosądził, słowie nie
dokonał, zznali to przed
18 prawem, tedy on jest
uczynił naprzeciwko
swej przysiędze i
21 przeciw swemu prawu i
stracił swe prawo a nie
może więcej wojtem
24 być, słowie na prawie
siedzieć, a ma swemu
panu pokupić winę, a
27 to jest z prawa
prawego majdborskiego.
Dalej o tem
30 rzeczniku mowimy prawo,
gdyż on to wyznał
przed gajonym

91a

sądem, iż on tę rzecz
swą wolą opuścił, ku
3 ktorej prawem przyszedł
a pieniądze brał, tedy
ten rzecznik jest
6 winowat a ma wojtowi
pokupić winę i stracił
prawo, słowie został bez
9 prawa, a nie może więcej
rzecznikiem być z prawa.

Gdy wojt
12 wołduje o
głowę, o ciężkie rany
albo o którąkoli
15 bezprawną rzecz sirotną, co
się [c] stało
niewieście, słowie iż jej
18 męża urażą albo zabiją,
albo dzieciom oćca, a
ten to urażony albo
21 zabity nie ma rodziny
albo przyrodzonego
przyjaciela mężczyznę, tako
24 iż wojt to ma
fóldrować, a ten owiniony
stanie ku prawu
27 gotow odpowiadać,
a temu z prawa najdą
odprzysiąc się,
30 musili wojt ty
przysięgi wziąć a możeli

takiemu miru włomcy
odpuścić, aby sie z
3 nim zjednał, a możeli
też wojt o jednę[j]
taką rzecz wziąć
6 przysię[s]gę a drugie dać sie
z sobą zjednać, a kto
ma prawo k tym
9 pieniądzom, co jednacze
uczynią, iż je mają dać za
bezprawną rzecz, słowie
12 za głowę, za ciężkie
rany albo oczkoli
takiego, komu ty
15 pieniądze przydą podług prawa?
Włodrujeli wojt
sirotną głowę,
18 ciężkie rany
albo cokoli takiego
bezprawnego, co
21 mężczyzny nie mają
przyrodzonego, co by to
fołdrował, a
24 [o]stanieli, komu wina
dana, a będzieli jemu
skazano odprzysięć
27 sie, tedy przysięgi ma
wojt przyjąć i
jednanie może sapiierzem
30 uczynić doskonałe, *i cso*
na jednaniu każą dać,
to może sobie

91c

dobr<z>e wziąć, nie
przydzielili który mężczyzna
3 przyrodzony tego
umarłego, co by ji fódrował
w rok i w dzień; a
6 przyszedł/iby który
mężczyzna przyrodzony tego
zabitego acz po roku i
9 po dniu, gdy ukaże
podług prawa, iż nie mógł
pirwej przyć przed
12 niewolnością, temu ty
wojt[owi] <ma> dać
pieniądze, co je wziął podług
15 jednania za głowę, a
żona ani dziewka k
takim żałobam nie
18 mają fódrowania
żadnego podług prawa.

Gdy kogo
21 owinią o głowę,
o ciężkie rany albo
oczko jinego
24 bezprawnego, <...> co się zaszło
przez noc, na tego
mają żałować w trzech
27 bliszych sądziech a ma<ją>
go wołać ku prawu, a
nie trzeba go k temu
30 posłem pozwać. Nie

przyjdzie w tych trzech
sądziech oczyszczać się,
3 tedy mogą ją skazać
winnego i osądzić ją, i
zatwierdzić podług prawa.

6 W naszym
mieście
jeden przypowiedał
9 się ku połowi murowi
swego sąsiada, a
gdyż stała oba
12 sąpierz przed prawem,
rzekł powód: Tego
muru jest połowica mego
15 a to chcę dokazać.
Tedy rzekł sąpierz:
Kako on to może albo
18 chce dokazać? Tedy on
rzekł powód, iż to
chce dokazać
21 przysiężnymi ludźmi, co od
miasta też k temu
postawieni[u] a co k
24 temu przysięgli. Tedy
rzekł sąpierz: Pytam
prawa, gdyż mur jest
27 stojące jimiennie
dziedzicstwo, kako on
ma ukazać albo może,
30 aby była połowica

jego. Tedy mu
naleziono, iż <...> jest
3 dziedzicstwo prawe. Też
pytał sąpierz, kiedy to
chce uczynić. Rzekł
6 powod: Za jutra. A
nazajutrz przyszedł powod
z tymi przysiężnymi
9 ludźmi, co k temu
postawieni, słowie iż
mają oglądać miedze
12 i jine o
budowanie krzywdy miedzy
sąsiady, tym dzieją
15 po niemiecsku
Viertelsleute. Ci wyznali, iż
widzieli, iż tramy
18 piwniczne powoda
leżą w murze i na tem
jego sklepe
21 umurowan, i na tem jeszcze
jego tramy w murze
leżą, ale [jego] krokwi
24 dachu jego nie są w
mur ani na mur
postawiony, ani
27 sięgają w mur ani na
mur. Na to sąpierz:
Pytam prawa, jużli

on to ukazał, jako jest
prawo ukazać o
3 dziedzictwo, czyli nie,
albo mali jeszcze ktore
ukazanie czynić, albo
6 co jest o to za prawo.
Na to prosimy was,
nauczcie nas, jestli ten
9 powod dosyć ukazał z
tymi przysiężnymi
ludźmi i takim *tych* tramow
12 i z sklepem jego
w murze [i] osiedzeniem
daleko przez rok i dzień
15 przeze wszej odmowy,
słowie przez nagabania,
albo mali ktore jine
18 ukazanie czynić
dziedziczne a kako to ma
uczynić albo dokazać, albo
21 <co> jest o to za prawo.
[Maja] <Sa>li ci
przysiężni ludzie od
24 miasta k temu postawieni,
aby między sąsiady
obeźrzeli albo
27 oglądali miedzne ściany
albo jine krzywdy o
budowanie między sąsiady
30 rozprawili, tedy ma
przy tem zostać podług

jich wyznania i przy
tym tako, gdzie ten
3 człowiek miał swe
tramy i [w]sklep dalej
przez rok i dzień
6 przez prawnego
nagabania, to podług prawa.

Pytaliście też
9 nas o prawo:
Gdy człowiek z
dowierzenia swym
12 dzieciom i żenie
wybierze z dobrej wolej
opiekaldnika ktorego
15 swego przyrodzonego
przyjaciela albo
obcego z jego przyzwolenim
18 i to zapiszą przed
prawem, powinienli ten
opiekaldnik sprawić
21 długi tych dzieci i tej
paniej a mali albo
możeli sobie wziąć
24 zysk albo urobek za
swoj trud, co urobi
z jich jidącym
27 jimieniem, a mali też
upewnić jich jidące
jimienie swym
30 stojącym jimieniem, albo
co jest o to za prawo?

Nizadny człowiek
może wybrać za
3 żywota
opiekaldnika swym dzieciom.
Kiedy on umrze, tedy
6 jego bliszy
przyrodzony mężczyzna ma
tych niedoszłych
9 dzieci, słowie co lat nie
mają, opiekaldnik[a]
być a ma sie jimi
12 i jich jimienim
opiekać, a ten musi
tym dzieciom jich
15 jimienie jidące
upewnić swym
niejidącym jimieniem, to
18 jest stojącym, a nie
mająli ty dzieci
niedorosłe mężczyzny
21 przyrodzonego, co by
sie jimi opiekał,
tedy wojt z radą
24 przyjacioł tych dzieci
i z przyzwolenim tych
dzieci ma dać i
27 postawić jim
opiekaldnika i jich
jimieniu, a kakoli z nim
30 odmowią wojt i

93a

przyjaciele tych dzieci o
sprawienie dług<o>w i [od]
3 urokow z jich jidącym
jimieniem, tako on to
ma mieć i dzierżeć
6 podług prawa pra<wego>.

Gdy

mężczyzna ktory
9 albo gość jimie sie u
drugiego mieszczanina
konia albo jinej
12 rzeczy a rzekł/iby, iż
mu ten koń ukradzion
albo rozbit, albo
15 kakoli ktora rzecz[a]
zginęła, a odpowiedacz: Jam
tego konia albo tę rzecz
18 kupił i mogę dobrze mieć
swego zachodźcę, i
ten zachodźca swego
21 zachodźcę dawa
[zachodźca], gdzie też jest
niemieckie prawo,
24 albo kako daleko chce,
słowie też tam, gdzie
nie jest niemieckie
27 prawo [albo kako
daleko chce, słowie], mali
powod ciągnąć, słowie
30 pojąć albo jechać, do
zachodce, a [to] <od>

tego do drugiego, a kako
wiele tych zachodziec ma
3 być a kako daleko, a
mali też powod tam jić do
zachodce, gdzie <nie>
6 niemieckie prawo,
czyli odpowiedzialcz ma
tu postawić swego
9 zachodcę przed prawem,
gdzie się konia jęto,
a w ktorem czasie ma
12 jį postawić,
słowie kako długi rok
k temu może mieć,
15 a strawę kto ma
zapłacić, a kto ma tego
konia w swej
18 obronie mieć albo
zachować, a kako się ta
rzecz ma mieć albo
21 dokonać z prawa?
Himieli sie
kto konia
24 mieniać, aby mu
ukradzion albo rozbit,
daje*l*<i> odpowiedzialcz
27 zachodcę, ma powod za
nim do zachodźce jić,
a od tego do drugiego,
30 aż do tego, co ten koń
na swem gnoju uchował,

a wždy nie prze mo<r>ze.
Ma<ją> się <oba> zaręczyć
3 wojtowi, iż który straci
albo upadnie, ten ma
drugiemu wszystkie strawę
6 zapłacić z winą, <...>
słowie ośm szelągów.
Ale o inne rzeczy,
9 jakoście pytali, ty są
rozmaite, o tych nie
możem wam pospolitego
12 prawa odpisać, ale
przydzielili przed was o
którą rzecz ortela najć,
15 czego wy nie możecie
odprawić albo najć, ocz
do nas pošlecie,
18 najdziem wam ortel podług
waszego pisania, jako
jest prawo majdbors<kie>.

21 Pisaliście
też nas
pytając: Co albo który
24 użytek mamy albo mają
przysiężnicy mieć od
tego *urzędu*, słowie
27 przysięstwa, a majali też
przysiężnicy ktore
zwoleństwo, aby nie
30 szo<so>wali albo cokoli jinego

z pospolstwem nie dali
albo nie postępowali
3 [albo cokole jinego]
podług prawa prawego.
Mili przyjaciele,
6 o tym tako
umiemy wam powieść:
Kto sie podejmie
9 czesnego urzędu,
gdy będzie k temu
wybran i zwan, ten musi
12 mieć robotę i troskę,
aby ten urząd dobrze
i czesno dzierzał, i
15 wiernie, abyście z tego
użytku wiele mieli,
tego bychmy wam
18 radzi przyjajali. {Owa
nie będzieli pan albo
wielkierz, zmarhalismy,
21 ja, to mowi brat
Maciek. Prawda!}

Pytaliście też
24 nas: Co albo kako
wiele przydzie
albo mamy posłać za
27 każdy ortel po prawo
podług prawego prawa?
Przydzie za każdy
30 ortel, co po prawo
ślecie, jeden ryński
złoty, <co> czyni
33 dwadzieścia sztyrokich groszy.

Mogali
przysiężnicy sobie
3 mieć osobnego pisarza
<...> czyli nie mogą, albo
co jest o to za prawo?
6 Pisarza dzierżać
jest wolno, komu
go trzeba, a to
9 możecie i wy trzymać
wielkrzem, jako sie wam
podoba i godzi, jako
12 chcecie, to jest w waszej
wolej podług prawa pra<wego>.

Jeden człowiek
15 sam sie
obiesił, <co z nim> mają
uczynić, majali ji schować a
18 kako albo gdzie pogrześć
ji podług prawa?
Z duchownego
21 prawa mamy, iż
takiego człowieka, co
sie sam zgubił,
24 tego nie mają pogrześć
w ziemi twardej, ale
mają ji zarzucić w
27 błoto podług prawa.

Jeden człowiek
zabił swą żonę
30 i przyniosł
swego rozgrzeszenia
ukazanie, list, i[ż]

zjednał sie z jej
przyrodzonymi
3 przyjacieli, i[ż] krolewę
i krola przenałazi i
ma tego list. Możli
6 [tego] ten człowiek za
taką miłością zasię
przyć ku swemu prawu,
9 albo co jest za prawo?
Gdyż ma
rozgrzeszenie od
12 rzymskiego stolca i
z je przyrodzonymi
<się> zjednał, a krol
15 i krolowa miłość i
łaskę wrocili podług
ukazanego listu, na to
18 ten człowiek
przyszedł zasię k swemu
prawu we szw[e]szach
21 mieściech a nikt mu
może przyganić
podług prawa, jako jest
24 prawo majdbor<skie>.

Możli wojt
bez gajonego
27 sądu rok odłożyć
do zajutra, gdy
sie stanie bezprawna
30 rzecz przed północą,
iż kogo zabiją albo

ciężko urania, albo
cokoli takiego, ocz by
3 miano gorący sąd sadzić
albo gaić, aby za
jutrza winowacca ku
6 prawu woł<a>no i wszystko z
nim uczyniono jako za
gorąca, a <g>dyby kto
9 zań ręczył, mogli ci
poręcznicy mieć dalszy
dzień, słowie
12 ożałowanego postawić ku prawu <na
drugi> albo na trzeci sąd,
albo kako ma być
15 dzierzan dłuży dzień
podług prawa prawego?
Nazajutrz po
18 ranu mają tego
miru łomcę ku
prawu wołać w gajnem
21 sędzie, a chceli
kto ręczyć ku
prawu, mają rękomstwo
24 przyjąć a rękojmia
ma ji postawić na
pirwszy sąd, acz nie
27 mogą mieć, słowie
uprosić, dalszego roku
u powoda z
30 wojtowym przyzwolenim, a

to jest podług prawa.

Gdyby człowiek
3 zaćwierdzon,
słowie gdyby ku prawu
nie stał, a przeto by
6 winion o głowę i o
ciężkie rany albo o
jiną niesprawną rzecz,
9 a ten to taki
z<a>ćwirdzony by w tym
ufaceon i przywiedzion
12 przed sąd, trzebali
na tego natychmiast
doświadczyć, czyli
15 bez doświadczenia
mają ji osędzić o
taką rzecz, ocz
18 jest zaćwierdzon, albo
też gdyby ji nikt
chciał fołdrować,
21 możeli on tym być
prozen <i> praw[u]
podług prawa [jako sie ma]?
24 Najdzieli kto
swego
<zaćwierdzonego> człowieka albo
27 niewiastę a
przywiedzieli ji przed prawo,
jako jest prawo, ten

ma napirwej
doświadczyć nań, iż jest
3 jego zaćwierdzony
człowiek, potem ma nań
doświadczyć, iż on to
6 uczynił, ocz to jego
zaćwierdzono, a jınako
nie mają go osędzić,
9 słowie skazać
winowatego, wyjawszy gdyby
sie sam przed prawem
12 wyznał. Nie
dokonali powod swym
świadectwem na[n]ń albo
15 nie chceli
dofoldrować podług prawa jego,
tedy musi winy i
18 wety pokupić podług
prawa majd<borskiego>.
Ni<e>sprawna
21 rzecz jest
rozmaita, przeto nie
możemy wam na
24 wszytki jedno pospolne
prawo najć, ale
przygodzi-li sie ktore
27 niesprawne, co wy o to
prawa nie możecie najć,
ocz k nam możecie

95b

pisać, chcem na to
radzi najć i odpisać
3 podług prawa prawego.

Gdyby miała
jedna
6 żeńczyzna drugiej żeńczyznie
albo mężczyźnie
przysiąc po umarłej ręce,
9 mali sama przysiąc po
umarłej ręce, czyli ze
świadki, jako jiny
12 mężczyzna, albo co o to jest
prawo podług <prawa>?
Ktokoli ma ocz
15 przysiąc po u-
marłej ręce, bądź
mężczyzna bądź
18 żeńczyzna, ten ma
przysiąc samosiodm
podług prawa, jako jest
21 podług prawa prawego.

Gdy kto żaluje
na niewiastę
24 świadki o jej dług albo
o ślub<ie>nice, a ona
chciałaby sama sie
27 odprzysiąc, kto tu jest
bliszy, onali blisza
się odprzysiąc sama,
30 czyli bliszy powod

na n<ię> świadki dokonać,
albo co o to jest prawo?
3 Żałujeli kto na
niewiastę o dług albo
o ślubowanie jej, to
6 jest ona blisza odyć
sama swą ręką,
niżliby kto na nią mógł
9 dokonać, a to jest
podług prawa prawe<go>.

Jeden

12 człowiek
wianował swej żenie
ośmdziesiąt grzywien na
15 swym jidącym jimieniu
oprocz sądu. Potym
ten isty człowiek
18 dał swej żenie przed
gajonym sądem
połowicę swego wszego
21 jimienia, nie
odwołając ani
wspominając pirwego dawania
24 wiana. Ten
człowiek umarł.
Możeli ta pani
27 odzierzeć swe pirwe danie
wiana i też k temu
połowicę
30 jimienia, co jej potem

mąż dał i zapisał,
czyli nie ma mieć
3 pierwsze wiana przez drugie,
[i] słowie wtore
danie i zapisanie, albo
6 co o to jest za prawo?
Byłiby ten
<obyczaj> u was
9 wtenczas, gdy jej
wianował, aby
wianowano procz gajonego
12 sądu, tedy ona ma
naprzod wziąć tę
ośmdziesiąt grzywien,
15 gdy się jich ona nie
puściła albo nie
odrzekła przed prawem,
18 i k temu też ma mieć,
co jej mąż oddał
przed prawem albo
21 przed gajonym sądem i
zapisał podług prawa.

Upominaliście nas o
24 ortel o koniu
zapowiadaniu. Cosmy wam
pisali, to znamy.
27 Wy mowicie, iż nie
możecie mieć
świadcstwa pospolnego

posła, ale ten człowiek,
pod kim jeście zapowiedzieli ten koń,
3 chce sam świadczyć,
iżeście wy pirwej
niżli który jiny tego
6 konia pod nim
zapowiedali, i też [iż]
przysiężny pisarz chce
9 przysięgą świadczyć,
iżeście wy tego
konia zapowiedali w
12 waszem dłudze. O
toście nas pytali,
możecieli tym
15 świadectwem świadczyć
podług prawa, albo
co jest prawo.
18 Gdy wojt chce
pod kimkoli
cokoli
21 zapowiedzieć podług
prawa, tedy ma wždy
wziąć dwa
24 sąsiady albo pospolnego
posła na
świadectwo, przeto wy nie
27 możecie świadczyć tym
jednym człowiekiem

ani z pomocą tego
przysiężnego pisarza to
3 zapowiedanie z prawa.

Pytaliście nas
o prawo tymi
6 słowy: Jedna pani
przyszła z swym mężem
przed gajony sąd i
9 wzięła go sobie
opiekaldnikiem, i wzdala mu
swe wszystko jimienie
12 po swej śmierci
dziedzicznie mieć tym
obyczajem, gdyby on pirwej
15 umarł, tedyby to
wszyćko miało sie zasie <k
niej> dziedziczn*e*
18 wrocić. Ten mąż umarł.
Przyrodzeni przyjaciele
tego męża mówią: To
21 wymowienie nie ma mocy
ani się może ostać
przeto, iż ta pani
24 wiele lat zastawiła
to jimienie w obronie
jej męża i też
27 przeto, iż tego nie ma w
swem liście, aby jej
kiedy <to jimienie> jej
30 mąż zasie przed gajonym

sądem spuścił albo
wzdał. [Ta pani mowi:
3 Gdyż moj mąż oczywiś-
cie przed gajonym
sądem spuścił albo
6 wzdał] Ta pani mowi:
Gdyż moj mąż
oczywiście przed gajonym
9 sądem będ<ąc> mym
opiekaldnikiem memu
dawaniu i
12 wymowieniu przyzwolił,
nic przeciw temu
mowiąc, wtem umarł,
15 przeto moje
dawanie i wymowienie ma
<mieć> moc i stać podług
18 śpiewania mego lista
podług prawa. Na to
prosimy was, nauczcie
21 nas z prawa, a jako
sie mieć ma ta rzecz
podług prawego prawa.
24 Gdyż ten
człowiek to dawanie
i wymowienie
27 tako przed gajnym
sądem przyjął, tedy ta
pani ma sie ostać
30 przy swem jimieniu
podług jej zapisu,
jako przed gajnym sądem

96d

sobie wymowiła podług
prawa majdborsk<iego>.

3 Jeden
człowiek stojąc
przed gajonym sądem
6 wzdął swej żenie
połowicę wszego swego
jimienia stojącego
9 i niestojącego, co
wtenczas miał i
co by potem mógł
12 mieć, tako aby ona
to wzięła i miała
dziedzicznie po jego
15 śmierci bez wszej
odmowy jego
przyrodzonych przyjacioł, a
18 tako iż on sobie tego
wszego jimienia
wymowił i zadzierzał albo
21 zostawił państwo, poko
on żyw, czynić i
niechać, co on chciał.
24 Potem wzdano jemu
jeden dom przed gajonym
sądem, co ji kupił,
27 a wzdano ji jemu i
jego po nim dzieciom
wolno mieć i osieść
30 dziedzicznie. Ten

97a

człowiek umarł a jego
przyrodzeni[u]
3 przyjaciele mówią, iż jego
żona nie ma działu w
tem domu, przeto iż
6 ten dom wzdaw jemu a
i jego dzieciom po nim
dziedzicznie mieć
9 a iż był sobie
zostawił wolne państwo
swego jimienia, poko
12 on żyw. Przeciw temu
mowi ta pani: Moj mąż
uczynił mnie
15 dziedziczką po sobie
przed gajnym sądem
podług śpiewania mego
18 lista a nie złomił
mnie on to tym, iż on
dał ten dom wzdaw
21 sobie i jego po nim
dzieciom. Gdzie ja jego
uczyniona i
24 poświadczona po nim
dziedziczka a z tą mocą, co
sobie zostawił
27 państwo swego jimienia
za żywota, mnie
wiecznie je oddał a
30 tego dawania mnie

przed gajonym sądem
nigdy nie odmówił, słowie
3 nie oddalił albo nie
odwołał, przeto ja
spraw[a]nie fołdruję tego
6 połowicę domu. Co tu
o to jest za prawo?
Gdy ten człowiek
9 ostawił sobie
moc i państwo
swego jimienia, gdy go
12 zapisał i dał szwego
połowicę [jimienia]
swej żenie po jego
15 śmierci, a potem
kupił ten dom i
przyjął ji, gdy mu
18 wzdano przed gajonym
sądem, a żona jego w
wzdawaniu
21 zamilczana, tedy ta żona nie
ma działu k temu
domu podług prawa.

24 Przydąc
jeden człowiek
przed prawo rzekł:
27 Jam miał mojej żony
wszycko jidące
jimienie w swej
30 obronie i moju rękę i
kupczyłem jim do Rusi

i gdzie chciał. A<cz>
moja żona bez mej wolej
3 i wiedzenia kl[r]ucze
komu podała, azaliby
tym kto mnie mógł
6 moją obronę tego
jimienia skazić?
Przeciw temu rzekł brat
9 tej umarłej żony: Gdyż
to jimienie jeszcze za
żywota mnie moja
12 siostra [za] poleciała
przed gajonym sądem
i sama k swemu
15 jidącemu jimieniu klucze
nosiła, a z swej
obrony nigdy go puściła
18 ani dała w obronę
swemu mężowi tu, gdzie
by to moc miało, a
21 mej żenie w me jimię,
gdy mnie nie było
trzeci dzień przed jej
24 śmiercią, klucze dała
za dobrej pamięci i
odumarła go w
27 nie<o>bronie jej męża ani
jeszcze jest w jego obronie
ani w ręku, ale w mojej,
30 azali ja nie bliszy
k temu jimieniu
dokazać swą obronę i

97d

mieć je po swej
siostrze, niżliby kto mię
3 mógł od niego
odcisnąć, jako jest z prawa?
Cokoli by ta
6 pani oddała, co
pirwej by przed
gajonym sądem
9 oddała, to nie może mieć
podług prawa mocy,
jako jest prawo. Ale
12 gdyż brat tej paniej
mowi, iż jego
siostra swego jimienia
15 od siebie swemu
mężowi w obronę nigdy
nie oddała tu, gdzie
18 by to [jimienie] moc
miało, a to jimienie
ma w swej obronie,
21 tedy jest on bliszy
dokazać obronę tego
jimienia i mieć [mieć] <je>,
24 niżli jej mąż podług pra<wa>.

Jeden
człowiek umarł
27 i postawił swym
dzieciom opiekaldnika.
Dziecię tego umarłego
30 mowi, iż ma lata a
chciałoby sie samo

98a

opiekać, a
opiekadlnik mowi, iż to
3 dziecię lat nie ma. Kto
z nich to ma konać
podług prawa prawego?
6 To dziecię jest
blisze dokazać
świadcstwem swa
9 lata swej matki
albo stryka, albo
jinych ludzi, co o
12 tem wiedzą, dwa
człowieki, a to jest podług
prawa maj<dborskiego>.

15 Kiedy
człowiek ma
świadczyć samosiodm albo
18 samotrzeć, mali
wojt i przysiężnicy
każdego świadka
21 osobno pytać o to, co
mają świadczyć, co
jemu o tym jest wiadomo,
24 a tego się dowiedzieć
od nich, jestli jich
świadcstwo prawe
27 i sprawiedliwe,
albo cso jest prawo?
Są niektore
30 rzeczy, <...> co
oni o tem wiedzą, co

świadczą, jako o
zapłacony dług albo o jine
3 takie rzeczy, a są
drugie rzeczy, co nie
trzeba o nie pytać albo
6 *bad<ać>* świadkow, jako
gdy ma kto świadczyć na
swego zaćwierzonego
9 człowieka o głowę
albo o ciężkie rany,
albo oczkoli jinego
12 takiego, tedy powod ma
sam nań przysiąc, iż
on to uczynił, na
15 kogo przysięga, a
świadkowie mają przysiąc
świadcząc, iż powod
18 <prawie> przysięgł, a
tych świadkow w takich
rzeczach nie mają pytać
21 ani badać podług pra<wa>.

Gdyby
widział *radźca*,
24 przysiężnik, wojt,
pospolny poseł, miescki
sługa albo jiny, co
27 tego roku miastu i
prawu przysięgł, i<ż>
kogo zabito, uraniono
30 albo cokoli jinego

bezpawnego komukoli
bądź uczyniono, a
3 gdyby jim to chciano
doświadczyć,
trzebali jemu wtore
6 przysiąc k temu
świadcstwu, czyli nie
trzeba, a możeli
9 świadczyć na onę przysięgę,
co miastu i prawu
przysiął, co on widz<iał>
12 i co o tej rzeczy wie,
albo co o to jest za prawo?
Cso sie
15 stanie w prawie
przed sądem
i przed przysiężniki,
18 to oni mogą
świadczyć pod tą
przysięgą, co ku prawu
21 przysięgli, ale chćali
co świadczyć, co się
stało oprocz sądu
24 albo wi[e]dzieli, k
temu świadcząc muszą
osobno przysiąc
27 podług prawa prawego.

Pytaliście nas
o prawo tymi

słowy: Jeden łajał
ortelowi i postawił
3 rękojmią, aby
położył po wysze prawo
swe pieniądze, a nie
6 kładzie[li] jich ani
on, ani poręcznik,
aczesmy je często
9 upominali. Kako długo
ma[ją]<my> czekać tych
pieniędzy położenia, a gdyby
12 jich natenczas nie
położyli, zyska<ła>li
tym druga strona swą
15 rzecz, albo co o to jest
za prawo podług prawa?
Kiedy komu
18 przykażą, aby
pieniądze kładł
ku prawu, to jest
21 po prawo, temu wojt
ma położyć dzień, na
ktory ten ma
24 położyć ty pieniądze, a
nie położy-li jich
na ten dzień, tedy
27 stracił swą ten rzecz,
a strona druga
zyskała wszego, ocz się po
30 prawo mieli słać
podług prawa, a ten, cso

99a

stracił swą rzecz, ma
pokupić winę, jako jest
3 sprawnie podłu<g prawa>.

Dorota
żałowała swym
6 rzecznikiem na
Barbarę rzekąc: Panie
wojcie, ja żałuję na
9 Barbarę o jeden dom, cso
Dorocie odumarł od jej
prawego męża, a [Dorota]
12 <Barbara> sie we[n]ń
wwiązała i siedzi w
niem gwałtownie, a
15 proszę na to prawa i
żadam na to odpowiedzi.
Gwar uczynion. Potem
18 Barbara odpowiedziała
tako swym
rzecznikiem rzekąc, iż
21 Barbara [po jego śmierci]
w kupieniu tego domu
wspomina<na> od
24 <Do>rocinego męża jawno,
tako iż Barbara po
jego śmierci ma wziąć
27 i mieć ten dom, i
to chce dokazać i z
tym człowiekiem, co ten
30 dom przedał, i z

jinymi dobrymi mężmi, co
przy tem byli, a
3 Dorota dobrze wiedziała o
tem, iż jej zamilczano
w przyjęciu tego
6 domu, gdy ji jej
mężowi przed sądem
wzdano. Pytam prawa: Gdyż
9 Barbara w kupieniu
tego domu
wspomi<n>ana, tako iż po jego
12 śmierci miała mieć ten
dom, a Dorota
wiedziała, iż ją w
15 wzdawaniu i przyjęciu
tego domu przed prawem
zamilczano, a ona
18 to cirpiała, słowie
przeciw temu nie
mowiła, azali już nie
21 jest blisza Barbara
tego domu mieć i
ostać sie w niem, albo
24 co jest prawo? Dorocin
rzecznik pytał
prawa: Odpowiedzieli
27 Barbara? Naleziono,
iż odpowiedziała.
Dorocin rzecznik rzekł:
30 Pytam prawa, mali

dokazanie tego położyć.
Barbarzyn rzecznik
3 rzekł: Pytam prawa,
gdyż uczynił gwar,
możeli żaloby podwyszyć.
6 Tedy rzekł wojt i
przysiężnicy: <...>
słyszemy, iż sie pyta po
9 dokazaniu, i rzekli:
Pani Barbaro, maszli
ktore dokazanie, połącz je.
12 Tedy położyła dwa
listy, a jako je
przecziono, tedy rzekł
15 Dorocin rzecznik: Jeszcze
ona ma jeden list na
ten dom, z którymże
18 listem ten dom wzdan,
i żądam[y], aby ji
położono. Tedy rzekł
21 Barbarzyn rzecznik:
Zyszczeli ona tego domu,
tedy jej też k temu
24 domowi ten list
dam[y]. Tedy rzekł
Dorocin rzecznik: Gdyż
27 ona wyznała ten list
przed gajnym sądem,
mali ji położyć, albo

co jest prawo? Tedy
prawo znalazło, iż ji
3 ma położyć. Ten ortel
łajał Barbarzyn
rzecznik i przeciw temu
6 ortelowi wyrzekł ortel:
Gdyż powod rzekł, iż
nie ma więcej <na>
9 pani<ą> Barbarę
żałować, a uczynił gwar,
a k tej paniej
12 prosto żałował, a w swej
żałobie niżadnego
lista wspomionął, a
15 ona jemu
odpowiedziała i przysiężnicy z
prawa należeli, iż
18 odpowiedziała, a ona
tych ortelów patrzyła,
tedy ja to mówię za
21 prawo, iż ty ortele
mają być wyrzeczony
pirwej [pirwe], co jej
24 pirwej pytano,
niżli ona ktore listy
więcej położy, niżli
27 się podjęła. Ktory tu
ortel z tych ma sie
ostać podług prawa?

100a

Przysiężnikow
jest ortel
3 sprawiedliwy a to
strofowanie nie ma mocy
podług prawa, jako jest
6 prawo majd<borskie>.

Pytaliście
nas o prawo
9 tymi słowy: Jeden
człowiek, gość, przyszedł
do miasta, tego
12 człowieka <jął> burgrabi
prze jego rzeczy
odmiany, słowie iż mieszał
15 rzeczą. Ten człowiek
zobowiązał się w
jętctwie list, ukazanie,
18 <przynieść> od miasta
Fryburku i przyniosł
taki list i wyznanie:
21 Przyjacielski[e]
pokłon naprzod etc.,
podpisanie taki<e>:
24 burgmistrz, radźce,
przysiężni<cy> miasta Fryburg<u>
etc. Temu listowi i
27 pieczęci burgrabia nie
chciał wierzyć i
posłał ten list do
30 Fryburku pyta<ją>c radziec,

100b

onili ten list wydali.
Tedy radźce z Fryburku
3 odpowiedzieli swym
listem pod jich
pieczęcią, iż nie jest to
6 jich list ani wiedzą
o nim, ani to jest
jich pieczęć. Tedy
9 burgrabi postawił
tego jęca przed
gajonym sądem i rzekł
12 przez rzecznika swego:
Panie wojcie i
wierni przysięznicy, gdyż
15 ten człowiek złe i
fałszywie listy
przyniosł, nie od
18 miasta Fryburku, jako
sie sam zobowiązał,
najdziecie w waszem
21 prawie, co on za to
ma cirpieć albo co
za to przepadł. Tedy
24 opowiedział ten
jęciec swym rzecznikiem
tako: Gdyż *ja*
27 jęcstwo cirpiał
niewinnie ani ja tych listow
nosił, alem po nie

100c

posłał, a stoję tuta
jako czysty człowiek,
3 ktoryżem w niżadnej
rzeczy nigdy nie
przewyciężon, najdzicie w
6 waszem prawie, nie
jestemli ja bliszy bronić
swej szyje i jimienia,
9 niżliby mie kto mogł
przeświadczyć, albo
co jest prawo o to.
12 O przemienienie
rzeczy nikogo
mają jąć ani na
15 jego żywot mowić,
a gdyż ten gość z
niżadną rzeczą jęt
18 ani w czem ufacon, ani
on sam tego lista
przyniosł, tedy on jest
21 bliszy swą szyję i jimienie
bronić, niżliby kto
takiego mogł
24 przeświaczyć podług prawa
prawego ma<jdborskiego>.

Pytaliście
27 nas o prawo
tyimi słowy:

100d

Jedna pani przyszła
przed wojta i
3 żałowała mu, iż jej
czynszownik zbieżał, i
prosiła prawa. Wojt
6 poszedł z nią do tego
domu, do żony tego
zbieglca. Ta żona
9 rzekła, iż ja jej nic
ślubiła. Wtem wojt
zawarł jej komorę aż do
12 prawa. Ta [pani]
<żona> naradziwszy sie
przydzie przed wojta
15 i zastawi tej paniej
swe odzienie do
prawa. Potem przyszły
18 przed gajony sąd. Ta,
co zastawiła odzienie
<...> aż do przyścia
21 albo wrocenia jej
męża, i puściła sie
do wojta. Druga
24 rzekła, iż ona mnie
zastawiła to odzienie
w mem czynszu. Wojt
27 rzekł: Ja znam, iż
ona zastawiła to
odzienie do przyścia

101a

swego męża. Mali
takie wojtowo wyznanie
3 moc albo w jinych
rzeczach takich, co
sie przed nim stały
6 procz przysiężnikow,
albo mogli przeciw
temu mowić przed gajnym
9 sądem, albo co o to jest za
prawo podług <prawa>?
Zapowiedanie,
12 co czyni przysiężny wojt
z prawa, słowie podług
prawa, jako nań
15 zależy, i zawieranie
jimienia, i zakładu przed
nim *położenie*, i
18 jednanie, i ślubowanie,
co sie przed nim
stanie, kiedy przydzie
21 przed sąd [ko], cokoli
wyzna, to ma moc.
Przeto kakoli wojt
24 wyznawa albo wyzna [to ma
moc, bo] kakokoli,
<iż> sie przed nim
27 stało, i w ktorej mierze
odzienie to zastawiła

101b

podług wojtowskiego
wyznania, tako je
3 marozprawić podług
prawa majdborskie<go>.

Pytaliście

6 nas o prawo:

Jeden człowiek

przywiódł drugiego w kłodę,

9 a z kłody przywiódł ji

przed gajony sąd, a

na drodze wiodąc ji

12 wołał: Ceter! trzykroć,

słowie: Niestojcie na

mego morderza, iż

15 mego przyjaciela zgładził

z świata z żywota

ku śmierci. Potem

18 nań żałował przed

gajonym sądem tymi

słowy: Żałuję nań, iż

21 on mego brata albo

jinego przyjaciela

jedne<m> nożem bez

24 prawa zjął z

świata, słowie zabił.

Ten jęty człowiek

27 odpowiedział rzekąc:

Co on mnie winę

daje, w tem

101c

niewinieniem i chcę sie
tego sprawić, jako
3 prawo najdzie. A gdyż on
prosto na mię żałował
anim ufacon w gorącej
6 rzeczy, azalim już ja
nie bliszy swój żywot
i cześć ograć sam swą
9 ręką <i tego> odyć i
praw być, albo co
jest prawo o to?
12 Przeciw temu rzekł powod:
Gdyżem ja ji
przywiodł przed prawo z
15 jęctwa i wołałem nań
jako na mego
mordarza, azali on już
18 tego może przed prawem
odbyć sam swą ręką,
albo co o to jest za
21 prawo podług <prawa>?
Gdyż ten
ożalowany nie ufacon
24 na gorącej
rzeczy i też przedtym o
tę rzecz nie
27 zaćwierdzon, i prosto nań
żałowano przez
świad/kow, tedy może sam
30 swą ręką ukazać na

101d

krzyżu niewinność
swoję podług prawa.

3 Pytaliście

też nas o

prawo tymi słowy:

6 Żałował jeden na

drugiego o dług, co mu ji

winował

9 nieprzewłocznie. Ten dłużnik

wyznał sie. Prawo

naszło, iż ma zapłacić

12 nieprzewłocznie.

Powod rzekł: Ja żądam,

aby odtąd nie

15 poszedł, aliz mi

zapłaci. Tedy rzekł

dłużnik: Ja mu ślubuję

18 pod moją rolą, což

lepsza jest, niżli ten

dług, iż mu chcę

21 zapłacić, jako prawo

nalazło. Musili

powod w tem dosyć

24 mieć czyli nie, albo

co jest za prawo?

Jestli ta rola

27 tako dobra,

jako ty pieniądze,

co je dłużen i

30 wyznał, a chceli ją

102a

zastawić, tako iż chce
na ten czas zapłacić,
3 jako prawo nalazło,
w tym musi mieć
dosyć podług prawa.

6 Jeden
człowiek żałował
na drugiego, iż mu
9 winował dług na
wymowiony czas, to
jest na dzień
12 nieprzewłoczony, a ten
dzień już minął.
To tako
15 dłużnik wyznał a już
mowi, iż nie ma tych
pieniędzy gotowych
18 a chce dosyć prawu
uczynić i chce jemu
swą rolę zastawić w
21 dłudze, to jest w
zakładzie, albo porękę
postawić. Tedy rzekł
24 powod: Ja nie chcę
zakładu ani
poręki, gdyż mi on
27 wyznał niewłocznie.
Ma<ją>li powodowi
tego dłużnika dać za

102b

rękę, aby ji dzierżał
za swój dług, albo-li
3 powod musi przyjąć
rolą w zakładzie, a kako
długo ma ją dzierżeć w
6 zakładzie, aby ją
potym mógł sprzedać
podług prawa prawego?
9 Wyznali kto, iż
winowat na który
czas
12 nieprzewłoczenie, a ten czas
minął, nie mali
gotowych pieniędzy a
15 chceli powodowi zastawić
stojące jimienie w
zakładzie tako dobre,
18 jako jest ten dług,
co leży w temże
prawie, słowie w tem
21 wojtowstwie, co k temu
sądowi słusza, tedy
powod musi to
24 przyjąć a ma je tako
długo dzierżeć w
zakładzie, aż ortelem
27 dobędzie, iż może
przedać w swem dłudze
podług prawa
30 majdborskieg<o> prawego.

102c

Jeden
człowiek miał
3 jidące i stojące
jimienie i wianował swej
żenie sto grzywien
6 swego jidącego
jimienia. Ten człowiek
umarł i została po nim
9 ta pani jego i dzieci
niedorosłe. Ta żona
wzięła cztery i
12 sześćdziesiąt grzywien
swego wiana a nie
zostało więcej gotowizny
15 jidącego jimienia,
jedno cztery i
dwadzieścia grzywien. *Tych*
18 opiekaldnik nie chce
dać żenie tej rzekąc,
iż nie mam tych
21 dzieci czym odprawiać,
słowie żywić.
Możeli opiekaldnik z
24 przyzwolenim przyrodzonych
bliszych tych dzieci
stojące jimienie
27 przedać a z tego ty
dzieci żywić i tej
żenie ostatek wiana

102d

zapłacić z jidącego
jimienia albo i stojącego,
3 czego z jidącego
niedostanie, czyli nie
trzeba jej tego wiana
6 dopłacać z jidącego
tych dzieci jimienia,
albo co o to jest prawo?
9 Gdyż ten mąż
wianował swej
żenie sto
12 grzywien na swem jidącym
jimieniu a nie
jestli tego jidącego
15 jimienia tako wiele,
<jako> sto grzywien,
czego jich niedostaje,
18 tego musi ta żona
niechać, a też cokoli go
jest, to ona ma
21 wszyko wziąć a nie ma albo
nie jest powinna z
tego jidącego jimienia
24 dzieciem[nego] dać
na pożywienie, ale
opiekaldnik ma z
27 wiedenim jich bliszych
przyrodzonych
przedać jich stojące
30 jimienie i z tego je
żywić, a ostatek obrocić na

jich użytek podług pra<wa>.

Jeden Żyd
3 żałował sie na
krześcijanina, iż jį łajał
i nazwał jį kurwim
6 synem. Tego sie
wyznał krześcijan.
Żyd pytał prawa,
9 mali mu za to pokupić.
Tedy przysiężnicy
skazali, iż gdy się
12 wyznał przed gajonym
sądem, iż mu łajał,
ma mu pokupić. Ten
15 przysiężnikow ortel
łajał ten krześcijan i
wyrzekł przeciw temu
18 taki ortel: Gdyż
wszycy ludzie Żydy zową
kurwisyny, tedy ja
21 <jemu> w tem niżadnej
krzywdy uczynił, alem
go prawie łajał a nie
24 trzeba mnie <jemu> za
to pokupić podług
prawa, i ciągnął sie o
27 to do krolewskiego
stolca i też w
niemieckie prawo. I

dopuszcili ji tamo
<przysięznicy> i wojt, tako aby
3 ortel tego w gajony sąd
przyniosł za trzy dwie
niedzieli, a jako nie
6 przyniosł, tako sie
przysięznicy
upominali jemu i
9 poręcznikom jego, aby ortel
ten przyniosł i
położył, tako wždy jego
12 nie przyniosł. Potem
we ćwierć roku
pozwali ji przed sąd i
15 jego poręczniki i kazali
jim położyć [ten] ten
ortel, a jako go nie
18 mieli, poddał sie pod
winę, i<z> nie
położyli jego [a] we dwu
21 niedzielu, tedy mają i
chęć wojtowi i
przysiężnikom jich
24 winę zapłacić. Tedy
jako po dwu
niedzielu nie położył tego
27 ortela, wzięli
przysiężnicy i wojt na nich
swą winę, jako jest

103c

z[a] prawa. Potem przez
rok rzekł ten, co łajał
3 ortel: Przysięznicy i
wojt niesprawnie ze[che]
mnie wzięli winę a muszą
6 mi me pieniądze wrocić.
Co o to jest za prawo?
Ty winy,
9 co
przysięznicy dosięgli i
wzięli z wojtem, ty
12 sprawnie wzięli
podług prawa prawego.

Jeden
15 człowiek w naszym
mieście nawadzon
panu łzywie, tako aż
18 sie pan nań
rozniewał i kazał ji jać.
Ten człowiek wołał
21 sie na prawo,
ktorekoli by pan chciał, co
ma w swej ziemi, iż
24 sie chce jemu przed
prawem sprawić. To
wszycko mu nie
27 pomogło, ale na tym
zostawion, da-li dwa
tysiaca grzywien,

tedy może wyńić z tego
jęcstwa, a nie da-li,
3 tedy nic jinego,
jedno musi mu szyję
kostować. Ten człowiek
6 bojał sie swego pana
gniewu i śmierci,
ślubi dać ty pieniądze,
9 a jako ji wypuszczą,
tako pojdzie precz.
Pan wziął jego
12 jimienie, domy, role i
przedał je bez tego
człowieką wolej.
15 Jestli ten człowiek
powinien dzierżać i pełnić
to ślubowanie, co tako
18 w tej mierze ślubił,
czyli nie, albo co jest
prawo podług prawa?
21 To ślubowanie,
co je czynił ten
człowiek w
24 jęcstwie w takim
nacisku, podług prawa
nie ma stać a nie
27 trzeba mu płacić
tych dwu tysiącu
grzywien podług prawa.

30 Gdyby [ten]
człowiek upewnion,

słowie dano mu mir
przyć i odyć swe
3 sprawić i przedać
wolno, a gdyby nie
przyszedł ani fòldrował
6 swego jimienia
stojącego w rok i dzień,
bojąc się wždy pańskiego
9 gniewu, a ci, co
osiedli ty domy albo role,
co nie u niego kupili
12 ani on jim przedał,
mogali oni to odzierzeć
tym, aż to dalej
15 niżli rok i dzień
dzierzeli i mieli w swej
obronie, słowie w
18 dzierzenu było, czyli może
jeszcze ten człowiek
k swemu jimieniu
21 [pytać] <przyć> i
fòldrować <i> dzierzeć
podług prawego pra<wa>?
24 Chceli ten
człowiek fòldrować
swe jimienie,
27 to on musi uczynić
w rok i dzień
potym albo otychmiast,
30 jako go w mirze
upewniono, a nie

104b

uczynili on tego w
tym czasie, słowie
3 zamieszka, tedy potym
nie może tego
więcej prawić ani
6 földrować podług prawa.

Przy mnie
krotoszyńszczy ślali i pisali
9 do Lwowa po prawo:
Hannusz kupił rolę
u Metwochowej i
12 zadał albo zapłacił
jej już dwie
grzywnie. Jako rok
15 przyszedł drugim
pieniądzom, prawiła je.
Hannucz rzekł: Nie mam jich.
18 Dano jej z prawa dwa
przysiężniki, aby w
jego czterzech kolech
21 szukano i wzięła, co by
za jej stało. <...>
Przydąc zasię przed sąd
24 prawi swych pieniędzy
za rolę, co
prze[pa]dała Hannuszowi. Tako
27 rzecze Hannusz: Nie
mam jej zapłacić
czym, oto ma swą

rolą, niechać ją
zasie weźmie. Tedy ona
3 rzecze: Nie chcę jej a
pytam prawa, gdzi^eśm
ja ją sprzedała a
6 zeznają to litkupnicy,
mali on mnie tę
rolą podług targu
9 zapłacić, albo co jest
prawo. K temu
Hannusz: Panie wojcie,
12 gdym ja tako
podubożał, iż nie mam jej
czym zapłacić i chcę
15 jej rolą wrocić, i
chcę stracić
wszytek zadatek a nigdy
18 sie jego upominać,
i rolą tę wolno
wypuścić i zapisać,
21 pytam prawa, możeli
mie na wysze
prawo przywieść a i
24 ma^mli za to
więcej ktore gabanie
cirpieć, azali ona
27 juże tako w tej
mierze ma przyjąć
zasię swą rolą, albo co
30 jest o to za prawo.

104d

Gdyż

Metwochowa z

3 dwiema przysiężnikoma

z prawa szukała w

Hannuszowych

6 czterzech kolech a nie

nalazła za swe, a

śmieli Hannusz sam

9 swą ręką przysiąc,

iż nie ma tej czym

role dopłacić, a

12 chcieli sie na

wieki wszego zadatku

odrzec i rolą jej

15 wolno wzdać i

zapisać, tedy

Metwochowa musi zasię swą

18 rolą przyjąć a

Hannusz tako jej

będzie praw i prozen,

21 jako jest prawo.

Też przy

mnie

24 krotoszyńszczy słali po

prawo do Lwowa

takimi słowy: Grzegorz

27 żałował na

ruskiego popa rzekąc: To

nań żałuję, iż moj

105a

koń wbiegł w jego
dwor otworzony a
3 tamo jego czeladź
wgoniła mego konia
na płot, a moj koń
6 skacząc przez płot
wskoczył na ostry koł
jego płota, tego
9 konia żałuję jako
trzydzieści grzywien na
popa. Na to
12 odpowiedział pop rzekąc: Moja
czeladź jechała z pola
do domu z pługiem i z
15 koñmi, za tymi
wbieżał w moj dwor też
koń jego, a jako
18 parobcy wyprzęgali
moj koń, tako sie
wy[e]rwie u
21 poganiacza i rzucił sie
od swej świerzepy
na jego koń, a wtem
24 koń jego skoczył
na koł i uraził sie,
a czeladź moja nie
27 goniła jego konia.
Jestli ja tu cso
winowat podług pra<wa>?

105b

Śmieli pop
przysiąc sam swą ręką,
3 iż jego czeladź <nie
goniła> Grzegorzowa konia
<ani swego konia> chcąc
6 upuścili, tedy pop jest
praw i prozen od
Grzegorza podług prawa.